

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

ΣΤΙΣ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

(από άποψη νομική, φορολογική, λογιστική, οικονομική)

Σπουδαστές:

ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΤΣΩΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΦΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΠΑΤΡΑ 1989

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1167

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
(από άποψη νομική, φορολογική, λογιστική, οικονομική)

Σπουδαστές:

ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΤΣΩΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΦΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΠΑΤΡΑ 1989

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΣΤΙΣ Α.Ε.

1. Άποψη Οικονομική (μερισματική πολιτική)
2. Άποψη Εμπορικής Νομοθεσίας (Ν. 2190/20)
3. Άποψη φορολογικής Νομοθεσίας (Φορολογία διανεμομένων και μη διανεμομένων κερδών, διαδικασία απόδοσης φόρων).
4. Άποψη Λογιστική (Λογιστικές εγγραφές για την διάθεση, την καταβολή των οφειλομένων στους δικαιούχους και στο Ελληνικό Δημόσιο).

Ν. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Σ Υ Ν Τ Ο Μ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Ε Σ

1. Α.Ε. = Ανώνυμη Εταιρία
2. α.ν. = αναγκαστικός νόμος
3. Γ.Σ. = Γενική Συνέλευση
4. Δ.Σ. = Διοικητικό Συμβούλιο
5. Δ.Φ.Ν. = Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας
6. Ε. = Εγκύκλιος
7. Ε.Π.Ε. = Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης
8. Ε.ΓΛΣ. = Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
9. Κ.Χ. = Κώδικας Χαρτοσήμου
10. Ν. = Νόμος
11. ν.δ. = Νομοθετικό Διάταγμα
12. Σ.π.Ε. = Συμβούλιο της Επικρατείας
13. Τ.Ε.Β.Ε. = Ταμείο Επαγγελματιών Βιοτεχνών Ελλάδας
14. Τ.Α.Ε. = Ταμείο Ασφάλισης Επαγγελματιών.
15. Χ.Μ.Υ. = Χαρτόσημο Μισθωτών Υπηρεσιών

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Η εργασία αυτή έχει σαν αντικείμενο τη Διάθεση των κερδών στις Ανώνυμες Εταιρείες. Το θέμα αυτό επειδή το θεωρούμε πολύ σημαντικό, προσπαθήσαμε να αναφερθούμε όσο το δυνατόν σε περισσότερα ζητήματα που έχουν να κάνουν άμεσα με την Διάθεση των Κερδών.

Η ανάλυση του θέματος γίνεται από νομική, φορολογική, λογιστική και οικονομική σκοπιά.

Το γεγονός ότι η νομοθεσία (εμπορική, φορολογική) συνεχώς τροποποιείται ο χρόνος στον οποίο αναφέρεται το θέμα περιορίζεται σε προεδρικά διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις, νόμους κλπ που εκδόθηκαν μέχρι τα μέσα του έτους 1988.

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε σε βάθος το σημαντικότερο ίσως κεφάλαιο λειτουργίας των Α.Ε.

Παρόλο τον περιορισμένο χρόνο και την περιορισμένη δυνατότητα ανάπτυξης που είχαμε στη διάθεσή μας καθώς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε κατά την συλλογή στοιχείων (περιορισμένος αριθμός συγγραμμάτων κλπ), πιστεύουμε ότι η παρούσα εργασία ανταποκρίνεται στις προσδοκίες μας και στις προσπάθειες που καταβάλαμε.

Κλείνοντας τον πρόλογο επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον Ε.καθ.κ.Ν. Πετρίδη (Εισηγητή του θέματος) για την άψογη συνεργασία μας και τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσε για να κάνει διάφορες εύστοχες παρατηρήσεις στα χειρόγραφα ώστε να γίνει πιο κατανοητή από

τον αναγνώστη η παρουσίαση της εργασίας . Ακόμη θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Μηλιδώνη Βασίλειο (Πτυχιούχο Α.ΣΟ. και Ε.Ε., λογιστή) για την παραχώρηση απ'τη βιβλιοθήκη του διαφόρων συγγραμμάτων.

ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΤΣΩΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΦΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥΣ
ΣΤΙΣ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Η διάθεση των κερδών στις Α.Ε. είναι ένα πολύ σοβαρό και πολύπλοκο θέμα, σπουδαίο δε ρόλο παίζει η τακτική και γενικά η πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν οι Α.Ε. για το πως θα διανεμήσουν τα κέρδη τους.

Είναι γνωστό πως όλες οι εταιρίες στόχο έχουν να επιτύχουν το δυνατό καλύτερο αποτέλεσμα με τις μικρότερες θυσίες, αλλά και συγχρόνος σύμφωνα με τις σύγχρονες θεωρίες θα πρέπει να συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη της οικονομίας και γενικότερα της κοινωνίας μέσα στην οποία δρουν. Θα πρέπει λοιπόν να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τόσο οι διατάξεις που θέτει υποχρεωτικά η εμπορική και φορολογική νομοθεσία στα πλαίσια της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, αλλά και σημαντικοί παράγοντες που έχουν να κάνουν με τα προβλήματα της κάθε εταιρίας χωριστά, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κλάδου στον οποίο ανήκουν.

Πέρα όμως από τον κοινωνικό ρόλο κίνητρο κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας και επομένως και της Α.Ε. είναι η επίτευξη κέρδους, που με διάφορα μέσα και τεχνικές προσπαθεί να το αυξήσει.

Το πραγματοποιούμενο όμως κέρδος δεν περιέρχεται σ' ένα μόνο πρόσωπο αλλά σε πολλές κατηγορίες δικαιούχων όπως είναι: οι μέτοχοι, τα μέλη του Δ.Σ., το Δημόσιο (στο οποίο καταβάλλει φόρους η Α.Ε.), ακόμη και στην ίδια την επιχεί-

ρηση παραμένει ένα ποσοστό των κερδών και μάλιστα με τρόπους, διαδικασίες και όρους που καθορίζονται από τη νομοθεσία (εμπορική, φορολογική), το καταστατικό ή από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων.

Έτσι κατά την διάθεση των κερδών της Α.Ε. εμφανίζονται διάφορα προβλήματα λογιστικής, νομικής και φορολογικής φύσης, η επίλυση των οποίων έχει μεγάλη σημασία για την πορεία της Α.Ε.

Στην παρούσα εργασία μελετούμε τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διάθεση των κερδών. Το περιεχόμενο της χωρίζεται σε τρία μέρη.

Στο πρώτο μέρος αναφέρουμε τι προβλέπουν οι νομικές και οι φορολογικές διατάξεις για την διάθεση των κερδών. Γίνεται αναφορά στο νόμο 2190/1920 που διέπει τη λειτουργία των Α.Ε. και ειδικότερα στις διατάξεις που αναφέρονται στη διάθεση των κερδών. Στη φορολογική ανάλυση του θέματος ασχολούμαστε με τις διατάξεις που καθορίζουν τις φορολογικές υποχρεώσεις της Α.Ε.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται αναφορά στη λογιστική αντιμετώπιση του θέματος. Η αναφορά στους λογαριασμούς της διάθεσης γίνεται βάση του Ε.ΓΛΣ., το οποίο παρέχει ακριβή στοιχεία πληροφοριών, σύγκρισης και ελέγχου, από τις ενδιαφερόμενες ομάδες.

Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει στοιχεία Μερισματικής Πολιτικής. Αναφέρονται οι βασικές μορφές και οι σπουδαιότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την πολιτική αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ Α.Ε.

2.1. Έννοια των κερδών

Πριν ακόμη εξετάσουμε τα διάφορα προβλήματα που εμφανίζονται κατά την διάθεση των κερδών κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε την έννοια των κερδών.

Από λογιστική άποψη κέρδη της χρήσεως (λογιστικά κέρδη) είναι η διαφορά "έσοδα-έξοδα" της χρήσης ή αλλιώς το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Αποτέλεσμα χρήσεως" που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθ.1 του Π.Δ.1123/1980 Ε.ΓΛΣ.

Απο φορολογικής απόψεως κέρδος είναι μεν και πάλι η διαφορά "έσοδα-έξοδα" της χρήσης πλην όμως η έννοια των εσόδων και των εξόδων λαμβάνεται σ'αυτή την περίπτωση όπως αυτή καθορίζεται από τις σχετικές διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Λόγω αυτής της διαφοροποίησης παρατηρείται πολλές φορές το φαινόμενο στα λογιστικά έσοδα να περιλαμβάνονται και έσοδα που απαλλάσσονται της φορολογίας (αφορολόγητα έσοδα) όπως είναι π.χ. οι τόκοι των τραπεζικών καταθέσεων, καθώς επίσης στα λογιστικά έξοδα να περιλαμβάνονται και έξοδα που η φορολογική νομοθεσία δεν αναγνωρίζει για έκπτωση όπως είναι π.χ. οι δαπάνες χωρίς νόμιμα δικαιολογητικά, οι αμοιβές προσωπικού που δεν υπήχθησαν σε ασφαλιστικές εισφορές, τα διάφορα πρόστιμα για φορολογικές παραβάσεις κ.τ.λ.

Για να εξευρεθούν από τα λογιστικά κέρδη τα φορολογικά κέρδη γίνεται η λεγόμενη "φορολογική ανασμόρφωση" των λογιστικών κερδών, δηλαδή από τα λογιστικά κέρδη αφαιρούνται τα απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα και προσθέτονται οι μη αναγνωριζόμενες φορολογικές δαπάνες.

2.2. Διάκριση των κερδών - Καθαρά κέρδη

Από φορολογική άποψη τα κέρδη διακρίνονται σε μικτά και καθαρά.

Μικτά κέρδη είναι αυτά που προκύπτουν από το σύνολο των οργανικών εσόδων της εταιρείας αφού αφαιρεθεί το σύνολο των οργανικών άμεσα παραγωγικών κερδών.

Καθαρά κέρδη είναι τα διαμορφούμενα στη συνέχεια αφού προστεθούν στα μικτά και όλα τα ανόργανα έσοδα και αφαιρεθούν όλες οι υπόλοιπες δαπάνες (δαπάνες διαχείρισης της επιχείρησης και τα ανόργανα έξοδα αυτής).

Σημειώνουμε σ' αυτό το σημείο ότι η διάκριση των κερδών σε μικτά και καθαρά δεν έχει μόνο φορολογική σημασία, αλλά και για την μελέτη και εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για την ευρωστία της επιχείρησης π.χ. η αποδοτικότητα μιας επιχείρησης συμπεραίνεται από το συντελεστή των καθαρών κερδών αυτής.

Αλλά και τα μικτά κέρδη χρησιμοποιούνται για την συγκέντρωση χρήσιμων δεικτών για την αποδοτικότητα ή το κόστος των προϊόντων της επιχείρησης.

Κατά το Ε.ΓΛΣ καθαρό κέρδος της χρήσεως είναι η

θετική διαφορά των συνολικών αποτελεσμάτων και των μη ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεως .

Ως συνολικό αποτέλεσμα εννοείται το αλγεβρικό άθροισμα των αποτελεσμάτων εκμεταλλεύσεως και των εκτάκτων αποτελεσμάτων.

Την έννοια των καθαρών κερδών δίνει επίσης και το άρθ. 45 παρ.1 του Ν. 2190/1920 ως εξής: Καθαρά κέρδη είναι τα προκύπτοντα μετά την αφαίρεση απο τα πραγματοποιηθέντα ακαθάριστα κέρδη (μικτά) κάθε εξόδου, οποιασδήποτε ζημίας, των κατά το νόμο αποσβέσεων και κάθε άλλου εταιρικού βάρους.

2.3. Προορισμός των καθαρών κερδών και Διάκριση αυτών:

Τα καθαρά κέρδη της επιχειρήσεως έχουν κατ' αρχήν προορισμό να διανεμηθούν στους κεφαλαιούχους μετόχους. Πολλές φορές ωστόσο ένα μέρος από αυτά παραμένουν στην επιχείρηση και χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της, όπως και οι λοιπές κατηγορίες των ιδίων κεφαλαίων, συντελούν δηλαδή ουσιαστικά στην επαύξηση των σχηματιζομένων αποθεματικών.

Υπάρχουν όμως μεταξύ των καθ'αυτά αποθεματικών και των αδιανεμήτων καθαρών κερδών μερικές λεπτές διαφορές.

Κατά τη στιγμή της συντάξεως του ισολογισμού

τα αδιανέμητα κέρδη της επιχειρήσεως αποτελούν κάτι το ξεχωριστό από όλα τα είδη των αποθεματικών και τούτο, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι εφόσον αυτά παραμείνουν στην επιχείρηση και δεν αναληφθούν (δεν διανεμηθούν στους μετόχους) τελικά θα καταλήξουν να γίνουν κι αυτά ουσιαστικά πλέον αποθεματικά.

Επίσης ταύτιση των εννοιών των κερδών και των αποθεματικών δεν επιτρέπεται γιατί τα πρώτα δεν αποτελούν τη μοναδική πηγή προελεύσεως των δευτέρων.

Τα καθαρά κέρδη της χρήσεως τα διακρίνουμε σε διανεμόμενα και σε αδιανέμητα .

Διανεμόμενα κέρδη είναι αυτά που εξέρχονται από την Α.Ε. και που διανέμονται με την μορφή μερισμάτων και αμοιβών στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., κατόχους Ιδρυτικών τίτλων κλπ.

Αδιανέμητα κέρδη είναι αυτά που δεν διανέμονται αλλά παραμένουν , μέσα στην εταιρεία όπως είναι τα αποθεματικά, κέρδη εις νέο κλπ.

2.4. Ποιά κέρδη διανέμονται

Τα κέρδη προς διάθεση είναι δυνατόν να προέρχονται από τα κέρδη της κλειόμενης χρήσεως , κέρδη παλαιότερων χρήσεων εις νέο και από τα αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου η διανομή.

Κατά του Ν. 2190/1920 η υποχρεωτική διάθεση των καθαρών κερδών αφορά αποκλειστικά τα κέρδη της κλειόμενης χρή-

σης και όχι τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις ή από ποσά που λαμβάνονται από σχηματιζόμενα αποθεματικά.

2.5. Απαγόρευση διανομής των καθαρών κερδών

Σύμφωνα με την πρόσφατη διάταξη της παρ. 3δ του άρθρ. 43 του Ν.2190/1980 ορίζεται ότι: μέχρι την πλήρη απόσβεση όλων των εξόδων εγκατάστασης απαγορεύεται οποιαδήποτε διανομή κερδών εκτός αν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων αυτών είναι μικρότερο από το άθροισμα των προαιρετικών αποθεματικών και του υπολοίπου των κερδών εις νέο.

Η παραπάνω διάταξη υπαγορεύθηκε από το άρθρο 34 του π.δ. 409/1986.

Η παρ. 4α του ίδιου άρθρου του νόμου ορίζει ότι η παραπάνω διάταξη της παρ. 3δ του αρθ. 43 εφαρμόζεται και για τα έξοδα ερευνών και ανάπτυξης των λογαριασμών "Έξοδα ερευνών ορυχείων - μεταλλείων - λατομείων" και "έξοδα λοιπών ερευνών" καθώς και για παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας των λογαριασμών "Δικαιώματα εκμεταλλεύσεως ορυχείων - μεταλλείων - λατομείων" και "Λοιπές παραχωρήσεις".

Έτσι λοιπόν σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη απαγορεύεται να γίνει διανομή κερδών στους μετόχους με την μορφή μερισμάτων, ποσοστών στα μέλη του Δ.Σ., μερισμάτων σε κατόχους ιδρυτικών τίτλων, τόκων σε κατόχους κερδοφόρων ομολογιών και γενικά να διανεμηθούν κέρδη

της κλειόμενης χρήσεως ή κέρδη παρελθουσών χρήσεων (αποθεματικών των οποίων επιτρέπεται η διανομή ή τα κέρδη εις νέο).

Παρατηρούμε ότι η παραπάνω διάταξη ομιλεί μόνο για διανομή κερδών, άρα δε απαγορεύει την αποθεματοποίηση αυτών δηλαδή τον σχηματισμό υποχρεωτικών ή προαιρετικών αποθεματικών ούτε την διάθεση κερδών για την κάλυψη ζημιών και στις περιπτώσεις που δεν έχουν αποσβεστεί τα αναφερθέντα έξοδα.

Επίσης το νέο άρθ. 44α του Ν.2190/1920 ορίζει ότι: Με την επιφύλαξη των διατάξεων για την μείωση του "Μετοχικού Κεφαλαίου" δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους εφόσον κατά την ημερομηνία λήξης της τελευταίας χρήσης, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της Α.Ε., όπως προσδιορίζεται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το αρθρ. 42 γ' είναι ή, μετά από την διανομή αυτή, θα γίνει κατώτερο από το ποσό του Μετοχικού Κεφαλαίου προσαυξημένου με τα αποθεματικά για τα οποία η διανομή τους απαγορεύεται από τον νόμο ή το καταστατικό. Το ποσό αυτού του μετοχικού κεφαλαίου μειώνεται κατά το ποσό που δεν έχει ακόμα κληθεί να καταβληθεί.

2.6. Ανώτατο όριο διανομής κερδών

Το ποσό που διανέμεται δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει, προσαυξημένο με τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμε-

μενες χρήσεις και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από την Γενική Συνέλευση των μετόχων η διανομή τους, και μειωμένο κατά το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεως και τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για τον σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό.

Η πιο πάνω ρύθμιση προβλέπεται από το άρθρο 44α του Ν. 2190/20 το οποίο θέτει φραγμό προ τα πάνω σχετικά με το διανεμητέο στους μετόχους ποσό μερισμάτων και τόκων από μετοχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ Α.Ε.

3.1. Γενικά

Ο Ν. 2190/1920 δίνει μεγάλη σημασία στον τρόπο διάθεσης των καθαρών κερδών της χρήσης. Καταστατικό που δεν περιέχει διατάξεις για την διάθεση των καθαρών κερδών είναι παράνομο και δεν είναι δυνατόν να εγκριθεί από την Διοίκηση.

Σημειώνουμε ότι το καταστατικό της Α.Ε. δεσμεύεται από το νόμο ως προς τον τρόπο διάθεσης των καθαρών κερδών.

Το άρθρο 45 παρ.2 του Ν.2190/1920 καθορίζει τα πλαίσια μέσα στα οποία το καταστατικό μπορεί να ορίσει τον τρόπο διάθεσης των καθαρών κερδών.

Έτσι ο νόμος επιβάλλει την κράτηση ποσοστού κερδών για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και για την καταβολή στους μετόχους του πρώτου μερίσματος, και μόνο για το υπόλοιπο αφήνει στο καταστατικό την ελευθερία να καθορίσει τη διάθεσή του.

Η κράτηση για τον σχηματισμό τακτικού αποθεματικού αποσκοπεί στην οικονομική ενίσχυση της εταιρείας και επομένως στην προστασία των πιστωτών της και η πληρωμή μερίσματος αποσκοπεί στην προστασία των μετόχων της.

Και οι δύο αυτές διατάξεις δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν από το καταστατικό εκτός και αν αυτό καθιερώνει ευμενέστερο καθεστώς προς τα συμφέροντα που οι διατά-

Ξεις αυτές προστατεύουν.

Σε περίπτωση σιωπής του καταστατικού τεκμαίρεται η εξουσιοδότηση της γενικής συνέλευσης των μετόχων της Α.Ε. να αποφασίζει κατά την συνήθη απαρτία και πλειοψηφία για την διάθεση του υπολοίπου των κερδών, άρθρ.34 παρ. 1 Ν. 2190/20-

3.2. Τάξη και προτεραιότητα στη διάθεση των κερδών

Ο Ν. 2190/20, αφενός μέσω του Ε.ΓΛΣ στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 426 παρ.2 αναφορικά με το υπόδειγμα του πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων και αφετέρου με τις διατάξεις των αρθ.44α παρ.2 και 45 καθορίζει τη σειρά με την οποία διαθέτονται τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Η σειρά αυτή πρέπει να τηρείται πιστά.

Δεν επιτρέπεται η μεταβολή της γιατί οι διατάξεις που την καθορίζουν είναι αναγκαστικής εφαρμογής.

Έτσι, τα προς διάθεση καθαρά κέρδη της χρήσεως μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος διαθέτονται με την εξής σειρά.

α. Κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεως (άρθρ.45 παρ.1 Ν. 2190/1920).

β. Σχηματισμός τακτικού αποθεματικού (άρθρ.44,44α παρ.2 και 45 παρ.2 Ν. 2190/1920).

γ. Ακολουθεί η κράτηση για φόρο εισοδήματος επί της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό .

Ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί σ'αυτό δεν πρό-

πει να αφαιρεθεί απ' αυτό αλλά μειώνει το υπόλοιπο των κερδών ή όταν δεν υπάρχουν επαρκή κέρδη μειώνεται ακόμη και το διανεμόμενο ποσό μερίσματος από τους μετόχους το οποίο ορίζεται από τον νόμο ή το καταστατικό.

δ. Πρώτο μέρισμα (άρθρ. 45 παρ.2 Ν.2190/1920 και 1 Ν.876/79).

Υπόλοιπο των κερδών

ε. Πρόσθετο μέρισμα

στ. Καταστατικό αποθεματικό

ζ. Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά

η. Αφορολόγητα αποθεματικά

θ. Αποθεματικά για ίδιες μετοχές (άρθρ.42ε παρ.13 Ν.2190/1920).

ι. Ποσοστά μελών Δ.Σ. (άρθρ. 24παρ.1 Ν.2190/1920)

κ) Χορήγηση μετοχών στους εργαζόμενους (άρθρ. 18 Ν.1731/87)

λ. Υπόλοιπο κερδών εις νέο.

3.3. Κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων

α. Από άποψη Εμπορικής Νομοθεσίας 2190/1920

Για να υπάρχουν κέρδη προς διάθεση (διανομή ή αποθεματοποίηση) πρέπει οποσδήποτε να έχουν προηγουμένως εξαλειφθεί οι ζημίες της παρούσας ή των προηγούμενων χρήσεων. (άρθρ. 45 παρ.1 Ν.2190/1920).

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτό, όταν υπάρχουν ακάλυπτες ζημίες κανένα ποσό κέρδους χρήσεως ή προηγούμενης (αποθεματικά,

κέρδη εις νέο) δεν είναι δυνατό να διανεμηθεί στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων και λοιπούς προβλεπόμενους από το καταστατικό δικαιούχους ούτε να διατεθεί για σχηματισμό αποθεματικών γιατί στην ουσία δεν υπάρχουν κέρδη για διάθεση αφού αυτά απορροφήθηκαν από τις ζημιές των προηγούμενων χρήσεων.

Τώρα όσον αφορά την υποχρέωση κάλυψης των ζημιών με κέρδη επομένων χρήσεων ισχύουν τα εξής:

α. Η εξάλειψη των ζημιών με κέρδη επομένων χρήσεων είναι υποχρεωτική εφόσον πραγματοποιούνται κέρδη αρθ.45 παρ.1 Ν. 2190/20 γιατί τα κέρδη αυτά δεν μπορούν να διατεθούν ούτε σε αποθεματικά ούτε σε μερίσματα.

β. Η εξάλειψη των ζημιών είναι υποχρεωτική σε περίπτωση που η Α.Ε. επιθυμεί να διανείμει μερίσματα, ποσοστά Δ.Σ. από κέρδη προηγούμενων χρήσεων.

γ. Αν υπάρχουν ζημιές στην έκταση που προβλέπει το άρθρ. 48 παρ.1γ ΔΝ. 2190/1920 δηλ αν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της Α.Ε. όπως προσδιορίζονται στον ισολογισμό είναι μικρότερο από το 1/10 του Μετοχικού Κεφαλαίου και συντρέχει περίπτωση ανακλήσεως της άδειας συστάσεως της Α.Ε. από την Διοίκηση τότε η κάλυψη των ζημιών είναι υποχρεωτική με διάθεση των αποθεματικών ή με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου εκτός και αν η εταιρεία αδιαφορεί για τον κίνδυνο αυτό.

Αν οι ζημιές υπολείπονται του ύψους αυτού, η εξάλειψή τους δεν είναι υποχρεωτική. Στην πράξη παραλείπεται ιδιαίτερα στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες α-

ναμένονται κέρδη στις επόμενες χρήσεις.

δ. Η εξάλειψη της ζημίας με διάθεση οποιουδήποτε αποθεματικού είναι προαιρετική.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτό μπορούμε να πούμε ότι η εταιρεία μπορεί να καλύψει τη ζημιά με αποθεματικά αλλά δεν είναι υποχρεωμένη να το κάνει.

Το καταστατικό της Α.Ε. δεν είναι δυνατό να προβλέπει διάταξη σύμφωνα με την οποία οι μέτοχοι να υποχρεούνται σε συμπληρωματικές εισφορές για την κάλυψη ζημιών όπως γίνεται στις Ε.Π.Ε. και στις προσωπικές εταιρείες.

Β. Άποψη φορολογικής νομοθεσίας.

Από φορολογική άποψη εκείνο το οποίο θα πρέπει να μας απασχολήσει σημαντικά είναι η εξαίρεση της βασικής Λογιστικής Αρχής, "Της αυτοτέλειας των χρήσεων", που καθιερώνει η φορολογική νομοθεσία.

Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα αποτελέσματα κάθε χρήσης κρίνονται αυτοτελώς, δηλαδή χωρίς να συσχετίζονται με τα αποτελέσματα των επόμενων χρήσεων. Η άκαμπτη εφαρμογή αυτής της αρχής οδηγεί σε απώλεια κεφαλαίων και παραγραφή των δικαιωμάτων του κάθε φορολογούμενου, επίσης γίνεται φανερό ότι, στην ουσία δεν υπάρχουν κέρδη για διάθεση, αφού τα κέρδη της χρήσης απορροφήθηκαν από τις ζημιές των προηγούμενων χρήσεων.

Για τους παραπάνω σημαντικούς λόγους υιοθετήθηκε η αρχή της αλληλεγγύης των χρήσεων, με την οποία επιτρέπεται οι ζημιές της χρήσης να μεταφέρονται στις

επόμενες χρήσεις, για έκπτωση από τα τυχόν κέρδη. Σημειώνουμε εδώ σύμφωνα με όσα αναφέρονται παραπάνω δεν πρόκειται για κατάργηση, αλλά για περιορισμό της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων.

Σε ότι αφορά λοιπόν τη ζημία με την οποία οι Α.Ε. κλείνουν τις χρήσεις η φορολογική νομοθεσία καθιερώνει ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων και για ορισμένο χρονικό διάστημα που επιτρέπεται η μεταφορά των ζημιών στις επόμενες χρήσεις. Αυτές οι κατηγορίες των επιχειρήσεων είναι:

I. Εμπορικές Επιχειρήσεις, τα τρία επόμενα οικονομικά έτη (άρθρο 4 - παρ. 1ν.δ. 3323/55)

II. Οι γεωργικές, βιομηχανικές, μεταλλευτικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, στις πέντε επόμενες συνεχείς χρήσεις (άρθρ. 4 παρ.1 ν.δ. 3323/55-άρθρ. 8 παρ.1 α.ν. 147/1967 - άρθρ. 8 ν.δ. 1313/72 - άρθρο 15 ν. 849/1976, αντίστοιχα) (1)

Οι ζημίες εκπίπτουν συνέχεια από χρήση σε χρήση μέχρι να καλυφτούν πλήρως από τα κέρδη των τριών ή πέντε χρήσεων ανάλογα με την περίπτωση.

- Προϋποθέσεις για την αναγνώριση της μεταφοράς της ζημίας στα επόμενα έτη.

I. Πρέπει τα λογιστικά βιβλία από τα οποία προκύπτει η ζημία να είναι πλήρεις και ακριβής σύμφωνα με τις διατάξεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, τόσο κατά τό έτος συμψηφισμού όσο και κατά το έτος που προ-

(1) βλέπε Ν.Τότση ο.π. παρ.114 ε.π., επίσης "Περιοδικό Λογιστής" μηνός Μαΐου 1981 σελ. 466

έκυψε η ζημία "εκ των επαρκώς και ακριβώς τηρουμένων βιβλίων του υπόχρεου" (άρθρ. 4 παρ.1 ν.δ. 3323/1955).

II. Δεν μπορεί να συμψηφιστεί η ζημία με κέρδη που φορολογούνται με ειδικό τρόπο π.χ. Ζημία από εκμετάλλευση πλοίων δεν μπορεί να συμψηφιστεί με κέρδη οποιασδήποτε επιχείρησης που υπάγεται στον Κανονικό φόρο εισοδήματος, όπως είναι γνωστό τα κέρδη από πλοία, φορολογούνται με ειδικό τρόπο (ν.27/1975) ούτε η ζημία μιας επιχείρησης δεν μπορεί να συμψηφιστεί με κέρδος από πλοία.

Επίσης σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου επικρατείας (358-9/1984), αν κατά το χρόνο που πραγματοποιήθηκε η ζημία, η επιχείρηση απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος με διάταξη νόμου, η ζημία δεν μεταφέρεται για συμψηφισμό με κέρδη των επόμενων χρήσεων.

III. Μεταφέρεται για συμψηφισμό μόνο η ζημία που προκύπτει από τη φορολογική αναμόρφωση, διότι ο φορολογικός ελεγκτής πολλές φορές δεν αναγνωρίζει ορισμένα έξοδα (ταξιδίων, αυτοκινήτων κλπ) που έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση της ζημίας.

IV. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 ν.δ. 3323/1955, την οποία δέχεται και το Συμβούλιο Επικρατείας (Σ.Τ.Ε. 2534/1966), αν η ζημία δεν περιληφθεί στη δήλωση του έτους που η Α.Ε. πραγματοποίησε κέρδη, είτε αυτά επαρκούν για την κάλυψη της ζημίας είτε μέρος αυτής, η ζημία δεν μπορεί να συμψηφιστεί.

Για να αναγνωρισθεί για συμψηφισμό η ζημία προηγούμενων χρήσεων, με κέρδη επόμενων χρήσεων αρκεί να έχει δηλωθεί στη φορολογική δήλωση άσχετα εάν ελέχθηκε ή όχι, παράλειψη υποβολής δηλώσεως για τη ζημία συνεπάγεται στέρηση του δικαιώματος για συμψηφισμό με τα εισοδήματα των επόμενων ετών. Η σχετική αρνητική δήλωση μπορεί να υποβληθεί και εκπρόθεσμα.

Από όσα παραπάνω αναπτύξαμε υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ της εμπορικής και της φορολογικής νομοθεσίας. Το άρθρο 45 παρ. 1 του ν.2190/20 αναφέρει πως δεν είναι δυνατόν να γίνει διανομή κερδών μιας χρήσης, αν δεν καλυφθούν όλες οι ζημίες των προηγούμενων χρήσεων, το κέρδος δε που απομένει πέρα από αυτό, ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι αναπόσβεστες ζημίες προηγούμενων χρήσεων υποβάλλεται σε φορολογία.

Σε μια Α.Ε. που έχει κλείσει τη χρήση της με κέρδη μπορεί στην ισολογισμό της να μην αφήσει κέρδη, γιατί αυτά διατέθηκαν για την κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων, στην ίδια όμως χρήση σύμφωνα με την φορολογική νομοθεσία είναι δυνατόν να υπάρχουν κέρδη, για τα οποία η Α.Ε. είναι υποχρεωμένη να καταβάλλει φόρο, ο οποίος στην ουσία επιφέρει ζημιά όχι μόνο στην επιχείρηση αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, διότι σύμφωνα με τις σύγχρονες θεωρείες, η επιχείρηση θεωρείται κύτταρο της ίδιας της κοινωνίας και όχι απλά σαν μέσο για την επίτευξη κέρδους, όπου η πολιτεία αφαιρεί σημαντικά ποσά τα οποία όπως στην αρχή της παραγράφου

τονίζεται , συνεπάγεται στην απώλεια των κεφαλαίων της επιχείρησης.

3.4. Κάλυψη ζημιών με αποθεματικά

α. Από άποψη Εμπορικής νομοθεσίας 2190/1920.

Όπως αναφέρθηκε οι επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα να καλύψουν τις ζημίες τους με την διάθεση αποθεματικών (τακτικού - έκτακτου).

Το τακτικό αποθεματικό έχει σαν αποκλειστικό προορισμό να καλύψει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού , "Αποτελέσματα χρήσεως" δηλαδή την προκύπτουσα ζημιά. Άρα η χρησιμοποίηση του τακτικού αποθεματικού για την κάλυψη της ζημιάς είναι νομίμως δικαιολογημένη. Πέρα όμως απ' αυτό το καταστατικό της Α.Ε. ή η γενική συνέλευση των μετόχων μπορεί να αποφασίσει την δημιουργία αποθεματικών που να έχουν σαν προορισμό την κάλυψη ζημιών οπότε με τη χρησιμοποίηση αυτών των αποθεματικών το τακτικό αποθεματικό παραμένει άθικτο.

Ακόμη είναι δυνατό η γενική συνέλευση των μετόχων της Α.Ε. να αποφασίσει ότι η κάλυψη των ζημιών να γίνεται από αποθεματικά τα οποία δεν έχουν ειδικό προορισμό και έχουν σχηματιστεί ελεύθερα με την έννοια ότι δεν τα προβλέπει ο νόμος ή το καταστατικό αλλά σχηματίστηκαν με απόφαση της γενικής συνέλευσης.

Επίσης αναφέρεται ότι επιτρέπεται η χρησιμοποίηση των αφορολόγητων αποθεματικών για την κάλυψη των

ζημιών μια και τα αποθεματικά αυτά είναι ελεύθερα με την έννοια ότι έχουν σχηματιστεί με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης.

Για την διάθεση όμως αυτών και κάθε άλλου ειδικού αποθεματικού απαιτείται σχετική απόφαση από την τακτική γενική συνέλευση με την οποία θα τροποποιείται η αρχική με την οποία αυτά είχαν σχηματιστεί.

β. Άποψη φορολογική.

Από φορολογική άποψη διακρίνουμε δύο περιπτώσεις. Την περίπτωση που χρησιμοποιούμε φορολογημένο αποθεματικό για την κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και την περίπτωση που χρησιμοποιούμε αφορολόγητο αποθεματικό.

-Κάλυψη ζημιών με φορολογημένο αποθεματικό

Οποιαδήποτε Α.Ε. καλύψει τις ζημιές προηγούμενων χρήσεων με φορολογημένο αποθεματικό (τακτικό εκτακτο κλπ) δεν υπόκειται σε καμία απολύτως φορολογική επιβάρυνση. Επίσης ο φόρος που είχε καταβληθεί στο δημόσιο για τη δημιουργία αυτών των αποθεματικών δεν επιστρέφεται (απόφαση του Σ.Τ.Ε. 5254/1983) . Διότι το αρνητικό αποτέλεσμα (ζημία), της Α.Ε. κατά το φορολογικό νόμο εξακολουθεί να υπάρχει, και μπορεί να μεταφέρει τη ζημία στα τρία ή στα πέντε, ανάλογα με την περίπτωση, επόμενα διαχειριστικά έτη. Έτσι θα πρέπει, στη δήλωση φόρου εισοδήματος της επόμενης χρήσης από την κάλυψη της ζημίας, το ποσό της ζημίας να εκπεστεί από τα φορολογητέα κέρδη.

Αν δεν προκύψουν κέρδη κατά τις τρεις ή, κατά περίπτωση πέντε επόμενες χρήσεις ή προκύψουν λιγότερα κέρδη από το ποσό της ζημίας που καλύφθηκε με φορολογημένα αποθεματικά, ο φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε για το σχηματισμό αυτών των αποθεματικών που διατέθηκαν για την κάλυψη της ζημίας γίνεται για την εταιρία, ολόκληρο το ποσό αν δεν υπάρξουν καθόλου κέρδη στις επόμενες χρήσεις, ή μέρος του ποσού που αντιστοιχεί στο ύψος των ζημιών που δεν καλύφθηκαν, δηλαδή τα κέρδη των τριών ή κατά περίπτωση πέντε επομένων χρήσεων ήταν λιγότερα στο σύνολό τους, από το ποσό του φορολογημένου αποθεματικού που χρησιμοποιήθηκε για την κάλυψη των ζημιών.

- Κάλυψη ζημιών με αφορολόγητα αποθεματικά.

Για ορισμένες επαρχιακές επιχειρήσεις το άρθρ.8ν.δ. 2176/1952 προβλέπει το σχηματισμό αφορολόγητης κράτησης για την κάλυψη μελλοντικών ζημιών. Δεν υπάρχει λοιπόν θέμα ούτε φορολογήσεως του ποσού της κράτησης που διατέθηκε για την κάλυψη της ζημίας αφού αυτός ήταν ο προορισμός τους ούτε η ζημία που αποσβέστηκε να εκπέσει όπως γίνεται με τα φορολογημένα αποθεματικά, αφού αυτή η ζημία έχει αποσβεστεί με την χρησιμοποίηση του ειδικού αυτού αποθεματικού.

Η διάθεση αυτής της κράτησης για την κάλυψη της ζημίας εξαφανίζει αφενός την κράτηση που διατέθηκε και αφετέρου την ζημία που αποσβέστηκε.

Πέρα απ'αυτή τη διάταξη εκείνο που έχει σημασία

είναι ότι η ζημία πρέπει να καλυφθεί από φορολογητέα κέρδη, τα οποία θα πραγματοποιηθούν στην επόμενη τριετία ή πενταετία ή αυτά υπήρχαν στην επιχείρηση με την μορφή αποθεματικών κατά τη χρήση που προέκυψαν οι ζημίες. Στην περίπτωση που η ζημία καλύπτεται με αποθεματικά που σχηματίστηκαν από αφορολόγητα έσοδα (π.χ. τόκους καταθέσεων σε τράπεζες) το σωστό είναι ότι η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να εκπέσει από τα φορολογητέα κέρδη των επόμενων τριών ή πέντε χρήσεως τις ζημίες που αποσβέστηκαν με τη διάθεση τέτοιων αποθεματικών.

Τα ποσά τα οποία χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων, όταν προέρχονται από αφορολόγητα αποθεματικά, που προβλέπονται από αναπτυξιακούς νόμους ή φορολογικές διατάξεις πρέπει να υπαχθούν σε φορολογία, διότι διαφορετικά καταστρατιγείται η αρχή της δημιουργίας αυτών των αποθεματικών τα οποία μάλιστα πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης σε ιδιαίτερους (ειδικούς) λογαριασμούς, όπως αυτοί οι νόμοι έχουν θέσει. Τα ποσά που διατέθηκαν για την κάλυψη των ζημιών θα φορολογηθούν "επ'ονόματι" της εταιρείας, η οποία θα καταβάλει τον ανάλογο φόρο εισοδήματος. Με την φορολογία αυτών των αποθεματικών ερχόμαστε στην περίπτωση των φορολογημένων αποθεματικών όπως αναφέραμε παραπάνω,

Έτσι εάν σε μια επιχείρηση η χρήση 1987 κλείσει με ζημία 7.000.000 και η τακτική γενική συνέλευση της 31.4.1988 αποφασίσει την κάλυψη ζημίας με το αφορολόγητο αποθεματικό του ν.δ. 331/1974 που σχηματίστηκε τις προ-

ηγούμενες χρήσεις η εταιρεία θα φορολογηθεί, με τη δήλωση εισοδήματος της χρήσης 1987 για το αποθεματικό των 7.000.000 που διέθεσε για την κάλυψη της ζημίας. Η ζημία όμως αυτή μπορεί να εκπεστεί από τα κέρδη των τριών ή πέντε επομένων χρήσεων δηλαδή μέχρι το 1990 ή 1992 κατά περίπτωση.

3.5. Τακτικό Αποθεματικό

α. Από άποψη εμπορικής Νομοθεσίας

3.5.1. Υποχρεωτική κράτηση τακτικού αποθέματος

Η κράτηση των κερδών για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού προβλέπεται από το άρθρ.44 Ν. 2190/1920 και είναι υποχρεωτική που σημαίνει ότι επιβάλλεται από τον νόμο. Δεν μπορεί το καταστατικό ούτε η απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων έστω και αν λήφθηκε με παμφηφία να περιορίσει το προβλεπόμενο από το νόμο ποσό κράτησης τακτικού αποθεματικού ή να μεταβάλλει τον προορισμό του.

Μόνη προϋπόθεση για να έχει η Α.Ε. υποχρέωση να διενεργήσει κράτηση τακτικού αποθεματικού είναι η συγκεκριμένη χρήση να κλείσει με κέρδη, στην αντίθετη περίπτωση όταν δηλαδή η χρήση κλείσει με ζημία καμμία υποχρέωση της Α.Ε. δεν υπάρχει για κράτηση τακτικού αποθεματικού, απο τυχόν αδιανέμητα κέρδη που υπάρχουν στην Α.Ε. προηγούμενων χρήσεων και διανέμονται στην παρούσα .

Η Α.Ε. έχει υποχρέωση να σχηματίσει τακτικό αποθεματικό έστω κι αν με απόφαση της γενικής συνέλευσης που λήφθηκε

με παμφηφία κανένα ποσό κερδους δεν διανέμεται αλλά τα κέρδη διατίθενται για τον σχηματισμό άλλων αποθεματικών.

3.5.2. Επί ποιών κερδών υπολογίζεται η κράτηση για το τακτικό αποθεματικό

Σύμφωνα με το ν. 2190/20 η κράτηση για Τ.Α. γίνεται στο συνολικό ποσό των καθαρών κερδών της χρήσης και πριν από την αφαίρεση απ'τα κέρδη αυτά του φόρου εισοδήματος.

Υπάρχουν περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες εκτός από τα κέρδη της κλειόμενης χρήσης να διανέμονται και κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή και αποθεματικά των οποίων επιτρέπει η διανομή τους, τότε η κράτηση κερδών για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού υπολογίζεται και πάλι επί των καθαρών κερδών της κλειόμενης χρήσης.

Σε περίπτωση που υπάρχουν ζημίες προηγούμενων χρήσεων τότε το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται στο ποσό των κερδών που μένει μετά την κάλυψη των ζημιών. Αν τώρα τα κέρδη που προέκυψαν στην χρήση είναι μικρότερα από το ποσό των ζημιών που υπάρχουν από προηγούμενες χρήσεις τότε δεν σχηματίζεται τακτικό αποθεματικό γιατί δεν υπάρχουν κέρδη αφού απορροφήθηκαν από τις ζημίες.

Το καταστατικό ή η γενική συνέλευση των μετόχων δεν μπορούν να ορίσουν άλλη βάση υπολογισμού του τακτικού αποθεματικού.

Είναι όμως δυνατό το ποσό του αποθεματικού που

αναλογεί επί των καθαρών κερδών της χρήσης να παρακρατηθεί απ' τα αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι τόσο τα κέρδη της χρήσεως όσο και τα αποθεματικά αυτά μεταφερθούν στον λογαριασμό " Κέρδη προς Διάθεση " και αναμειχθούν με τα κέρδη της κλειόμενης χρήσης.

3.5.3. Ποσοστό κράτησης τακτικού αποθεματικού.

Το άρθρ. 44 Ν. 2190/1920 ορίζει ότι κάθε χρόνο απ' τα καθαρά κέρδη της χρήσεως αφαιρείται το εικοστό τουλάχιστον αυτών για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού, δηλαδή ποσοστό 50/ο τουλάχιστον των καθαρών κερδών.

Το άρθρ. 18 του ν.δ. 400/1970 ορίζει ότι για τις ασφαλιστικές εταιρείες το ποσοστό κράτησης για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού ανέρχεται τουλάχιστον σε 20ο/ο δηλαδή το πέμπτον των καθαρών κερδών της χρήσης διατίθεται για τον σχηματισμό αυτού.

Είναι όμως δυνατό το καταστατικό των Α.Ε. να ορίζει ποσοστό μεγαλύτερο από το 50/ο και των ασφαλιστικών εταιρειών από το 20ο/ο , δεν μπορεί όμως να ορίσει ποσοστό μικρότερο από αυτό που ορίζουν οι νομικές διατάξεις.

3.5.4. Ελάχιστο όριο κράτησης τακτικού αποθεματικού.

Το άρθρ. 44 του ν. 2190/1920 ορίζει επίσης ότι η κράτηση για τακτικό αποθεματικό παύει να είναι υπο-

χρεωτική εάν αυτό φθάσει να είναι το 1/3 τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου. Για τις ασφαλιστικές εταιρείες το άρθρ. 18 του ν. 400/1970 ορίζει ότι η κράτηση για τακτικό αποθεματικό παύει να είναι υποχρεωτική όταν αυτό φθάσει να είναι τετραπλάσιο τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Επίσης το άρθρ. 8 Ν. 879/1979 ορίζει ότι για τις Π.Α.Ε. το ποσοστό κράτησης για τακτικό αποθεματικό είναι 100/ο επί των κερδών της χρήσης χωρίς να βάζει υποχρεωτικό ελάχιστο όριο.

Το καταστατικό των Α.Ε. μπορεί να προβλέπει ότι η κράτηση για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού θα συνεχιστεί και όταν το ύψος του υπερβεί το όριο που θέτει ο νόμος. Το πέραν του υποχρεωτικού ορίου ποσό μπορεί η γενική συνέλευση των μετόχων να το διανείμει ή να το μετατρέψει σε άλλο αποθεματικό ή και να το κεφαλαιοποιήσει.

3.5.5. Προορισμός του τακτικού αποθεματικού

Το άρθρ. 44 εδαφ. 3 Ν. 2190/20 ορίζει ότι αποκλειστικός προορισμός του τακτικού αποθεματικού είναι η κάλυψη της ζημίας που προκύπτει μετά τη σύνταξη κατά το τέλος της χρήσης του Ισολογισμού και του λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης " όπως προβλέπει το Ε.ΓΛΣ. την οποία εμφανίζει το χρεωστικό υπόλοιπο του παραπάνω λογαριασμού. Η παραπάνω διάταξη είναι αναγκαστικής εφαρμογής που αυτό σημαίνει ότι ούτε το καταστατικό ούτε

η γενική συνέλευση των μετόχων ούτε το Δ.Σ. μπορούν να ορίσουν χρησιμοποίηση του αποθεματικού διαφορετική από αυτήν που ορίζει ο νόμος.

Απαιτείται λοιπόν να συνταχθεί ισολογισμός και ο λογαριασμός Αποτελέσματα Χρήσης ολόκληρης της χρήσης και όχι τμήματα αυτής όπως είναι οι διάφορες λογιστικές καταστάσεις που συντάσσονται κατά την διάρκεια της χρήσης.

Η τυχόν ζημία που προκύπτει απ' αυτές τις καταστάσεις δεν είναι δυνατό να καλυφθούν με την διάθεση του τακτικού αποθεματικού. Ακόμη οι έκτακτες ζημίες που προέκυψαν κατά την διάρκεια της χρήσης ούτε αυτές είναι δυνατό να καλυφθούν με την χρησιμοποίηση του τακτικού αποθεματικού.

Αυτό ισχύει διότι είναι δυνατόν οι ζημίες αυτές να καλυφθούν μερικά ή ολικά από τα κέρδη της χρήσεως.

β) Άποψη φορολογικής νομοθεσίας.

3.5.6. Φορολογία του τακτικού αποθεματικού.

Από την πλευρά της φορολογικής νομοθεσίας παρατηρούμε ότι:

I. Το τακτικό αποθεματικό αποτελεί μη διανεμόμενο κέρδος.

II. Το τακτικό αποθεματικό προέρχεται από φορολογημένα κέρδη.

Συνεπώς από τα παραπάνω γίνεται γνωστό ότι το τα-

κτικώ αποθεματικό υπόκειται σε φόρο εισοδήματος (άρθρο 4 εδαφ. α' ν.δ. 3843/1958).

Ο φόρος αυτός που αντιστοιχεί στο ποσό κράτησης του τακτικού αποθεματικού , δεν αφαιρείται από το ποσό αυτό αλλά από τα υπόλοιπα κέρδη. Η αφαίρεση αυτή μπορεί να συμβάλλει ακόμα και στη διανομή μικρότερου μερίσματος από αυτή που ορίζεται από τη σχετική διάταξη του νόμου.-

Η φορολογία του ρυθμίζεται από τον νέο νόμο (άρθρο 16 Ν. 1731/1987) περί φορολογίας Αδιανεμήτων κερδών με συντελεστή 49ο/ο.

Το γεγονός ότι η διάταξη αυτή προβλέπει κατηγορίες επιχειρήσεων και υπολογίζονται μειωμένοι συντελεστές, καθώς και ότι έρχεται σαν αντικατάσταση της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του Νόμου 1262/1982 (Για παροχή κινήτρων ενίσχυσης της Οικονομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Χώρας, για τον οποίο ασχολούμαστε στην παράγραφο 3.11.12.) , θεωρούμε χρήσιμο να παραθέσουμε το άρθρο 16 του ν. 1731/1987 , όπως αυτό έχει :

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1731/87

Ρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις

Β. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ -
ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

Άρθρο 16

Μείωση συντελεστών φόρου αδιανέμητων κερδών ανώνυμων εταιριών.

«α) Για τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, τις αλλοδαπές εταιρείες και οργανισμούς που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, καθώς και για τις δημόσιες δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σαράντα εννέα στα εκατό (49%).

Εξαιρετικά, ο φόρος αδιανέμητων κερδών ορισμένων κατηγοριών ημεδαπών ανώνυμων εταιρειών υπολογίζεται με μειωμένους συντελεστές ως ακολούθως:

αα. Για τις ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές ανώνυμες εταιρείες, με συντελεστή φορολογίας σαράντα τέσσερα στα εκατό (44%).

ββ. Για τις ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες είτε έχουν μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο είτε πραγματοποιούν από 1.1.1987 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982 ύψους άνω των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών, καθώς και για εκείνες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου, ανεξάρτητα από το ύψος της πραγματοποιηθείσας επένδυσης, με συντελεστή φορολογίας τριάντα εννέα στα εκατό (39%).

Επί μεικτών επιχειρήσεων των πιο πάνω περιπτώσεων αα' και ββ' ο μειωμένος συντελεστής 44% ή 39%, κατά περίπτωση, εφαρμόζεται μόνο στα αδιανέμητα κέρδη που προέρχονται από το βιομηχανικό, βιοτεχνικό, μεταλλευτικό και λατομικό κλάδο.

Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατός ο λογιστικός διαχωρισμός των κερδών που προκύπτουν από κάθε κλάδο, τα αδιανέμητα κέρδη που θα φορολογηθούν με το μειωμένο συντελεστή θα προσδιορισθούν με επιμερισμό του συνόλου των αδιανέμητων κερδών της ανώνυμης εταιρίας με βάση τα ακαθάριστα έσοδα εκάστου κλάδου.

γγ. Για τις λοιπές ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες που πραγματοποιούν από 1.1.1987 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982 ύψους πάνω από πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές, καθώς και για εκείνες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου, ανεξάρτητα από το ύψος της πραγματοποιηθείσας επένδυσης, με συντελεστή φορολογίας σαράντα τέσσερα στα εκατό (44%).

Επί μεικτών επιχειρήσεων ο μειωμένος συντελεστής φορολογίας αδιανέμητων κερδών εφαρμόζεται μόνο στα αδιανέμητα κέρδη του κλάδου στον οποίο έχει πραγματοποιηθεί ή πραγματοποιείται η παραγωγική επένδυση.

Για τον προσδιορισμό του ποσού των αδιανέμητων κερδών, τα οποία θα φορολογηθούν με το μειωμένο συντελεστή σαράντα τέσσερα στα εκατό (44%) εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της πιο πάνω περίπτωσης ββ'.

Ως χρόνος έναρξης εφαρμογής του μειωμένου συντελεστή αδιανέμητων κερδών, για τις ανώνυμες εταιρείες που αναφέρονται στις περιπτώσεις ββ' και γγ' του άρθρου αυτού και οι οποίες από 1.1.1987 και μετά άρχισαν την πραγματοποίηση επενδύσεων που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982, λαμβάνεται ο χρόνος της πραγματοποίησης συνολικού κόστους επένδυσης ύψους τουλάχιστον πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών, η διαπίστωση του οποίου γίνεται από τα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης και, προκειμένου για τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου, λαμβάνεται ο χρόνος της ολοκλήρωσης της επένδυσης».

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται στα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων που προκύπτουν από ισολογισμούς που κλείνουν μετά τις 30 Δεκεμβρίου 1986.

3. Από την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 2 του ν.δ. 1314/1972 (ΦΕΚ Α' 232) και της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του ν. 1262/1982 που προβλέπουν μειωμένους συντελεστές φορολογίας αδιανέμητων κερδών ημεδαπών ανώνυμων εταιρειών.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα την φορολογία αδιανέμητων κερδών (τακτικού αποθεματικού κ.λ.π.) σχετικά με αυτά που αναφέραμε χρησιμοποιούμε το παρακάτω παράδειγμα:

Έστω ότι η Α.Ε. "Χ" που είναι βιομηχανική έχει μετοχικό κεφάλαιο 40.000.000 δρχ. Τα καθαρά κέρδη κατά τη χρήση 1987 ανέρχονται στο ποσό των δραχμών 2.600.000.-

Η Α.Ε. "Χ" θα παρακρατήσει 5ο/ο επί των κερδών για το σχηματικό του τακτικού αποθεματικού. Επίσης θα διανέμει 6ο/ο επί του μετοχικού κεφαλαίου για μέρισμα.

Αν η Α.Ε. "Χ" φορολογείται με συντελεστή 44ο/ο, η διανομή των κερδών της καθώς και ο φόρος έχουν :

- Τακτικό αποθεματικό (κέρδη 2.600.000 X 5ο/ο) = δρχ. 130.000
  - Φόρος εισοδήματος των αδιανέμητων κερδών (δηλαδή για κράτηση τακτικού αποθεματικού) $\frac{130.000 \times 100}{(100-44)} =$
 $= \frac{13.000.000}{56} = 232.143 \times 44ο/ο =$ δρχ 102.143
  - Μέρισμα στους μετόχους (40.000.000 X 6ο/ο = 2.400.000) =δρχ. 2.367.857
- Σύνολο δρχ 2.600.000

Στη περίπτωση που η Α.Ε. "Χ" είναι εμπορική τότε το παράδειγμα μας ως αναφορά το φόρο διαμορφώνεται:

- Τακτικό αποθεματικό (κέρδη 2.600.000 X 50/ο)	=	130.000
- Φόρος εισοδήματος των αδιανέμητων κερδών (δηλαδή για κράτηση τακτι- κού αποθεματικού) $\frac{130.000 \times 100}{(100 - 49)}$	=	
= $\frac{13.000.000}{51}$	= 254.902 X 49ο/ο	= 124.902
- Μέρισμα στους μετόχους (40.000.000X X6ο/ο = 2.400.000)	=	2.345.098

Σύνολο		2.600.000
		=====

Παρατηρούμε ότι ο φόρος εισοδήματος επηρέασε το μέρισμα των μετόχων (αντί των 2.400.000 θα διανεμηθούν τα υπόλοιπα των κερδών μετά τη δημιουργία του τακτικού αποθεματικού και την εξαγωγή του φόρου που αντιστοιχεί σ' αυτό, τα ποσά 2.367.857 και 2.345.098 αντί - στοιχα) , όχι όμως το τακτικό αποθεματικό.

3.5.7. Χρησιμοποίηση αποθεματικού για τον σχηματισμό του Τακτικού Αποθεματικού.-

Για το θέμα αυτό υπάρχουν δύο περιπτώσεις, η μία περίπτωση είναι η κράτηση για τακτικό αποθεματικό από φορολημένα αποθεματικά και η δεύτερη περίπτωση η κράτη-

ση για τακτικό αποθεματικό από αφορολόγητα αποθεματικά.

Στην πρώτη περίπτωση «η με φορολογημένα αποθεματικά προκύπτει ζήτημα για επιστροφή του φόρου από το Δημόσιο, ο οποίος καταβλήθηκε όταν σχηματίστηκε το φορολογημένο αποθεματικό, καθώς και καταβολή του φόρου στο Δημόσιο για το ίδιο ποσό, με την δημιουργία του τακτικού αποθεματικού.

Θέμα λοιπόν επιστροφής ή καταβολής φόρου στο δημόσιο υπάρχει μόνο στην περίπτωση που τα αποθεματικά όταν σχηματίστηκαν ίσχυαν διαφορετικοί συντελεστές π.χ. εάν η επιχείρηση "X" σχημάτισε κατά τη διαχειριστική χρήση 1986, έκτακτο αποθεματικό 100.000 δρχ. και φορολογήθηκε με συντελεστή 49ο/ο κατέβαλε φόρο για το ποσό αυτό 96.044 δρχ. και τη διαχειριστική χρήση 1988 η Γ.Σ. αποφάσισε να καλύψει τακτικό αποθεματικό ύψους 100.000 δρχ. με το έκτακτο αποθεματικό. Εάν ο φόρος φορολογίας εισοδήματος για την Α.Ε. "X" το 1988 είναι 44ο/ο, η επιχείρηση αυτή θα πρέπει : α) να εισπράξει το ποσό του φόρου που κατέβαλε δηλαδή το ποσό των δρχ. 96.044 και β) να καταβάλλει φόρο για το ποσό των 100.000 δρχ. με το οποίο σχημάτισε το τακτικό αποθεματικό, με συντελεστή 44ο/ο, που σ'αυτή την περίπτωση ανέρχεται στο ποσό των δρχ. 78.571.

Θα πρέπει λοιπόν το Δημόσιο να επιστρέψει στην επιχείρηση "X" τη διαφορά του φόρου ($96.044 - 78.571 = 17.473$). Επειδή δεν μπορεί να επιστραφεί φόρος από

το δημόσιο, η επιχείρηση "Χ" θα συμψηφίζει τη διαφορά αυτή με φόρο που πρόκειται να καταβάλει.

Στη δεύτερη περίπτωση που η Α.Ε. χρησιμοποιεί αφορολόγητα αποθεματικά για να καλύψει τακτικό αποθεματικό, η Α.Ε. αυτή θα φορολογηθεί για το ποσό αυτό σύμφωνα με τους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων (άρθρο 16 ν. 1731/1987) που ισχύουν κατά το χρόνο που έγινε η κάλυψη του τακτικού αποθεματικού με αφορολόγητα αποθεματικά.

Η εγκύκλιος 165/Ε8958/1729/8.8.1973 (Δ.Φ.Ν.562-563/1973) του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρει :

"οσάκις αφορολόγητα αποθεματικά ν.δ. 4002/1959 και α.ν. 147/1967, σχηματισθέντα εκ κερδών τρεχούσης ή προηγούμενων χρήσεων μεταφέρονται εις το τακτικόν αποθεματικόν, ταύτα θα υπαχθώσιν εις φορολογίαν βάσει των εν ισχύι διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών ή νομικών προσώπων, κατά περίπτωσιν, κατά το έτος εντός του οποίου γίνεται η μεταφορά αυτή".

Η φορολογική νομοθεσία δίνει μεγάλη βαρύτητα στο σκοπό των αποθεματικών. Τα αποθεματικά που σχηματίζονται χωρίς να επιβάλλονται από το νόμο ή το καταστατικό, αλλά με ελευθερία της γενικής συνέλευσης, δεν έχουν κανένα ειδικό προορισμό, μπορούν, οποιαδήποτε χρήση, με απλή απόφαση της συνέλευσης των μετόχων να διατεθούν για οποιοδήποτε σκοπό που εξυπηρετεί την εταιρεία, καθώς και για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Τα αποθεματικά που προβλέπονται βάσει ειδικών

διατάξεων κυρίως αναπτυξιακών νόμων, έχουν ειδικό προορισμό και γι' αυτό είναι αφορολόγητα.

Εμφανίζονται σε ειδικούς λογαριασμούς στον Ισολογισμό και κάθε χρησιμοποίησή τους για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού συνεπάγεται μείωση ή εξαφάνιση αυτών, και τη δημιουργία φορολογημένου κέρδους (αύξηση τακτικού αποθεματικού).

Πέρα όμως από αυτούς τους λόγους σοβαρή σημασία έχει η άρση του αφορολόγητου που ορίζεται ρητά από όλους τους αναπτυξιακούς νόμους.

3. 6. Μερίσματα.-

Μετά την διάθεση των κερδών για τακτικό αποθεματικό ακολουθεί η διάθεση τους για το πρώτο μέρισμα. Πριν όμως ακόμα αναλύσουμε το τμήμα αυτό των κερδών το οποίο διατίθεται για το πρώτο μέρισμα, κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε τι είναι το μέρισμα και ποια είναι τα είδη μερισμάτων. Καθώς επίσης να δούμε και τα είδη των μετοχών.

Έτσι λοιπόν μέρισμα είναι το τμήμα των καθαρών κερδών το οποίο η Α.Ε. διανέμει στους μετόχους της κατά τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού και κατόπιν εγκρίσεως υπό της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Το μέρισμα δεν είναι απαραίτητο να προέρχεται από τα καθαρά κέρδη της κλειόμενης χρήσης, αλλά και

από κέρδη προηγούμενων χρήσεων.

Με το άρθρ. 44α ορίζεται ότι με την διανομή του μερίσματος δεν πρέπει να θίγεται η ακεραιότητα του κεφαλαίου της Α.Ε.

Άρα το ποσό που διανέμεται στους μετόχους της δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει προσαυξημένο με τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από την γενική συνέλευση η διανομή τους και μειωμένο κατά το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού.

Η ίδια αυτή διάταξη ορίζεται και από το άρθρο 15 παρ. 1 της 2ης Οδηγίας της Ε.Ο.Κ.

3.6.1. Είδη μερισμάτων.-

Όταν μιλάμε για μέρισμα οι πιο πολλοί εννοούμε συνήθως το μέρισμα σε μετρητά. Εκτός απ' αυτό είναι δυνατό η διανομή μερίσματος σε είδος που αυτό το είδος μερίσματος σπάνια εμφανίζεται στην Ελλάδα. Εκτός από αυτά υπάρχουν κι άλλα είδη μερισμάτων από τα οποία τα πιο συνηθισμένα είναι : α) το μέρισμα σε μετρητά β) το μέρισμα σε μετοχές , γ) το μέρισμα σε περιουσιακά στοιχεία και δ) το μέρισμα σε SCRIP.

α) Μέρισμα σε μετρητά :

Αυτό το είδος είναι εκείνο που κυρίως εμφανίζεται

στην χώρα μας. Για να αποφασίσει η γενική συνέλευση τη διανομή μερίσματος απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχουν κέρδη της παρούσης χρήσης ή προηγούμενων χρήσεων ή αποθεματικών των οποίων επιτρέπεται η διανομή. Επίσης η ρευστότητα της επιχείρησης μελετάται πριν από κάθε απόφαση διανομής του μερίσματος. Σταθμίζεται η στατική ρευστότητα δηλαδή η τωρινή ταμιακή της θέση αλλά και η δυναμική ρευστότητα δηλαδή η μελλοντική ταμιακή της θέση.

β) Μέρισμα σε μετοχές:

Όταν η επιχείρηση έχει πραγματοποιήσει κέρδη αλλά προτιμά να τα διατηρήσει για διάφορους λόγους θα αντιμετωπίσει προφανώς πρόβλημα από τη μεριά των μετόχων για μη καταβολή του μερίσματος που τους ανήκει.-

Έτσι για να ικανοποιήσει τους μετόχους για το ποσό του μερίσματος που τους ανήκει εκδίδει νέες μετοχές που τις διανέμει δωρεάν στους μετόχους ανάλογα με τις κατεχόμενες από κάθε μέτοχο μετοχές.

γ) Μέρισμα σε περιουσιακά στοιχεία:

Εδώ πρόκειται για μέρισμα σε είδος που καταβάλλεται με άλλα περιουσιακά στοιχεία της Α.Ε. Τέτοια στοιχεία είναι συνήθως τα χρεώγραφα (μετοχές - ομολογίες) εκδόσεως άλλων εταιρειών που κατέχει η Α.Ε., δικαιώματα προτιμήσεως για εγγραφή σε μετοχές άλλης εταιρείας, καθώς και άλλα περιουσιακά στοιχεία όπως

είναι οικόπεδα, εμπορεύματα κι άλλες επενδύσεις τα οποία όμως παρουσιάζουν προβλήματα κατά την διανομή τους.

δ) Μέρισμα σε SCRIP:

Σε ξένες χώρες και ειδικά στην Αμερική έχει επινοηθεί η προσωρινή αναβολή της καταβολής του μερίσματος και στις περιπτώσεις που η Α.Ε. έχει πραγματοποιήσει μεν κέρδη αλλά αντιμετωπίζει προσωρινή ταμιακή ρευστότητα.

Έτσι εκδίδει και παραδίδει στους μετόχους αντί του μερίσματος ένα πιστωτικό τίτλο που περιλαμβάνει υπόσχεση της Α.Ε. να καταβάλλει το αναγραφόμενο ποσό του τίτλου συνήθως σε καθορισμένη ημερομηνία και το οποίο καλείται SCRIP (προσωρινή απόδειξη μετοχών)

Το SCRIP μπορεί να είναι και τοκοφόρο. Ο μέτοχος μπορεί να διατηρήσει το SCRIP μέχρι τη λήξη του ή μπορεί να το προεξοφλήσει αν επιθυμεί να έχει το μερίσμά του σε μετρητά.

3.6.2. Μετοχές - Είδη Μετοχών - Αξία μετοχών.-

α) Μετοχές : Η μετοχή είναι αντιπροσωπευτικός τίτλος μετοχικού κεφαλαίου Α.Ε. ο οποίος παρέχει δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της εταιρείας και στη διοίκησή της.

Οι μετοχές διέπονται από δύο αρχές, την αρχή της ισότητας και την αρχή του αδιαιρέτου.

Κατά την αρχή της ισότητας η ονομαστική αξία της μετοχής πρέπει να είναι ίση προς το πηλίκιο της διαιρέσεως του μετοχικού κεφαλαίου με το συνολικό αριθμό των μετοχών π.χ. Όταν το μετοχικό κεφάλαιο της Α.Ε. είναι 10.000.000 δρχ. και ο αριθμός των μετοχών είναι 10.000 η κάθε μετοχή πρέπει να είναι ονομαστικής αξίας 1000 δρχ. ($10.000.000 : 10.000 = 1.000$).

Κατά την αρχή του αδιαιρέτου η μετοχή είναι αδιαίρετη. Η Α.Ε. αναγνωρίζει μόνο έναν δικαιούχο για κάθε μετοχή. Σε περίπτωση που υπάρχει συγκυριότητα μετοχής η μετοχή αυτή αντιπροσωπεύεται δια πληρεξουσίου.

Η έκδοση μετοχών κάτω από το άρτιο απαγορεύεται μπορεί όμως να εκδοθούν μετοχές πάνω από το άρτιο υπό ορισμένους περιορισμούς, αλλά η υπέρ το άρτιο διαφορά δεν επιτρέπεται να διατεθεί για πληρωμή μερισμάτων, αλλά γίνεται αποθεματοποίηση αυτού του ποσού.

Βασική διάκριση των μετοχών είναι σε 1. Ονομαστικές, 2. Ανώνυμες.

Οι ονομαστικές μετοχές εκδίδονται υπέρ ορισμένων προσώπων που το όνομά του αναγράφεται πάνω στον τίτλο της μετοχής, ενώ στις ανώνυμες δεν αναγράφεται όνομα προσώπου και σαν κάτοχός τους θεωρείται ο κομιστής τους.

Ο νόμος ορίζει ότι ορισμένες μετοχές πρέπει να είναι υποχρεωτικά ονομαστικές όπως τραπεζικών και ασφαλιστικών εταιρειών κ.α.-

Οι ανώνυμες μετοχές μεταβιβάζονται με παράδοση του τίτλου της μετοχής ενώ οι ονομαστικές απαιτούν

ορισμένη διαδικασία για την μεταβίβασή τους.
Κατά την παρ. 1 άρθρ., 14 ν. 2190/20 η ονομαστική αξία κάθε μετοχής δεν μπορεί να ορισθεί κάτω από 100 δρχ.

Με τις σημερινές συνθήκες το όριο των 100 δρχ. είναι ανεφάρμοστο γι' αυτό συνήθως η αξία κάθε μετοχής ορίζεται από 1.000 δρχ. και πάνω-

β) Είδη μετοχών.-

ι) Δεσμευμένες μετοχές: Το άρθρ. 3 παρ. 8 του ν. 2190/20 ορίζει ότι με διάταξη του καταστατικού της Α.Ε. επιτρέπεται η έκδοση δεσμευμένων μετοχών ονομαστικών που η μεταβίβαση αυτών εξαρτάται από την έγκριση του διοικητικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης των μετόχων. Το καταστατικό δύναται να ορίσει τους λόγους για τους οποίους επιτρέπεται η άρνηση της εγκρίσεως για την μεταβίβαση αυτών.

Αυτή η μορφή μετοχών αποβλέπει στο να παραμείνουν οι μετοχές στα χέρια ορισμένων προσώπων προς τα οποία οι λοιποί μέτοχοι προσβλέπουν με εμπιστοσύνη.

ιι) Μετοχές επικαρπίας: Όταν θέλει η εταιρεία να κάνει απόσβεση του κεφαλαίου της, εξαγοράζει τις κοινές μετοχές από τους κατόχους τους και σε αντικατάσταση αυτών χορηγεί μετοχές επικαρπίας οι οποίες παρέχουν όλα τα δικαιώματα που έχουν οι κοινές μετοχές εκτός από την συμμετοχή τους στο δια-

νεμόμενο πρώτο μέρισμα. Οι κάτοχοι κοινών μετοχών που εξαγοράσθηκαν από την Α.Ε. λαμβάνουν εκτός από την ονομαστική αξία των κοινών μετοχών και στις μετοχές επικαρπίας.

Οι μετοχές αυτές συμμετέχουν επίσης και στο προϊόν εκκαθαρίσεως κατά την διάλυση της εταιρείας αλλά μόνο μετά την επιστροφή των ονομαστικών αξιών των κοινών μετοχών στους κατόχους τους.

ιιι) Μετοχές προνομιούχες : Πολλές φορές παρουσιάζεται στις Α.Ε. η ανάγκη κεφαλαίων για την ανάπτυξη των εργασιών τους. Ένας τρόπος είναι να προσφύγει σε ξένο δανεισμό με τις γνωστές συνέπειες που έχει.

Ένας άλλος τρόπος είναι να κάνουν αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου τους με την έκδοση νέων μετοχών.

Για να προσελκύσουν τους κεφαλαιούχους επενδυτές ώστε να συμμετάσχουν στην έκδοση των νέων μετοχών χορηγούν ορισμένα προνόμια τα οποία είναι :

1. Στην απόληψη πριν από τις κοινές μετοχές του πρώτου μερίσματος.

2. Στην προνομιακή επιστροφή του κεφαλαίου που καταβλήθηκε από το προϊόν της εκκαθαρίσεως της εταιρικής περιουσίας κατά το χρόνο της διαλύσεώς της.

3. Στην διανομή μερίσματος στους προνομιούχους μετόχους και κατά τις χρήσεις κατά τις οποίες δεν πραγματοποιήθηκε διανομή μερίσματος.

Οι μετοχές που έχουν αυτά τα προνόμια ονομάζονται

προνομιούχες ή μετοχές προτεραιότητας. Εκδίδονται μετά ψήφου ή άνευ ψήφου και στις δύο αυτές περιπτώσεις μπορούν να εκδοθούν σαν ονομαστικές ή σαν ανώνυμες.

γ) Αξία των μετοχών.-

Η αξία μιας μετοχής έχει σπουδαία σημασία και ενδιαφέρει τους μελλοντικούς επενδυτές κεφαλαίων, τις τράπεζες και τους χρηματιστές.

Διακρίνουμε τις ακόλουθες αξίες μετοχών:

α. Ονομαστική αξία: Είναι αυτή η οποία αναγράφεται πάνω στον τίτλο της μετοχής και βάση αυτής υπολογίζεται το μέρος.

β. Λογιστική ή θεωρητική αξία: Η αξία αυτή είναι ίση με την καθαρή περιουσία της Α.Ε. όπως προκύπτει από τα λογιστικά της βιβλία, διαιρούμενη με τον αριθμό των μετοχών. Η καθαρή περιουσία ή καθαρό ενεργητικό διαπιστώνεται όταν αφαιρέσουμε από το σύνολο του ενεργητικού τα χρέη προς τρίτους.

γ. Εσωτερική ή πραγματική αξία: Η αξία αυτή προκύπτει από την επανεκτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού με την πραγματική τους τιμή (τιμή αντικαταστάσεως) η οποία διαφέρει από εκείνη που αναγράφεται στα λογιστικά βιβλία της Α.Ε. Η αξία αυτή διαφέρει από την λογιστική αξία κατά το ότι για την εξεύρεση της εσωτερικής αξίας υπολογίζονται οι υπερτιμήσεις ή υπεραξίες και οι υποτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων.

δ) Χρηματιστηριακή αξία: Εφ'όσον η μετοχή έχει εισαχθεί στο χρηματιστήριο είναι η αξία που προκύπτει από το επίσημο δελτίο του χρηματιστηρίου .

3.6.3. Πρώτο μέρισμα

Το μέρισμα που διανέμεται υποχρεωτικά στους μετόχους μετά από τις κρατήσεις των καθαρών κερδών για κάλυψη ζημιών και για τακτικό αποθεματικό καθορίζεται με δύο τρόπους:

α) Σε συνάρτηση με το κεφάλαιο. Σύμφωνα με το άρθρ. 45παρ.2 Ν.2190/20 από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως ποσοστό 6% τουλάχιστον επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου κρατείται για την καταβολή του πρώτου μερίσματος στους μετόχους .

β) Σε συνάρτηση προς τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Το άρθρ.3 του α.ν. 148/67 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ.1 Ν.876/79 ορίζει ότι οι Α.Ε. είναι υποχρεωμένες κάθε χρόνο να διανέμουν στους μετόχους σε μετρητά ποσοστό 35% επί των καθαρών κερδών της χρήσεως μετά την αφαίρεση απ'αυτό μόνο του τακτικού αποθεματικού.

Από τις παραπάνω διατάξεις του άρθρ.45 παρ.2 Ν.2190/1920 και του άρθρ.3 Ν.148/67 υπερισχύει εκείνη που δίνει στην συγκεκριμένη περίπτωση το μεγαλύτερο ποσό μερίσματος. Η γενική συνέλευση των μετόχων με πλειοψηφία τουλάχιστον 80% του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορεί να αποφασίσει να μην διανεμηθεί το 35% των κερδών αλλά να διανεμηθεί το μικρότερο ποσό που προκύπτει σε συνάρτηση με το κεφάλαιο. Σ'αυτήν όμως την περίπτωση το μη δια-

νεμόμενο ποσό δηλαδή η διαφορά μεταξύ του 35% των κερδών και του 6% επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου κεφαλαιοποιείται.

Επίσης το ίδιο όργανο με πλειοψηφία τουλάχιστον 95% μπορεί να αποφασίσει να μην διανεμηθεί το 35% των κερδών ούτε να κεφαλαιοποιηθεί η διαφορά μεταξύ αυτών και του ποσού που βρίσκεται σε συνάρτηση με το κεφάλαιο (6%) αλλά να διανεμηθεί το 6% ή αν το καταστατικό ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Ο μέτοχος έχει δικαίωμα στα κέρδη που μένουν αφού γίνει η κράτηση για το τακτικό αποθεματικό. Επί του υπολοίπου αυτού ο μέτοχος έχει δικαίωμα ποσό ίσο προς 6% επί του καταβλημένου ποσού της μετοχής του εκτός αν το καταστατικό ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό οπότε έχει δικαίωμα επί του μεγαλύτερου ποσού που προσδιορίζεται με το ποσοστό αυτό.

Αν σε μια χρήση δεν έμεινε κέρδος γιατί ολόκληρο απορροφήθηκε από την κράτηση για τακτικό αποθεματικό και για φόρο εισοδήματος της Α.Ε. τότε ο μέτοχος δεν έχει κανένα δικαίωμα για καταβολή μερίσματος.

Ο κάτοχος κοινών μετοχών ή μετοχών με απλό προνόμιο δεν έχει δικαίωμα ν' αξιώσει να του καταβληθεί το μέρος που δεν έλαβε σε μια χρήση από τα κέρδη των επομένων χρήσεων. Το δικαίωμα αυτό το έχει μόνο ο κάτοχος μετοχών με σωρευτικό προνόμιο. Το σωρευτικό προνόμιο συνίσταται στην προνομιακή καταβολή μερισμάτων και για τις χρήσεις

που δεν γίνεται διανομή μερίσματος (άρθρ. 1 παρ.1 Ν. 2190/1920).

Όλοι οι μέτοχοι εξίσου αποκτούν δικαίωμα για μέρισμα αλλά όταν υπάρχουν προνομιούχοι μέτοχοι αυτοί προηγούνται στην απόληψη του μερίσματος. Οι κοινές μετοχές αποκτούν δικαίωμα για μέρισμα μόνο μετά την ικανοποίηση του δικαίωματος των προνομιούχων και εφόσον υπολείπεται ποσό από το διανεμητέο κέρδος.

Για να γίνουν πιο κατανοητά τα παραπάνω αναφερόμαστε στη σειρά διανομής του πρώτου μερίσματος σε περίπτωση που υπάρχουν μετοχές με σωρευτικό προνόμιο, απλές προνομιούχες και κοινές μετοχές.

1. Σε περίπτωση που τα κέρδη επαρκούν για την καταβολή των μερισμάτων σε μετοχές με σωρευτικό προνόμιο και των μερισμάτων απλών προνομιούχων και κοινών μετοχών, το συνολικό ποσό του μερίσματος που πρέπει να καταβληθεί θα περιλαμβάνει:

α) Τα ποσά των μερισμάτων προγενέστερων χρήσεων που δεν καταβλήθηκαν στους μετόχους με σωρευτικό προνόμιο διότι οι χρήσεις αυτές δεν πραγματοποίησαν κέρδη ή ήταν ανεπαρκή.

β) Το μέρισμα της χρήσεως που υπολογίζεται με ποσοστό 6% ή με το μεγαλύτερο ποσοστό που ενδεχομένως να ορίζει το καταστατικό της Α.Ε. επί του καταβλημένου κεφαλαίου δηλαδή όλων των μετοχών (προνομιούχων και κοινών).

2. Σε περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για την

καταβολή των μερισμάτων σε μετοχές σωρευτικού προνομίου, απλών προνομιούχων μετοχών και κοινών η διανομή γίνεται με την ακόλουθη σειρά:

α) Κατά πρώτο λόγο διανέμονται στους προνομιούχους μετόχους σωρευτικού μερίσματος τα μερίσματα που έπρεπε να καταβληθούν σε προηγούμενες χρήσεις και δεν καταβλήθηκαν επειδή οι χρήσεις αυτές έκλεισαν με ζημίες ή τα κέρδη τους ήταν ανεπαρκή.

β) Ακολουθεί η διανομή στους προνομιούχους μετόχους σωρευτικού και απλού προνομίου του μερίσματος της χρήσης το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό 6% ή αν το καταστατικό ορίζει ποσοστό μεγαλύτερο επί του καταβλημένου κεφαλαίου των μετοχών τους.

γ) Ακολουθεί η διανομή του υπολοίπου των κερδών (το οποίο είναι μικρότερο απ' το 6% του καταβεβλημένου κοινού Μ.Κ.) ως μέρισμα στους κοινούς μετόχους.

3.6.4. Το μέρισμα σε μετοχές.-

Ο Νόμος επιτρέπει την διανομή μερίσματος στους μετόχους σε μετοχές εκδόσεως της Α.Ε. ή όπως αλλιώς λέγεται την κεφαλαιοποίηση των κερδών, σε ορισμένες φορές μάλιστα την επιτάσσει σαν τη μόνη επιτρεπτή διανομή.

Η κεφαλαιοποίηση των κερδών επιφέρει ευεργετικά αποτελέσματα στην Α.Ε. γιατί βελτιώνει την οικονομική της κατάσταση και της επιτρέπει να δρά με δικά της κεφάλαια και δεν προσφεύγει στον ξένο δανεισμό με τις σοβαρές οικονομικές επιβαρύνσεις.

Ακόμη ευνοεί τους μετόχους, έναντι των μελών του Δ.Σ., των κατόχων ιδρυτικών τίτλων και γενικά εκείνων που έχουν δικαιώματα στα καθαρά κέρδη της χρήσεως διότι κατά το νόμο αρθ. 45Ν.2190/20 το άμερισμα υπολογίζεται σε ποσοστό 6% επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου ήτοι επαυξημένου μετά την κεφαλαιοποίηση των κερδών, το μέρος αυτό προηγείται από την διανομή κερδών στα μέλη του Δ.Σ. κ.τ.λ. Επίσης με την αύξηση του αριθμού των μετοχών γίνεται ευχερέστερη η κυκλοφορία των μετοχών και επιτυγχάνεται η αναζωογόνηση της κεφαλαιαγοράς.

Έτσι λοιπόν σύμφωνα με την νομοθεσία η διανομή κερδών σε μετοχές επιτρέπεται στις εξής περιπτώσεις:

α) Στην περίπτωση εφαρμογής της διατάξεως του άρθρ.3 παρ.2 Ν. 148/67 οπότε κεφαλαιοποιείται υποχρεωτικά η διαφορά μεταξύ του 35% των κερδών (μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού) και του 6% επί του καταβλημένου Μ.Κ.

β) Στην περίπτωση εφαρμογής της διατάξεως του άρθρ. 45 παρ. 3 Ν. 2190/20 οπότε κεφαλαιοποιείται το πρόσθετο μέρος κατά το καταστατικό. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι με απόφαση της γενικής συνέλευσης η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία 80% τουλάχιστον, είναι δυνατό το μετά την διανομή του πρώτου μερίσματος διανεμητέο ποσό κατά το καταστατικό στους μετόχους, τα κέρδη να διατεθούν για την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου με την έκδοση νέων μετοχών οι οποίες προέρχονται στους μετόχους άνευ πληρωμής αντί του πρόσθετου μερίσματος.

γ) Στην περίπτωση που με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων κεφαλαιοποιείται τό υπόλοιπο των κερδών μετά την κράτηση του τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μερίσματος.

3.6.5. Διανομή αποθεματικών για μέρισμα

Όπως προαναφέρθηκε το καταβαλλόμενο ποσό μερίσματος στους μετόχους και των ποσοστών στα μέλη του Δ.Σ. καθώς και άλλων δικαιούχων είναι δυνατό να προέρχεται από κέρδη της κλειόμενης χρήσεως ή και από κέρδη παρελθουσών χρήσεων όπως είναι τα αποθεματικά και τα κέρδη εις νέο.

Η διανομή των αποθεματικών για μέρισμα είναι δυνατή από νομική άποψη πλην όμως η πράξη αυτή διέπεται από νομικές διατάξεις οι οποίες βάζουν κάποιο περιορισμό με σκοπό την προστασία της επιχείρησης και των μετόχων. Για να γίνει λοιπόν διανομή αποθεματικού στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ. και στους λοιπούς δικαιούχους από νομική άποψη πάντα, πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

1. Τα αποθεματικά που πρόκειται να διανεμηθούν πρέπει να είναι διανεμήσιμα.

Όταν λέμε διανεμήσιμα αποθεματικά εννοούμε τα αποθεματικά αυτά που επιτρέπεται να διανεμηθούν και τέτοια είναι αυτά που έχουν σχηματισθεί ελεύθερα, με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων της Α.Ε. και όχι από υπαγορευμένη διάταξη του νόμου ή του καταστατικού της εταιρείας

Εδώ θα αναφέρουμε τα αποθεματικά τα οποία δεν είναι δυνατόν να διανεμηθούν .

α) Το τακτικό αποθεματικό που σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου αρθ. 44 παρ.3 Ν.2190/20 δεν είναι δυνατό να διανεμηθεί γιατί αποκλειστικός του προορισμός είναι να καλύψει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσεως". Είναι όμως δυνατό το πέρα του υποχρεωτικού ορίου ποσό που καθορίζει ο νόμος (1/3 του μετοχικού κεφαλαίου) ή το καταστατικό, να διανεμηθεί.

Είναι ακόμη δυνατό το καταστατικό να προβλέπει ότι το υποχρεωτικό όριο του τακτικού αποθεματικού θα είναι μεγαλύτερο απ'αυτό που προβλέπει ο νόμος.

Σ'αυτή την περίπτωση μπορεί να τροποποιηθεί μετά από απόφαση της γενικής συνέλευσης, το καταστατικό και να μειωθεί το υποχρεωτικό όριο τακτικού αποθεματικού που θέτει αυτό ώστε να είναι δυνατή η διανομή του πέρα από το νέο όριο που θέτει.

β) Το αποθεματικό που σχηματίστηκε από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δεν είναι δυνατόν να διατεθεί για την πληρωμή μερισμάτων ή ποσοστών άρθρ.14 Ν.2190/1920

γ). Τα καταστατικά αποθεματικά τα οποία έχουν σημειωθεί για άλλους ειδικούς λόγους δεν είναι δυνατό να διανεμηθούν.

Τα παραπάνω αποθεματικά μπορούν να διανεμηθούν μόνο ύστερα από σχετική τροποποίηση του καταστατικού.

2. Πρέπει να ληφθεί απόφαση από την τακτική γενική

συνέλευση των μετόχων της Α.Ε. η οποία να είναι σύμφωνη προς τη διανομή του διανεμήσιμου, σύμφωνα με τα προηγούμενα, αποθεματικού. Η έκτακτη γενική συνέλευση δεν μπορεί να αποφασίσει νόμιμα την διανομή αποθεματικού όχι γιατί είναι μειωμένης δυνάμεως αλλά γιατί αυτή συνέρχεται σε χρόνο που η τακτική γενική συνέλευση έχει εγκρίνει τον ισολογισμό και έχει οριστικοποιηθεί αυτός.

Η διανομή αποθεματικού είναι δυνατό να χαρακτηριστεί σαν διανομή πλασματικού κέρδους αν το αποθεματικό που θα διανεμηθεί έχει διαφορετικό προορισμό και η διανομή του δεν αποφασίστηκε από το αρμόδιο όργανο. Για να μην αποτελεί η διανομή αποθεματικού δημιουργία πλασματικού μερίσματος απαιτείται :

α) Η διανομή αποθεματικού να αποφασιστεί από το αρμόδιο όργανο. Αρμόδιο όργανο είναι αυτό που το σχημάτισε και που αυτό μόνο μπορεί να κρίνει την τύχη του.

β) Η κατάργηση του αποθεματικού που επήλθε από την διανομή του να προκύπτει από τον ισολογισμό.

γ) Να προκύπτει από τον ισολογισμό ότι το μέρισμα προέρχεται από διανομή αποθεματικού.

Η διανομή του αποθεματικού για μέρισμα ή ποσοστά αποσκοπεί κυρίως στο να συμπληρωθεί το τυχόν έλλειμα των μερισμάτων που αυτό προκύπτει από ανεπάρκεια των κερδών διότι ένα μεγάλο μέρος αυτών απορροφήθηκαν για να καλύψουν ζημίες προηγούμενων χρήσεων και για την κράτηση του τακτικού αποθεματικού.

Ένας άλλος λόγος που η επιχείρηση επιθυμεί να διανείμει αποθεματικό είναι ότι σε συγκεκριμένες χρήσεις θέλει να δώσει αυξημένο ποσό μερίσματος για λόγους κυρίως χρηματοοικονομικούς που το επιπρόσθετο αυτό ποσό μερίσματος θα το αντλήσει από διανεμίσμα αποθεματικά.

3.6.6 Μη διανομή ή διανομή μειωμένου μερίσματος.

Πολλές φορές γεννάται το ερώτημα αν η Α.Ε. μπορεί να διανείμει στους μετόχους της μειωμένο μέρισμα δηλ. ποσό μικρότερο από το ποσό που ορίζουν οι διατάξεις του νόμου ή του καταστατικού, ή να μην διανείμει καθόλου μέρισμα.

Σε περίπτωση ανεπαρκείας κερδών ή σε χρήσεις που δεν προέκυψαν κέρδη δεν γεννάται το παραπάνω ερώτημα.

Σε άλλες περιπτώσεις η γενική συνέλευση των μετόχων μπορεί να αποφασίσει την διανομή μειωμένου μερίσματος ή την καθόλου διανομή των κερδών με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι η απόφαση αυτή έχει παρθεί με παμφηφία σε καθολική γενική συνέλευση. Τούτο σημαίνει ότι στην γενική συνέλευση πρέπει να είναι παρόντες όλοι οι μέτοχοι της Α.Ε. το 100% του μετοχικού κεφαλαίου και η παραπάνω απόφαση να παρθεί ομόφωνα με το 100% των ψήφων. Έστω κι ένας μέτοχος να μην είναι σύμφωνος προς αυτή την απόφαση τότε δεν τίθεται θέμα και η επιχείρηση διενεργεί κανονικώς την διανομή των καθαρών της κερδών.

Σ' αυτό το σημείο αναφέρεται ότι ο Ν.2190/20 που ορίζει την λειτουργία των Α.Ε. δεν προβλέπει θέματα για τα οποία

να απαιτείται ομοφωνία δηλ. απόφαση με ψήφους που να εκπροσωπούν το 100% του όλου μετοχικού κεφαλαίου. Είναι όμως επόμενο ότι μπορεί να υπάρξουν τέτοιες περιπτώσεις όταν με την απόφαση που λαμβάνεται τίθεται εκτός εφαρμογής διάταξη η οποία αφορά αποκλειστικά την προστασία των μετόχων όπως για παράδειγμα η παραπάνω απόφαση. Η απόφαση για διανομή μειωμένου ή την καθόλου διανομή μερίσματος δεν είναι εφαρμόσιμη για επιχειρήσεις που οι μέτοχοι της ανήκουν σε χαμηλές εισοδηματικές τάξεις και το εισόδημά τους προέρχεται εξ ολοκλήρου από μερίσματα. Μια τέτοια απόφαση θα σημαίνει για αυτούς λιγότερο ή και καθόλου εισόδημα.

Αντίθετα είναι εφαρμόσιμη η παραπάνω απόφαση της γενικής συνέλευσης σε επιχειρήσεις που οι μέτοχοί της ανήκουν σε υψηλά εισοδηματικά κλιμάκια και είναι επόμενο ότι μια τέτοια απόφαση δεν πλήττει το ετήσιο εισόδημά τους. Άλλωστε ίσως και οι ίδιοι μέτοχοι να επιβάλλουν τούτο έτσι ώστε να έχουν φορολογικές ελαφρύνσεις όσο αφορά την φορολογία του ατομικού τους εισοδήματος.

Σκοπός της επιχείρησης με την εφαρμογή της απόφασης αυτής είναι είτε να κεφαλαιοποιήσει το τμήμα των κερδών που παραμένουν σ'αυτήν και δεν εξέρχονται είτε να σχηματίσει απ'αυτό κάποιο αποθεματικό.

3.6.7. Παραγραφή των μερισμάτων

Η αξίωση του μετόχου για το μέρισμα που δικαιούται να λάβει από την επιχείρηση υπόκεινται σε πενταετή παρα-

γραφή Α.Κ. άρθρ. 250 περ.15. Ο χρόνος αυτός αρχίζει από το τέλος του έτους στο οποίο εγκρίθηκε ο ισολογισμός της χρήσης και πάρθηκε η απόφαση περί διανομής.

Αυτό σημαίνει ότι αν ο μέτοχος δεν προσέλθει να παραλάβει το ποσό του μερίσματος που του ανήκει σε διάστημα πέντε ετών από του λήφθηκε η απόφαση για την διανομή τότε χάνει το δικαίωμα απόληψης αυτού .

Επίσης το ν.δ.1195/42 που κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 315/56 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου ορίζει ότι απαιτήσεις που προέρχονται από μερίσματα παραγραφόμενα περιέρχονται οριστικώς στο Ελληνικό Δημόσιο.

Τα οφειλόμενα μερίσματα από την Α.Ε. που υπάχθηκαν σε παραγραφή θα πρέπει να αποδοθούν απ' αυτή στο Δημόσιο που αυτό σημαίνει ότι δεν έχει το δικαίωμα η εταιρεία να εκμεταλλευτεί τα ποσά αυτά γιατί από την στιγμή που πάρθηκε απόφαση για την διανομή των κερδών τα ποσά που προδιορίστηκαν ότι θα δοθούν σε μερίσματα δεν ανήκουν πλέον την Α.Ε.

3.6.8. Από πότε ο μέτοχος αποκτά το δικαίωμα για μέρισμα - χρόνος καταβολής .

Για να αποκτηθεί το δικαίωμα για μέρισμα στους μετόχους πρέπει να ισχύουν τα εξής :

- α) Να συνταχθεί ο ισολογισμός
- β) Να εγκριθεί ο ισολογισμός από την γενική συνέλευση των μετόχων.
- γ) Τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν να επιτρέπουν την δια-

νομή μερίσματος.

δ) Να αποφασίσει η γενική συνέλευση των μετόχων τη διανομή μερίσματος.

Τα προς διανομή ποσό καταβάλεται στους δικαιούχους μέσα σε δύο μήνες από την απόφαση της γενικής συνέλευσης που ενέκρινε τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις.

3.6.9. Φορολογία Μερισμάτων

Η φορολογική νομοθεσία που ισχύει σήμερα φορολογεί με διαφορετικό συντελεστή τα μερίσματα, ανάλογα από που προέρχονται δηλαδή από ονομαστικές μετοχές, από ανώνυμες μετοχές από εισαγμένες ή μη εισαγμένες στο χρηματιστήριο.

Από άποψη φορολογική μέρισμα είναι κάθε ωφέλεια που ο μέτοχος αποκτά χωρίς αυτή να αποτελεί επιστροφή κεφαλαίου, ακόμη και αν αυτή η ωφέλεια δεν αποτελεί εισόδημα για την εταιρία.

Βάση της (Υπ. Οικ. Εγκ. 129/1955 παρ.43 και Ε.2464/1969 Πολ.462) η οποία αναφέρει ότι τα ποσά που διανεμήθηκαν στους μετόχους και αν ακόμη δεν προέρχονται από τα κέρδη, αλλά από οποιαδήποτε δωρεά προς την εταιρία ή από λαχείο ή από υπερτίμηση κεφαλαίου που δεν πραγματοποιήθηκε αλλά εμφανίστηκε όμως στην απογραφή, αυτά, για το μέτοχο αποτελούν εισόδημα από μέρισμα, επειδή τα παίρνει πέρα από το κεφάλαιο που κατέβαλε.

Εισόδημα για το μέτοχο υπάρχει μόνον όταν η εταιρία κάνει διανομή κερδών, κέρδη της εταιρίας που δεν διένειμε δεν αποτελούν για το μέτοχο εισόδημα, γίνεται όμως γνωστό ότι

το εισόδημα αυτό μπορεί να είναι σε χρήμα, σε είδος ή σε οποιαδήποτε άλλη αξία.

Ανεξάρτητα αν ο μέτοχος είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ημεδαπό ή αλλοδαπό, η φορολογική νομοθεσία προβλέπει ειδικό φορολογικό καθεστώς για τα μερίσματα από μετοχές από 1.1.1986 ανεξάρτητα αν προέρχονται ακόμη και από παλαιότερες χρήσεις.

Όπως στην αρχή αναφέραμε για τους διαφορετικούς συντελεστές που ισχύουν για τη φορολογία των μερισμάτων από μετοχές έχουμε:

Α. Μερίσματα από ονομαστικές μετοχές.

Στα μερίσματα από ονομαστικές μετοχές παρακρατείται φόρος 42% αν οι μετοχές αυτές, είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο τέσσερις (4) τουλάχιστον μήνες πριν από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου.

Εκτός αν η Α.Ε. ήθελε να κάνει αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών και εφ' όσον οι μετοχές της Α.Ε. είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο, δεν απαιτείται ο παραπάνω χρονικός περιορισμός.

Το βασικό πλεονέκτημα που παρέχεται στα μερίσματα από ονομαστικές μετοχές εισαγμένες στο χρηματιστήριο, εκτός από τον μικρότερο συντελεστή φορολογίας του μερίσματος, ο μέτοχος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δικαιούται έκπτωση σαν αφορολόγητο ποσό από τα μερίσματα που εισπράττει από την ΑΕ ίσο με 30.000 δρχ.

Το αφορολόγητο αυτό ποσό μπορεί να φθάσει μέχρι και τις 120.000 δρχ. όταν τα μερίσματα προέρχονται από περισσότερες ανώνυμες εταιρίες. Για να δικαιούται ο μέτοχος το αφορολόγητο ποσό των 30.000 δρχ. και μέχρι των 120.000 όπως αναφέραμε πιο πάνω πρέπει να καταβάλει υπεύθυνη δήλωση στην εταιρία που να αναγράφει το αφορολόγητο ποσό που έχει εκπέσει κατά την είσπραξη των μερισμάτων από άλλες εταιρίες που οι μετοχές είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο. Το ευεργέτημα αυτό παρέχεται σε όλους τους μετόχους ανεξάρτητα αν αυτοί είναι αλλοδαπά ή ημεδαπά πρόσωπα, φυσικά ή νομικά. Με την πρόσφατη Κοινή Υπουργική απόφαση των Υπουργών Εθν. Οικονομίας και Οικονομ.Ε 2665/84 22.2.88 Τα παραπάνω αφορολόγητα ποσά των δρχ. 30.000 και 120.000 αυξάνονται αντίστοιχα σε 50.000 και 200.000 δρχ. Η ισχύς τους αρχίζει από το οικονομικό έτος 1989.

Στην περίπτωση που οι ονομαστικές μετοχές δεν είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο ο συντελεστής του φόρου που παρακρατείται ανέρχεται σε 47% χωρίς ουδεμία απολύτως έκπτωση.

Β. Μερισματα από ανώνυμες μετοχές

Όταν ο μέτοχος αποκτά εισόδημα από μερίσματα που προέρχονται από ανώνυμες μετοχές οι οποίες είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο, τέσσερις (4) μήνες πριν από τη λήξη της χρήσης στην οποία αναφέρεται το μέρισμα, τού παρακρατείται φόρος με συντελεστή 45%. Έκπτωση των 30.000 δρχ. ή των 120.000 δρχ. από το ποσό του μερίσματος

δικαιούται και ο μέτοχος που εισπράτει μέρος από ανώνυμες μετοχές εισαγμένες στο χρηματιστήριο, με τη μόνη διαφορά όμως ότι η έκπτωση αυτή ενεργείται από την αρμόδια Οικονομική Εφορία κατά την εκκαθάριση της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος που υποβάλλει ο μέτοχος.

Στην περίπτωση που τα μερίσματα προέρχονται από ανώνυμες μετοχές οι οποίες δεν είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο, ο μέτοχος δεν δικαιούται καμιά έκπτωση αφορολόγητου ποσού. Ο συντελεστής δε που του παρακρατείται φόρος ανέρχεται σε 53%. (Με τις ανακοινώσεις του Υπ. Οικον. της 19.11.87 ο συντελεστής 53% μειώνεται από 1.1.88 σε 50% που είναι και ο ανώτατος συντελεστής της νέας φορολογικής κλίμακας ενώ οι υπόλοιποι παραμένουν οι ίδιοι).

Σημαντικό στοιχείο πάνω στο οποίο πρέπει να αναφερθούμε είναι ότι κάθε μέτοχος ο οποίος αποκτά εισοδήματα από μερίσματα μετοχών ανωνύμων, ονομαστικών, εισαγμένων ή όχι στο χρηματιστήριο, έχει δικαίωμα να ζητήσει την υπαγωγή του στο φόρο εισοδήματος με βάση τις γενικές διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος και για τα εισοδήματα που αποκτά από τα μερίσματα των μετοχών αυτών, δηλαδή ο μέτοχος συμπεριλαμβάνει τα μερίσματα των μετοχών στη φορολογική του δήλωση και φορολογούνται μαζί με τ'άλλα εισοδήματά του. Έχει όμως και το δικαίωμα να μη τα συμπεριλάβει, οπότε θεωρείται ότι δεν υπάρχει φορολογική υποχρέωση γι'αυτόν, διότι τα

μερίσματα έχουν φορολογηθεί με το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε.

Εξαίρεση αποτελεί , μόνο στα μερίσματα που προέρχονται από ανώνυμες μετοχές μη εισαγμένες στο χρηματιστήριο, στα οποία ο μέτοχος δεν μπορεί να τα αθροίσει μαζί με τα άλλα εισοδήματά του που υπόκεινται σε φορολογία. Η φορολογική υποχρέωση του μετόχου παύει να υπάρχει για αυτά τα μερίσματα με την παρακράτηση του φόρου από την εταιρία που διένειμε το μέρισμα αυτό.

Όπως είναι γνωστό η φορολογία μερισμάτων διαφέρει ανάλογα με το είδος των μετοχών από τις οποίες προέρχονται αυτά τα μερίσματα, έτσι λοιπόν μπορεί στα διανεμόμενα κέρδη Α.Ε. να περιλαμβάνονται και μερίσματα από άλλη ανώνυμο εταιρία η οποία έχει ανώνυμες μετοχές οι οποίες δεν είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο, τότε σχετικά με το σκευισμό για παρακράτηση φόρου και τυχόν συμψηφισμό μας αναφέρει το άρθρο 96 παρ.1 του ν. 1041/1980 η οποία προστέθηκε στο άρθρο 10 του α.ν. 148/1967 παράγραφο 5, την διάταξη παραθέτουμε όπως αυτή έχει:

Άρθρο 96

Φορολογία μερισμάτων

1. Εις το άρθρον 10 του Α.Ν. 148/1967 "περί μέτρων προς ενίσχυσιν της κεφαλαιαγοράς" , ως ισχύει, προστίθεται παράγραφος 5 έχουσα ως ακολούθως:

"5. Εις περίπτωσιν κατά την οποίαν εις τα διανεμόμενα κέρδη ανωνύμου εταιρείας περιλαμβάνονται και μερίσματα προερχόμενα από ανώνυμον εταιρίαν έχουσαν ανωνύμους μετοχάς μη εισηγμένας εις το Χρηματιστήριο, εκ του

αποδιδόμενου εις το Δημόσιον φόρου επιπίπτει ο παρακρατηθείς φόρος δια τα μερίσματα αυτά, μέχρις όμως του ποσού του αναλογούντος φόρου δια τα διανεμόμενα κέρδη τα προερχόμενα εκ των ανωτέρω μερισμάτων. Προς εξεύρεσιν του αναλογούντος φόρου, ο επί του συνολικού ποσού των διανεμομένων κερδών φόρος μερίζεται αναλόγως του ποσού των διανεμομένων μερισμάτων των προερχομένων από ανωνύμους μετοχάβη εισηγμένας εις το Χρηματιστήριο και εκ λοιπών διανεμομένων κερδών. Ο τυχόν επί πλέον παρακρατηθείς φόρος δια τα μερίσματα ταύτα δεν επιστρέφεται ουδέ συμψηφίζεται με οφειλόμενον φόρον εκ διανεμομένων ή μη κερδών της ανωνύμου εταιρείας ουδέ αποτελεί δαπάνην της επιχειρήσεως επιπιπτόμενην εκ των κερδών αυτής".

Σημείωση: Απαλλαγή από τέλη καρτοσήμου "...στ) η εξόφλησις μερισμάτων και άλλων ωφελειών παντός είδους μετοχικών τίτλων, ιδρυτικών τοιούτων, ως και τόκων και λοιπών ωφελειών εξ ομολογιών ανωνύμων εταιρειών ..."

(άρθρο 7 παρ.2 του ν.δ. 34/1968, τροποποιήθηκαν τα άρθρα 15 και 47 του Κ.Χ.)

3.6.10. Διανομή Φορολογημένων αποθεματικών για μερίσματα από άποψη φορολογική

Στην περίπτωση που η γενική συνέλευση της Α.Ε. αποφασίσει να διανείμει σαν μέρισμα φορολογημένα αποθεματικά (τακτικό έκτακτο) όπως άλλωστε προβλέπεται από τη φορολογική νομοθεσία καθώς και ο καθορισμός του φόρου που πρέπει να καταβληθεί στο δημόσιο, αναφέρεται

στο άρθρο 15παρ.3 του ν.δ. 3843/1958 και μας λέει:

Θα πρέπει η εταιρία να συμψηφίσει το φόρο που κατέβαλε στο δημόσιο κατά τη χρήση που δημιούργησε τα αποθεματικά που διανέμει στους μετόχους για μέρισμα με το φόρο που παρακρατεί από τους μετόχους κατά την καθολή των μερισμάτων σ' αυτούς.

Ο φόρος που η εταιρία κατέβαλε στο δημόσιο για τα αποθεματικά υπολογίζεται με την εσωτερική υπαίρεση και με τους συντελεστές που ίσχυαν τη διαχειριστική χρήση που δημιουργήθηκαν. Ο δε φόρος των μερισμάτων που η εταιρεία παρακρατεί από τους μετόχους υπολογίζεται με τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά την ημερομηνία που εγκρίθηκε ο Ισολογισμός από την τακτική γενική Συνέλευση, μεγαλύτερη πληροφόρηση γι' αυτό το θέμα μας δίνει η "Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών Πολ. Β/Ε 1058/288/31.1.1978 στο Δ.Φ.Ν. 1978 σελ. 189" , η οποία αναφέρει σχετικά:

ΘΕΜΑ: Χρόνος κτήσεως του μερίσματος από τους μετόχους ανώνυμης εταιρίας σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης εκτάκτων αποθεματικών προηγούμενων χρήσεων με απόφαση που λήφθηκε από την έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων."

Με αφορμή ερώτημα που υποβλήθηκε σχετικά με το ανωτέρω θέμα, σας ανακοινώνουμε τα εξής:

1.- Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 26 του Ν.Δ. 3323/1955, το εισόδημα που προέρχεται από αποθεματικά ανωνύμων εταιριών, που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται, είτε η διανομή αυτών γίνεται σε χρήμα είτε σε ακίνητα ή κινητά ή άλλες αξίες, λογίζεται ως εισόδημα από κινητές αξίες.

2.- Από τις διατάξεις της περ.α΄της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Ν.Δ. 3323/1955 προκύπτει ότι, χρόνος κτήσεως του εισοδήματος από κινητές αξίες θεωρείται προκειμένου για μερίσματα καθώς και ποσοστά και αμοιβές διοικητικών συμβούλων ανώνυμων εταιριών, ο χρόνος εγκρίσεως του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Εξάλλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 (παρ.2 περ.α΄), η παρακράτηση του φόρου που αναλογεί στα ανωτέρω ειδορήματα ενεργείται κατά την καταβολή ή την έγγραφη των εισοδημάτων αυτών σε πίστωση του δικαιούχου, οπωσδήποτε όμως όχι αργότερα του μηνός, από της εγκρίσεως του ισολογισμού από την γενική συνέλευση των μετόχων.

3.- Επίσης από τις διατάξεις των άρθρων 25,27,37 και 41 του Ν. 2190/1920 "περί ανωνύμων εταιριών" προκύπτει ότι, η έγκριση του ισολογισμού γίνεται άπαξ του έτους από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, που συνέρχεται υποχρεωτικά μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη κάθε εταιρικής χρήσεως και η οποία κυριαρχικώς αποφασίζει, βάσει των παρεχομένων σ'αυτήν εξουσιών από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου και του καταστατικού, την διανομή από τα καθαρά κέρδη μερίσματος ή το σχηματισμό αποθεματικών (τακτικών, εκτάκτων κτλ.). Μετά την έγκριση του ισολογισμού από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, ο ισολογισμός αυτός καθίσταται οριστικός αποκλεισμένης κάθε τροποποιήσεως αυτού σε μεταγενέστερο χρόνο.

Στοιχείο απαραίτητο του ισολογισμού αποτελεί και ο πίνακας διαθέσεως καθαρών κερδών, καθώς και ο τρόπος διαθέσεως αυτών, ώστε σε περίπτωση που αποκλιθεί από την γενική συνέλευση των μετόχων η διανομή στους μετόχους των καθαρών κερδών, οι μέτοχοι αυτοί από της εγκρίσεως του ισολογισμού αποκτούν αξίωση για καταβολή του μερίσματος. Συνεπώς, μόνο η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων δύναται να αποφασίσει κατά την έγκριση του οικείου ισολογισμού, για την διάθεση των κερδών καθώς και για την διανομή στους μετόχους εκτάκτων αποθεματικών προηγούμενων εταιρικών χρήσεων, που έχουν σχηματιστεί και εγκριθεί από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων στο παρελθόν από τα κέρδη κάθε χρήσεως.

4.- Η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων, δε δύναται νόμιμα να αποφασίσει για τροποποίηση του ισολογισμού, καθόσον συνέρχεται κατά το χρόνο που αυτός έχει καταστεί πλέον οριστικός.

Επομένως, η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων δε δύναται να αποφασίσει για διανομή στους μετόχους έκτακτου αποθεματικού προηγούμενων εταιρικών χρήσεων, εφόσον η διανομή αυτή συνεπάγεται τροποποίηση του ισολογισμού που έχει εγκριθεί και οριστικοποιηθεί από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, η δε απόφαση αυτή βάσει του άρθρου 35α του Ν. 2190/1920 είναι άκυρη. Η ακυρότητα όμως αυτή, δε θεραπεύεται από την παράλειψη της διοικήσεως (άρθρ. 51 επ. του Ν. 2190/1920) προς επέμβαση για την άρση της παρανομίας, καθόσον η διοίκηση κατά την άσκηση της εποπτείας δύναται να αποδείξει μόνο τα προσήκοντα μέτρα και δε δύναται να απαγγείλει από την αιτία αυτή ακυρότητα της αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως.

αποθεματικού προηγούμενων χρήσεων και θα φορολογηθούν με τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά τον χρόνο αυτό.

Επομένως ανώνυμη εταιρία που διένειμε μερίσματα από έκτακτα αποθεματικά προηγούμενων χρήσεων στους μετόχους της με απόφαση της έκτακτης γενικής συνελεύσεως, θα παρακρατήσει το φόρο που θα αποδώσει στο Δημόσιο από τους μετόχους που υπάρχουν και με τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά τον χρόνο που η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων επικυρώνει, ρητά ή έμμεσα, την απόφαση της έκτακτης γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

6.- Σύμφωνα προς τ'ανωτέρω και η αριθ.950/1977 γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την οποία και αποδεχθήκαμε. . . .

5.- Ύστερα από όσα εκθέσαμε ανωτέρω και δεδομένου ότι με τις διατάξεις του Ν.2190/1920 μόνο η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων έχει αρμοδιότητα να εγκρίνει τον ισολογισμό και να αποφασίσει τη διανομή ή την κεφαλαιοποίηση των κερδών της εταιρίας προκύπτει ότι, χρόνος κτήσεως από τους μετόχους του εισοδήματος από μερίσματα μετοχών ανώνυμης εταιρίας είναι ο χρόνος που η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων εγκρίνει τον ισολογισμό της εταιρικής χρήσεως και αποφασίζει τη διανομή ή την κεφαλαιοποίηση των κερδών της χρήσεως ή την διανομή του έκτακτου αποθεματικού που σχηματίσθηκε από κέρδη προηγούμενων χρήσεων που δεν διανεμήθηκαν.

Επίσης στην περίπτωση που η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων αποφασίζει την διανομή ή κεφαλαιοποίηση έκτακτου αποθεματικού παλαιότερων εταιρικών χρήσεων, χρόνος κτήσεως του εισοδήματος αυτού από τους μετόχους είναι ο χρόνος που η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων επικυρώνει, είτε ρητά είτε έμμεσα, την απόφαση της έκτακτης γενικής συνέλευσης για διανομή ή κεφαλαιοποίηση του αποθεματικού αυτού. Συνεπώς, τα μερίσματα αυτά θεωρούνται ότι κτήθηκαν από τους μετόχους που υπήρχαν κατά το χρόνο που η τακτική γενική συνέλευση επικυρώνει την απόφαση που λήφθηκε από την έκτακτη γενική συνέλευση για διανομή ή κεφαλαιοποίηση έκτακτου αποθεματικού προηγούμενων χρήσεων και θα φορολογηθούν με τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά τον χρόνο αυτό.

Επομένως ανώνυμη εταιρία που διένειμε μερίσματα από έκτακτα αποθεματικά προηγούμενων χρήσεων στους μετόχους της με απόφαση της έκτακτης γενικής συνελεύσεως, θα παρακρατήσει το φόρο που θα αποδώσει στο Δημόσιο από τους μετόχους που υπάρχουν και με τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά τον χρόνο που η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων επικυρώνει, ρητά ή έμμεσα, την απόφαση της έκτακτης γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

6.- Σύμφωνα προς τ'ανωτέρω και η αριθ.950/1977 γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την οποία και αποδεχθήκαμε.

Παράδειγμα υπολογισμού του φόρου όταν γίνεται διανομή φορολογημένων αποθεματικών για μερίσματα .

Έστω ότι η Α.Ε. "Χ" αποφασίσει κατά τη διαχειριστική χρήση 1987 να διανείμει σαν μέρισμα έκτακτο αποθεματικό 800.000 δρχ. το οποίο δημιουργήθηκε το 1985 και φορολογήθηκε με συντελεστή 49% . Τα μερίσματα προέρχονται από ανώνυμες μετοχές εισαγμένες στο χρηματιστήριο και όπως είναι γνωστό ο φόρος υπολογίζεται με συντελεστή 45% τότε θα έχουμε:

α) Υπολογισμός φόρου εισοδήματος (έκτακτο αποθεματικό - μη διανεμόμενο)

$$\frac{800.000 \times 100}{(100-49)} = \frac{80.000.000}{51} = 1568.628 \times 49\% = 768.628$$

β) Υπολογισμός φόρου μερισμάτων ανωνύμων μετοχών εισαγμένων στο χρηματιστήριο

$$1.558.628 \times 45\% = 705.883$$

σύμφωνα με το παράδειγμα η Α.Ε. "Χ" θα πρέπει να συμψηφίσει τη διαφορά του φόρου (768.628 - 705.883 = 62.745

στο Δημόσιο με φόρους που πρόκειται να καταβάλει (Βλ. την υπ' αριθμόν 23760/2540/15.11.1974 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών)*.

3.6.11. Διανομή φορολόγητων αποθεματικών για μερίσματα

Από φορολογική άποψη κανένα φορολόγητο αποθεματικό δεν έχει προορισμό να διανεμηθεί σαν μέρισμα στους μετόχους. Η νομοθεσία όμως δεν απαγορεύει την διανομή φορολόγητων α-

* παρατίθεται στο παράρτημα.

ποθεματικών και γιαυτό η τακτική γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη διανομή ακόμη και για μερίσματα στους μετόχους. Στις περιπτώσεις αυτές τα ποσά των αποθεματικών αυτών προσθέτονται στα κέρδη της χρήσης και φορολογούνται στο όνομα των μετόχων, όπως αναφέρονται παραπάνω στην παράγραφο 3.6.9. Δηλαδή η εταιρία θα παρακρατήσει τον αναλογούν φόρο μερισμάτων από τους μετόχους και θα τον αποδώσει στο δημόσιο.

3.6.12. Το μέρισμα σε μετοχές από άποψη φορολογική

Η γενική συνέλευση της Α.Ε. μπορεί να αποφασίσει να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο με κεφαλαιοποίηση των κερδών της. Δηλαδή αντί να καταβάλει το μέρισμα στους μετόχους, για το ποσό αυτό να τους χορηγήσει νέες μετοχές. Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει η εταιρεία να παρακρατήσει φόρο για το ποσό που μερίσματος που κεφαλαιοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 10 του α.ν. 148/67 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ.4 του ν. 1249/1982 (που αναφέρει το ειδικό φορολογικό καθεστώς των μερισμάτων από μετοχές).

Η εφαρμογή του άρθρου 10 του α.ν. 148/67 ορίζεται από το επόμενο άρθρο 11παρ.2 του ίδιου νόμου: "Εις ας περιπτώσεις η διανομή του μερίσματος γίνεται δια παροχής υπό της εταιρίας νέων μετοχών προς τους μετόχους, ούτοι υπόκεινται εις φόρον κατά τας διατάξεις που προηγουμένου άρθρου " .

Για την παρακράτηση του φόρου υπάρχουν δύο περι-

πτώσεις:

α) Να κεφαλαιοποιηθεί το υπόλοιπο ποσό του μερίσματος που απομένει μετά την εξαγωγή του φόρου π.χ. Αν το μέρισμα της Α.Ε. είναι 5.000.000 και οι μετοχές είναι ανώνυμες και εισαγμένες στο χρηματιστήριο θα παρακρατηθεί ο φόρος 2.250.000 ($5.000.000 \times 45\%$) και θα κεφαλαιοποιηθεί το υπόλοιπο 2.750.000 ($5.000.000 - 2.250.000$)

β) Η δεύτερη περίπτωση η οποία σπάνια συμβαίνει στην πράξη, και να αποφασιστεί, σωστό είναι να υπάρχει απόφαση με παμψηφία της γενικής συνέλευσής είναι:

Να καταβληθεί ο φόρος από τους μετόχους όταν θα λάβουν τις νέες μετοχές και ολόκληρο το ποσό να κεφαλαιοποιηθεί, δηλαδή σύμφωνα με το παραπάνω παράδειγμα οι μέτοχοι θα καταβάλουν 2.250,000 φόρο και το ποσό των 5.000.000 δρχ. θα κεφαλαιοποιηθεί.

3.6.13. Μείωση συντελεστών φορολογίας μερισμάτων από Α.Ε. που αύξησαν το μετοχικό τους κεφάλαιο

Το άρθρο 2 παρ.5 του ν. 876/1979 προβλέπει μειωμένους συντελεστές κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες από τους συντελεστές που κάθε φορά ισχύουν για την φορολογία μερισμάτων. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για το πλεονέκτημα που παρέχει η παραπάνω διάταξη στις Α.Ε. αναφέρονται παρακάτω, όπως αυτή ορίζει:

5. Ο φόρος επί των μερισμάτων επιχειρήσεων, των οποίων αι μετοχαί είναι εισηγμέναι εις τὸ Χρηματιστήριον, ἐξαιρέσει τῶν κτηματικῶν καὶ ἀσφαλιστικῶν τοιοῦτων, ὑπολογίζεται ἐπὶ φορολογικῶ συντελεστῆ μειωμένῳ κατὰ πέντε (5) ἑκατοστιαίας μονάδας ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε ἰσχύοντα συντελεστῆν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀνωνύμου ἐταιρεία αὐξήσῃ τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον διὰ καταβολῆς μετρητῶν κατὰ ποσοστὸν τοῦλάχιστον τριάκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (30%) ἐπὶ τῆς συνολικῆς καθαρᾶς θύσεως τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ αὐξήσις αὕτη δὲν θὰ εἶναι μικρότερα τῶν τριάκοντα ἑκατομμυρίων (30.000.000) δραχμῶν.

Ἡ μείωσις τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν ἰσχύει ἐπὶ μίαν τριετίαν καὶ ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς χρήσεως ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐπραγματοποιήθη ἡ αὐξήσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι:

α) Αἱ μετὰ τὴν τυχὸν ἐνάτην τοῦ ὑπὸ τῆς παραγράφου 5 τοῦ ἀρθροῦ 13 τοῦ Ν. 2190/1920 προβλεπομένου δικαιώματος προτιμήσεως ὑπὲρ τῶν παλαιῶν μετόχων ἐναπομένουσαι νεοεκδιδόμεναι μετοχαί θὰ διατεθοῦν διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς.

β) Ἡ ἐταιρεία δὲν θὰ μείωσῃ τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον ἐπὶ σκοπῶ ἐπιστροφῆς αὐτοῦ εἰς τοὺς μετόχους πρὸ τῆς παρελεύσεως πενταετίας ἀπὸ τῆς αὐξήσεως αὐτοῦ.

Ἐν περιπτώσει μείωσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου πρὸ τῆς παρελεύσεως πενταετίας ἀπὸ τῆς αὐξήσεως κατὰ τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παρούσης παραγράφου, ἡ ἐταιρεία ὑποχρεούται νὰ ἀποδώσῃ, διὰ δηλώσεως, ἀνευ οὐδεμιᾶς προσηξήσεως, ὑποβαλλομένης ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς μείωσεως τοῦ κεφαλαίου, τὸν φόρον τῶν μερισμάτων ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπηλλάγη βάσει τῶν διατάξεων τῆς παρούσης παραγράφου ἐφαρμοζομένων ἐν προκειμένῳ τῶν διατάξεων τῶν ἰσχυουσῶν εἰς τὴν φορολογίαν εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων ἐπὶ ἐκπροθέσμου ὑποβολῆς, μὴ ὑποβολῆς ἢ ἀνακρίβους ὑποβολῆς δηλώσεως.

Ἐάν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τριετίας ἢ μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς ἡ ἐταιρεία αὐξήσῃ ἐκ νέου τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον κατὰ τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παρούσης παραγράφου, ἡ μείωσις τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἰσχύει δι' ἄλλην μίαν τριετίαν.

Ἐξαιρητικῶς ἡ μείωσις τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἰσχύει διὰ μίαν ἔξαιτίαν ἐάν τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον αὐξήθῃ διὰ καταβολῆς μετρητῶν κατὰ ποσοστὸν τοῦλάχιστον ἑξήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (60%) ἐπὶ τῆς συνολικῆς καθαρᾶς θύσεως τῆς ἐταιρείας καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ αὐξήσις αὕτη δὲν θὰ εἶναι μικρότερα τῶν ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων (60.000.000) δραχμῶν.

Ἐπὶ μικτῶν επιχειρήσεων ἡ μείωσις δὲν ὑπολογίζεται ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν προσερχομένων ἐκ κερδῶν τοῦ κτηματικοῦ καὶ ἀσφαλιστικοῦ κλάδου, τὰ ὁποῖα ἐάν δὲν προκύπτουν λογιστικῶς ἐπιμερίζονται ἐπὶ τῆς βάσει τῶν ἀκκιβαρίστων ἐσόδων ἐκαστοῦ κλάδου.

Επίσης το άρθρο 60 ν. 1041/80 αναφέρει

2. Το γεγονός ότι κατά κρίση ή αντικειμενική αξία των μετοχών των ανωνύμων εταιρειών των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο είναι πολύ μικρότερη της Χρηματιστηριακής αξίας αυτών και ότι σε κάθε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου των ανωνύμων εταιρειών, μέρος μόνο της τιμής διαθέσεως της μετοχής και συγκεκριμένα το αναφερόμενο στην αντικειμενική αξία αυτής φέρεται στον λογαριασμό «Μετοχικό κεφάλαιο», το δε υπόλοιπο αυτής σε ειδικό λογαριασμό αποθεματικού με τον τίτλο «Αποθεματικό της υπέρ το όφτιον εκδόσεως μετοχών», αποφασίζουμε :

1. Σε περίπτωση που ανώνυμη εταιρεία εισηγμένη στο Χρηματιστήριο προβαίνει σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, για να τύχει του ευεργητήματος που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 876/1979, δηλαδή της μειώσεως, για τρία ή έξι έτη κατά περίπτωση, κατά πέντε (5) εκατοστιαίες μονάδες του εκάστοτε ισχύοντος συντελεστού φορολογίας εισοδήματος των διανεμημένων μερισμάτων, εγκρίνουμε όπως, κατά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου αυτής σε ποσοστό τουλάχιστο 30% ή 60% κατά περίπτωση, επί της καθαρής θέσεως και σε ποσό τουλάχιστο 30.000.000 δραχ. ή 60.000.000 δραχ. αντίστοιχα, στο συνολικό ποσό της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, συνυπολογίζεται και το ποσό της αύξησης που μεταφέρεται σε ειδικό λογαριασμό αποθεματικού με τον τίτλο «Αποθεματικό έξ εκδόσεως μετοχών υπέρ το όφτιον».

3.6.14. Ο υποχρεος για την παρακράτηση και την απόδοση του φόρου των μερισμάτων, καθώς και ο χρόνος απόδοσής του.

Όταν ο μέτοχος εισπράττει το μερίσμα που αντιστοιχεί σ' αυτόν η Α.Ε. του παρακρατεί το φόρο του μερισματος, και είναι υποχρεωμένη να τον αποδώσει στο Δημόσιο. Δηλαδή όταν του καταβάλεται το μερίσμα του παρακρατείται ο φόρος και η Α.Ε. το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία που η γενική συνέλευση ενέγκρινε τον ισολογισμό

είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει τη σχετική δήλωση και να αποδώσει το φόρο στο Δημόσιο Ταμείο. Ο φόρος αποδίδεται σε τρεις ίσες μηνιαίες δόσεις (η πρώτη δόση καταβάλεται μαζί με την δήλωση).

Με την υπ' αριθμ. Ε 975/24.1.1972 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίστηκε ο τρόπος παρακράτησης και απόδοσης του φόρου στο Δημόσιο, για τα εισοδήματα από κινητές αξίες. Σε περίπτωση δε που η εταιρία δεν αποδώσει το φόρο της επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με τον νόμο.

3.6.15. Υπόχρεος για το φόρο του μερίσματος

Ο κάτοχος των μετοχών είναι υποχρεωμένος να δηλώσει σαν φορολογητέο εισόδημα, το μέρισμα που αναλογεί στις μετοχές του. Η υποχρέωσή του αυτή ξεκινάει από την ημερομηνία που εγκρίθηκε ο Ισολογισμός από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων, άσχετα εάν αυτός δεν έχει εισπράξει ακόμη το μέρισμα, ή έχει μεταβιβάσει τις μετοχές του σε τρίτο πρόσωπο κατά το χρόνο που υποβάλλει τη δήλωσή του.

Στις περιπτώσεις που εξαργυρώνονται μετοχές με πληρεξούσιο καθώς και η υποχρέωση των κατόχων ανωνύμων μετοχών οι οποίες δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο ρυθμίζονται με τη διάταξη του άρθρου 30 του ν.δ. 3323/1955.

"Κύριοι μετοχών και ομολογιών εν γένει υποχρεούνται όπως, κατά την εξαργύρωσιν των εις τας μετοχάς και

ομολογίας αυτών ανηκουσών μερισματαποδείξεων και τοκομεριδίων, παρίστανται αυτοπροσώπως ή δι'ειδικού πληρεξουσίου εξουσιοδοτημένου και δι'απλής επιστολής.

Εις την περίπτωση η εξαργύρωσις των μερισματαποδείξεων και τοκομεριδίων δηλούται ότι ενεργείται δια λογαριασμόν τρίτου, το φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον το ενεργούν την εξαργύρωσιν, οφείλει ν'αρνηθή ταύτην, εφ'όσον ο κομιστής αυτών δεν είναι πληρεξούσιος αποδεικνύων δεόντως και την ταυτότητά του. Κομισταί ανωνύμων μετοχών μη εισηγμένων εις το χρηματιστήριο υποχρεούνται κατά την εξαργύρωσιν των μερισματαποδείξεων εις υποβολήν υπευθύνου δηλώσεως του ν.δ. 105/1969 ότι τυγχάνουν κύριοι ή επικαρπωταί των μετοχών. Ο ενεργών την εξαργύρωσιν των μερισματαποδείξεων υποχρεούται να αρνηθή ταύτην, εφ'όσον δεν προσκομίζεται η ως άνω υπεύθυνος δήλωσις.

Η κατά τα ανωτέρω δήλωσις αποστέλλεται εντός διμήνου από της λήξεως εκάστου ημερολογιακού έτους εις τον αρμόδιον δια της φορολογίας της Άνωνύμου Εταιρείας Οικονομικόν Έφορον".

Υπόλοιπο των κερδών και διάθεσή τους

— 3.7. Γενικά

1. Σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ.2 περ. γ'Ν.2190/20 το υπόλοιπο των κερδών διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού της Α.Ε. Όταν λέμε υπόλοιπο των κερδών εννοούμε τα κέρδη που μένουν όταν από το σύνολο των καθαρών κερδών της χρήσης αφαιρεθούν :

- α) το ποσό για κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων,
- β) το ποσό κράτησης για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και ο φόρος εισοδήματος επί του τακτικού αποθεματικού ο οποίος φόρος όπως είπαμε μειώνει τα κέρδη και όχι το ποσό κράτησης για το αποθεματικό αυτό και
- γ) το ποσό το οποίο διανέμεται στους δικαιούχους σαν πρώτο μέρος.

Το Καταστατικό της Α.Ε. θα πρέπει να καθορίζει τον τρόπο διάθεσης του υπολοίπου των κερδών, είναι όμως δυνατό το καταστατικό να αναθέτει στην γενική συνέλευση των μετόχων την αρμοδιότητα να αποφασίζει για την διάθεση του υπολοίπου των κερδών.

Υπάρχει όμως περίπτωση το καταστατικό να μην προβλέπει τίποτε για τον τρόπο διάθεσης του υπολοίπου των κερδών, ούτε να ορίζει όργανο που να μπορεί να καθορίσει αυτό, έτσι τεκμαίρεται η εξουσιοδότηση της τακτικής γενικής συνέλευσης να αποφασίσει κατά την συνήθη απαρτία και πλειοψηφία αυτής για την διανομή των κερδών αυτών (άρθρ. 34 παρ.1 περιπτ. δ'Ν.2190/20). Σ'αυτήν λοιπόν την περίπτωση κατά την οποία η γενική συνέλευση θα αποφασίσει για την διάθεση του υπολοίπου των κερδών δεν είναι απόλυτα ελεύθερη, γιατί η διάθεση αυτών θα πρέπει να εξυπηρετεί κατ'αρχήν τους καταστατικούς σκοπούς της Α.Ε. και όχι σκοπούς άσχετους με το αντικείμενο της δράσεώς της. Το καταστατικό της Α.Ε. ή η γενική συνέλευση δεν μπορούν να εκχω-

ρίσουν στο Δ.Σ. την εξουσία να καθορίσει τον τρόπο διάθεσης του υπολοίπου των κερδών γιατί η γενική συνέλευση είναι το μόνο αρμόδιο όργανο της Α.Ε. το οποίο μπορεί να αποφασίσει για την διάθεση των ετησίων κερδών άρθρ. 34 παρ.1 περ. δ Ν. 2190/20.

Οι κυριώτερες περιπτώσεις κατά τις οποίες διατίθεται το υπόλοιπο των κερδών είναι:

3.8. Πρόσθετο μέρισμα

Σύμφωνα με την διαταξη του άρθρ. 45 παρ. 2 περ.γ Ν.2190/20 το υπόλοιπο των κερδών διατίθενται κατά τους ορισμούς του καταστατικού. Το καταστατικό λοιπόν είναι δυνατό να ορίζει ότι όλο το τμήμα των κερδών που απομένει μετά τις νόμιμες κρατήσεις να διανέμεται στους μετόχους σαν πρόσθετο μέρισμα.

Είναι επίσης δυνατό η διανομή για πρόσθετο μέρισμα να αποφασιστεί από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων όταν αυτή νομιμοποιείται να λάβει τέτοια απόφαση.

3.9. Ποσοστά μελών Δ.Σ.

α) Άποψη εμπορικής νομοθεσίας

Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.1 Ν.2190/20 κάθε αμοιβή που χορηγείται στα μέλη του Δ.Σ. επί των κερδών πρέπει να λαμβάνεται από το υπόλοιπο αυτών δηλαδή μετά την αφαίρεση απ'αυτά των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και του απαιτούμενου ποσού για την διανομή του πρώτου μερίσματος στους μετόχους ίσο τουλάχιστον με 5% επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Η παραπάνω διάταξη αναφέρει μόνο το από που αντλούνται οι αμοιβές του Δ.Σ. και δεν θεμελιώνει δικαίωμα του Δ.Σ. για τις αμοιβές αυτές ούτε υποχρεώνει την Α.Ε. να παραχωρεί αμοιβή αυτού.

Ο νόμος δεν βάζει όριο στο ποσό της αμοιβής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Αφού γίνουν οι νόμιμες κρατήσεις (τακτικό αποθεματικό , πρώτο μέρισμα) είναι δυνατό ολόκληρο το υπόλοιπο των κερδών να δοθεί στα μέλη του Δ.Σ.

Ο νόμος επίσης δεν καθορίζει την κατανομή της αμοιβής μεταξύ των μελών του Δ.Σ. Αν το καταστατικό δεν ορίζει τον τρόπο κατανομής της αμοιβής τότε γίνεται δεκτό ότι η διανομή θα γίνει εξίσου . Είναι όμως δεκτό η αμοιβή να διανεμηθεί μεταξύ των μελών άνισα, να δοθεί σε ορισμένα μόνο μέλη ακόμη και σε ένα μόνο μέλος.

Η τακτική γενική συνέλευση είναι αρμόδια κατά την συνήθη απαρτία και πλειοψηφία αυτής να καθορίσει τις αμοιβές στα μέλη του Δ.Σ. σε περίπτωση που το καταστατικό δεν ομιλεί δια τούτο.

Το καταστατικό της Α.Ε. δεν μπορεί να ορίσει ότι η αμοιβή στα μέλη του Δ.Σ. θα είναι μεγαλύτερη από το υπόλοιπο των κερδών, αλλά μπορεί να θέσει περιορισμούς ακόμη και να αποκλείσει τελείως την παροχή αμοιβής ή μπορεί να ορίσει ότι η αμοιβή στα μέλη του Δ.Σ. θα παρέρχεται μετά την αφαίρεση και άλλων ποσών από τα κέρδη π.χ. να δοθεί μεγαλύτερο ποσό δεύτερου μερίσματος, να γίνουν κρατήσεις για έκτακτο αποθεματικό κλπ.

Το καταστατικό της Α.Ε. είναι δυνατό να ορίζει ότι η αμοιβή στα μέλη του Δ.Σ. ανέρχεται σε ορισμένο ποσοστό επί του υπολοίπου των κερδών π.χ. 10%, 15% ή ότι ανέρχεται μέχρι ενός ορισμένου ποσοστού επί των κερδών π.χ. 10%.

Στην πρώτη περίπτωση το αρμόδιο όργανο που αποφασίζει για την παροχή της αμοιβής είναι υποχρεωμένο να χορηγήσει το ποσό αμοιβής που ορίζεται από το καταστατικό π.χ. 10%, 15% κτλ. ενώ στη δεύτερη περίπτωση το αρμόδιο όργανο έχει την ευχέρεια να προσδιορίσει το ποσό της αμοιβής, μέσα όμως στο όριο που θέτει το καταστατικό δηλ. μέχρι 10% επί της κερδών άρα το αρμόδιο όργανο μπορεί να παραχωρήσει ποσό αμοιβής, ίσο προς 4% , 5%, 7% κτλ. μέχρι 10% όχι παραπάνω.

3.9.1. Ποσοστά μελών Δ.Σ. από άποψη φορολογική

Η φορολογική νομοθεσία προβλέπει πως όλες οι αμοιβές των μελών Δ.Σ. που παρέχονται από την εταιρεία φορολογούνται σαν εισόδημα απο κινητές αξίες (Γ'πηγής). Οι αμοιβές αυτές δίνονται σαν ανταμοιβή για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στην εταιρία τα μέλη του Δ.Σ. σύμφωνα βέβαια με τα καθήκοντά τους όπως προβλέπονται από τον ν. 2190/20 και το καταστατικό της εταιρείας.

Είναι γνωστό πως οι διοικητικοί σύμβουλοι δεν είναι υπάλληλοι της εταιρείας αλλά εντολοδόχοι αυτής και αμοιβονται είτε με πάγιο μηνιαίο μισθό είτε σαν πάγια

αποζημίωση κατά συνεδρίαση, είτε κατ'αποκοπή ετήσια αμοιβή είτε και με ποσοστό πάνω στο υπόλοιπο των κερδών της Α.Ε. Τα ποσά αυτά που καταβάλλονται στα μέλη Δ.Σ. φέρνουν χαρακτήρα συμμετοχής στα κέρδη της εταιρείας ανεξάρτητα εάν προέρχονται από τα κέρδη ή όχι όπως αναφέραμε παραπάνω.

Το άρθρο 26παρ.β του ν.δ. 3323/1955 αναφέρει ότι: " Παροχαί εις χρήμα ή σε είδος και εν γένει παροχαί δευκτηϊκά χρηματικής αποτιμήσεως γινόμεναι υπό ανωνύμου ημεδαπής εταιρείας άνευ νομίμου ή συμβατικής προς τούτο υποχρέωσης προς διευθύνοντας ή εντεταλμένους συμβούλους ή Προέδρους ή μέλη του Δ.Σ. ή διευθυντάς καί εν γένει προς πρόσωπα νομίμως εκπροσωπούντα ταύτην, λογίζονται ως εισόδημα της πηγής Γ'των ανωτέρω προσώπων, κτηθέν κατά την ημέραν της, υπό της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, εγκρίσεως του ισολογισμού, εις τον λογαριασμόν αποτελεσμάτων του οποίου περιλαμβάνονται αι παροχαί αυταί" .

Στην πράξη εμφανίζονται συχνά να καταβάλλονται φόροι που βαρύνουν τα μέλη Δ.Σ. από την εταιρεία, καθώς και καταβολή ενοικίων των μελών Δ.Σ. επίσης οι δαπάνες της εταιρείας για αγορές αυτοκινήτων των διοικητικών συμβούλων, ή καταβάλλονται δαπάνες για ταξίδια των μελών που δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες της εταιρείας, ή και ακόμη η εταιρεία διαθέτει στα μέλη Δ.Σ. εμπορεύματα σε πολύ χαμηλότερες τιμές από τις πραγματικές. Όλες οι δαπάνες αυτές είναι μεν έξοδα για την εταιρεία αλλά δεν εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της Α.Ε. για τον καθορισμό

του αποτελέσματος της χρήσης. Αυτό άλλωστε αναφέρεται στην 141/1962 Εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών.

Από τα ακαθάριστα έσοδα της Α.Ε. εκπίπτονται οι μισθοί που παρέχονται στα μέλη Δ.Σ. μόνον όταν αυτοί οι μισθοί καθορίζονται με ειδική σύμβαση μισθώσεως εργασίας οι οποία έχει προεγκριθεί από την γενική συνέλευση των μετόχων (βλ. εγκύκλιο του Υπ. Οικ. Ε. 12578/3140/Πολ. 222/4.12.1981.

Επίσης το άρθρο 6παρ. 3 του ν. 1473/1984 αναφέρει ότι, όταν το μέλος Δ.Σ. είναι ασφαλισμένο στο Τ.Α.Ε. ή 'στο Τ.Ε.Β.Ε. ή επίσης συμμετέχει στο κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό μεγαλύτερο από 3% και παρέχει εξαρτημένη εργασία το εισόδημά του θεωρείται ότι το απόκτησε από εμπορικές επιχειρήσεις και φορολογείται ανάλογα.

Στην περίπτωση δε που δεν συντρέχουν οι παραπάνω λόγοι θεωρείται σαν εισόδημα μισθωτών υπηρεσιών δηλαδή Στ' Πηγής.

Το γεγονός για τις αμοιβές των μελών του Δ.Σ. από φορολογική άποψη είναι σημαντικό γιατί πολλές φορές οι αμοιβές αυτές χαρακτηρίζονται σαν μισθοί και φορολογούνται πολύ χαμηλότερα από ότι εάν φορολογούνταν σαν εισόδημα από κινητές αξίες π.χ. Αμοιβές Δ.Σ., κλπ.

Θα πρέπει λοιπόν να εξετάζονται ιδιαίτερα οι αμοιβές αυτές και να συγκρίνονται, με τις αμοιβές που η εταιρεία καταβάλει στο υπόλοιπο προσωπικό της, καθώς και με

ποσά που δυνατόν να επιβαρυνόταν η εταιρεία σε τρίτους για να προσφέρουν τις ίδιες υπηρεσίες που προσέφεραν τα μέλη Δ.Σ.

3.9.2. Φόρος που παρακρατείται από τα ποσοστά κερδών που δίνονται στα μέλη Δ.Σ., από τις αμοιβές των μελών Δ.Σ. για πρόσθετες υπηρεσίες.

Α. Φόρος που παρακρατείται από τα ποσοστά κερδών της Α.Ε. που δίνονται στα μέλη του Δ.Σ.

Ο φόρος που παρακρατείται από τα ποσοστά κερδών που δίνονται στα μέλη Δ.Σ. υπολογίζεται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές της κλίμακας του άρθρου 9 του ν.δ.

3323/1955 όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του νόμου 1731/1987, πρέπει δε να σημειωθεί ότι ο υπολογισμός αυτός γίνεται πριν από τις εκπτώσεις του άρθρου 8 του ν.δ. 3323/1955 που και αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του νόμου 1731/1987.

Τα μέλη Δ.Σ. αποκτούν δικαίωμα για ποσοστό από την ημέρα που η γενική συνέλευση των μετόχων εγκρίνουν τον ισολογισμό της Α.Ε.

Αυτό σημαίνει ότι για τον ισολογισμό της χρήσης 1987 που η γενική συνέλευση των μετόχων τον ενέκρινε την 30-3-1988, τα μέλη Δ.Σ. θεωρούνται ότι απέκτησαν το εισόδημά τους από ποσοστά τη διαχειριστική περίοδο το 1988 και θα φορολογηθούν την επόμενη διαχειριστική περίοδο 1989. Αν καταβληθούν ποσά στα μέλη Δ.Σ. προτού εγκριθεί ο ισολο-

γισμός από τη γενική συνέλευσή θεωρούνται σαν προκαταβολές έναντι απαίτησης των μελών Δ.Σ. στο μέλλον. Στην περίπτωση δε που για όποιονδήποτε λόγο δεν καταβλήθηκαν τα ποσοστά στα μέλη του Δ.Σ. κατά το χρονικό διάστημα που έπρεπε και μέχρι την νόμιμη προθεσμία υποβολής της φορολογικής δήλωσης, ο εισοδηματίας έχει δικαίωμα να ζητήσει από την Α.Ε. να καταβάλει το φόρο που αναλογεί στο εισόδημά του στο Δημόσιο.

Η παρακράτηση του φόρου από την Α.Ε. πρέπει να γίνεται όταν καταβάλλονται οι αμοιβές στους δικαιούχους, ενώ κατά το χρόνο έγκρισης του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση των μετόχων γίνεται επιβολή του φόρου στο όνομα του δικαιούχων.

Για τον τρόπο που υπολογίζεται ο παρακρατούμενος φόρος από τα ποσοστά κερδών ή κάθε εισοδήματος από κινητές αξίες που αποκτούν τα μέλη Δ.Σ. από 1.1.1981 βάσει τις διευκρινίσεις που δόθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκύκλιο του αριθμ. Ε 7875/Πολ.142/29.6.81 μετά την ισχύ του ν. 1160/1981 θα γίνεται ως εξής:

α) Αν το ποσό του εισοδήματος από κινητές αξίες είναι μέχρι 80.000 δρχ. ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται με αναλογικό συντελεστή 6% πάνω στο ποσό αυτό, συν ο συμπληρωματικός φόρος 3% στο ίδιο ποσό.

Π.χ. Έστω ότι ο οφολογούμενος απόκτησε την 1 Φεβρουαρίου 1987 εισόδημα 60.000 δρχ. από αμοιβές σαν διοικητικός σύμβουλος Α.Ε. Ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται:

Εισόδημα 60.000 X 6% = 3.600 δρχ. για κύριο φόρο

Εισόδημα 60.000 X 3% = 1.800 δρχ. για συμπληρωματικό φόρο

Σύνολο παρακρατουμένου φόρου 5.400 δρχ.

β) Αν το ποσό που εισοδήματος από κινητές αξίες (αμοιβές Διοικ. Συμβουλίου) είναι πάνω από 80.000 δρχ. ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται βάσει τη φορολογική κλίμακα (άρθρο 4 ν. 1731/87)* για ολόκληρο το ποσό που αποκτά ο φορολογούμενος. Στο ποσό του φόρου που θα προκύψει από τη φορολογική κλίμακα, προστίθεται το ποσό των 4.800 δρχ. που προέρχεται από τον πολλαπλασιασμό του εισοδήματος 80.000 δρχ. με συντελεστή 6%. Επιπλέον προστίθεται και συμπληρωματικός φόρος 3% για ολόκληρο ποσό του εισοδήματος από κινητές αξίες.

Π.χ. Έστω ότι ο φορολογούμενος απόκτησε στην 1 Φεβρουαρίου 1987 εισόδημα από κινητές αξίες ποσό 180.000 δρχ.

Ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται:

Φόρος κλίμακας για το συνολικό εισόδημα:

180.000 δρχ.) δρχ. 8.180

Φόρος 6% για το τμήμα του εισοδήματος :

(80.000 Δρχ.) δρχ. 4.800

Συμπληρωματικός φόρος 3% (στο ποσό των

180.000 δρχ.) δρχ. 5.400

Σύνολο 18.380

Σε ολόκληρο το ποσό των αμοιβών Δ.Σ. επιβάλλεται καρτόσημο 1,20% .

Β. Ο φόρος που παρακρατείται από τα έξοδα παραστάσεως του Δ.Σ.

Τα έξοδα παραστάσεως για τα μέλη του Δ.Σ. έχουν την έννοια των εξόδων για την εταιρεία διότι δίνονται στα

* Η φορολογική κλίμακα παρατίθεται στο παράρτημα.

μέλη του Δ.Σ. ανεξάρτητα εάν η εταιρία έχει 'κέρδη ή όχι (ή χρήση κλείσει με κέρδη ή όχι), αυτό σημαίνει ότι εκπίπτονται από το σύνολο των ακαθαρίστων εσόδων της εταιρίας και καταχωρούνται σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. στη χρέωση του λογαριασμού εξόδων 61.01.00 "Αμοιβές συνεδριάσεων Δ.Σ."

Επειδή αυτά τα έξοδα αποτελούν αμοιβή για τα μέλη Δ.Σ. πέρα από το μισθό τους φορολογούνται σαν εισοδήματα από κινητές αξίες και ο παρακρατητέος φόρος στα έξοδα παραστάσεως των μελών Δ.Σ. υπολογίζεται όπως και στα ποσοστά των κερδών που δίνονται στα μέλη Δ.Σ. όπως αναπτύξαμε στην περίπτωση Α παραπάνω,

Πολλές φορές στην πράξη συναντάμε το γεγονός ότι τα ποσά που δίνονται σαν έξοδα παραστάσεως και καθορίζονται από την γενική συνέλευση των μετόχων είναι καθαρά, δηλαδή τα ποσά που προκύπτουν μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος. Σ' αυτή την περίπτωση η Α.Ε. συντάσσει ετήσια κατάσταση των αμοιβών αυτών και με βάση της κλίμακα φορολογίας εισοδήματος βρίσκονται τα μικτά ποσά των αμοιβών, καθώς και οι φόροι (κύριος 6% και συμπληρωματικός 3%) που αναλογούν.

Γ) Φόρος που παρακρατείται από τις αμοιβές των μελών Δ.Σ. όταν αυτοί παρέχουν πρόσθετες υπηρεσίες.
Οι αμοιβές που λαμβάνουν οι διοικητικοί σύμβουλοι για υπηρεσίες που εξέρχονται από τα κύρια καθήκοντά τους (πέραν του κύκλου των καθηκόντων τους) χαρακτηρίζονται

σαν εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, και παρακρατείται ο ανάλογος φόρος και το Χ.Μ.Υ.

Στην περίπτωση που οι αμοιβές των διοικητικών συμβούλων χαρακτηρίζονται σαν εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις, παρακρατείται φόρος εισοδήματος 10% που υπολογίζεται πάνω στο ακαθάριστο ποσό, και αποδίδεται στο Δημόσιο κάθε τρίμηνο (άρθρο 23 παρ. 1 του ν. 1563/1985).

3.10. Χορήγηση μετοχών στους εργαζόμενους

α) Άποψη εμπορικής νομοθεσίας

Σύμφωνα με το αρθρ.18 του πρόσφατου Ν.1731/87 η εφαρμογή του οποίου αρχίζει από 9.9.1987 παρέχεται η δυνατότητα μόνο σε μεταποιητικές Α.Ε. και ειδικότερα στις ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές Α.Ε. να διανέμουν με απόφαση της Γ.Σ. μέρος των ετησίων καθαρών κερδών τους στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό τους με τη μορφή μετοχών εκδόσεως της εταιρείας.

Οι χορηγούμενες στους εργαζόμενους μετοχές θα προέρχονται από αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Για να έχει εφαρμογή η παραπάνω διάταξη πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- α) Η ανώνυμη εταιρεία που διανέμει τα κέρδη στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό της πρέπει να είναι ημεδαπή βιομηχανική, βιοτεχνική, μεταλλευτική ή λατομική.
- β) Τα κέρδη να διανέμονται στο εργατοϋπαλληλικό προσω-

πικό με τη μορφή μετοχών, διότι τα κέρδη που διανέμονται στο προσωπικό σε μετρητά υπαβάλλονται σε φορολογία εισοδήματος στο όνομα των δικαιούχων.

γ) Τα κέρδη που διανέμονται να προέρχονται από τα κέρδη της κλειόμενης χρήσης και όχι από κέρδη παρελθουσών χρήσεων καθώς επίσης να αντλούνται από το υπόλοιπο των κερδών μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού, του φόρου εισοδήματος επί του αποθεματικού αυτού και του μερίσματος που υποχρεωτικά με βάση το νόμο ή το καταστατικό πρέπει να διανέμεται στους μετόχους.

δ) Να ληφθεί σχετική απόφαση από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων για να διανεμηθούν κέρδη στο προσωπικό.

ε) Οι μετοχές που διανέμονται στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό θα πρέπει να προέρχονται από αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Το ευεργέτημα που εισάγεται με την νέα αυτή διάταξη είναι ότι κατά τον τρόπο αυτό διανέμονται στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό της Α.Ε. κέρδη τα οποία δεν φορολογούνται ούτε στο όνομα της Α.Ε. ούτε στο όνομα των εργατοϋπαλλήλων και ότι απαλλάσσονται από τέλη καρτοσήμου ή από οποιαδήποτε άλλη εισφορά υπέρ του Δημοσίου, Επίσης με τον τρόπο αυτό γίνεται ανέξοδη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και ακόμη ότι το μέτρο αυτό είναι ένα κίνητρο της επιχείρησης προς το προσωπικό της να

αισθάνεται ότι είναι κι αυτό μέλος της επιχείρησης και ότι αν η επιχείρηση πάει καλά θα έχει κι αυτό κάποιο όφελος με αποτέλεσμα να εντείνει τις προσπάθειές του για μεγαλύτερη αποδοτικότητα στην εργασία του.

Το ύψος του ποσού των κερδών που μπορεί να διανεμηθεί κατά τον παραπάνω τρόπο, το είδος των μετοχών και γενικά κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια θα καθοριστούν με Π.Δ. τα οποία θα εκδοθούν σύντομα.

β) Άποψη φορολογική

Την νέα αυτή διάταξη μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε όχι μόνο σαν κίνητρο παραγωγικότητας αλλά και φορολογικό ευεργέτημα διότι οι χορηγούμενες μετοχές στους εργαζόμενους συνεπάγεται και αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε. με ποσό ίδιο με τις νέες αυτές μετοχές, το οποίο εκπίπτει από τα καθαρά κέρδη της ανωνύμου εταιρείας χωρίς καμία φορολογική επιβάρυνση. Το ποσό του εισοδήματος που θα λάβουν οι εργαζόμενοι με τη μορφή αυτών των μετοχών απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος καθώς και από οποιαδήποτε άλλη εισφορά στο Δημόσιο. Ευνόητο είναι εάν διανεμηθούν κέρδη, στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό της εταιρείας με μετρητά αυτά φορολογούνται (διότι δεν έχει καμία σχέση με το σκοπό που ο νομοθέτης πρόβλεψε στη διάταξη αυτή).

3.11. Αποθεματικά

3.11.1. Έννοια των αποθεματικών

Αποθεματικά είναι συσσωρευμένα καθαρά κέρδη που δεν έχουν διανεμηθεί ούτε έχουν ενσωματωθεί στο μετοχικό κεφάλαιο, Με τα αποθεματικά επέρχεται αύξηση της εταιρικής περιουσίας. Στην κατηγορία των αποθεματικών κατατάσσεται και η διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (Ε.ΓΛΣ.).

Τα αποθεματικά σχηματίζονται κατ'αρχήν από μη διανεμηθέντα καθαρά κέρδη που η επιχείρηση "αποθέτει παρ'εαυτή" γι'αυτό κι λέγονται αποθεματικά.

Εκτός από τα κέρδη υπάρχουν κι άλλες πηγές από τις οποίες σχηματίζονται αποθεματικά αλλά επειδή στην παρούσα εργασία αναφερόμαστε στην διάθεση των κερδών εξετάζουμε την περίπτωση που τα αποθεματικά σχηματίζονται από κέρδη.

Τα αποθεματικά σχηματίζονται από τα λογιστικά κέρδη όπως αυτά προσδιορίζονται με βάση την λογιστική του ιστορικού κόστους και τους κανόνες αποτιμήσεως και τις λοιπές λογιστικές αρχές που καθιερώνει η νομοθεσία περί Α.Ε.

Οι Α.Ε. αφαιρούν ένα τμήμα των κερδών τους κατ'επιταγή του νόμου, του καταστατικού ή κατόπιν αποφάσεως της γενικής συνέλευσης των μετόχων, το οποίο κρατούν στη διάθεσή τους για διάφορους σκοπούς.

Τα αποθεματικά επειδή ακριβώς αντλούνται από τα κέρδη μειώνουν τα διανεμήσιμα κέρδη κατά το ποσό που σχηματίζονται.

Επειδή στις Α.Ε. ισχύει η αρχή της σταθερότητας του μετοχικού κεφαλαίου και επειδή τα αποθεματικά είναι περιουσία των Α.Ε. αυτά γράφονται στον ισολογισμό στο σκέλος του παθητικού και στην κατηγορία των ιδίων κεφαλαίων που όπως είναι γνωστό τα αυξάνουν.

Τα αποθεματικά από νομική άποψη τα διακρίνουμε:

- α) Προβλεπόμενα από τον νόμο
- β) Προβλεπόμενα από το καταστατικό
- γ) Στα δημιουργηθέντα με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων που αυτά λέγονται προαιρετικά ή ελεύθερα αποθεματικά.

3.11.2 Σκοπός των αποθεματικών

Από τα υπόλοιπα των κερδών, των κερδών που μένουν μετά τις νόμιμες κρατήσεις σχηματίζονται τα διάφορα αποθεματικά.

Οι σκοποί στους οποίους αποβλέπει ο σχηματισμός των αποθεματικών όπως συνάγονται αυτοί από τις διάφορες διατάξεις (νόμου ή καταστατικού) που επιβάλλουν τον σχηματισμό τους και από οικονομική σκοπιά είναι οι εξής:

- α) Εξασφάλιση της ακεραιότητας του κεφαλαίου (όπου αυτή είναι από τον νόμο επιβεβλημένη):
- β) Εξασφάλιση των επιχειρήσεων από απρόβλεπτες ζημίες ή δαπάνες.
- γ) Επαύξηση των παραγωγικών μέσων που έχει στη διάθεσή της η επιχείρηση.
- δ) Επαύξηση της εμπιστοσύνης των τρίτων προς την επιχείρηση.

- ε) Εξασφάλιση σταθερότητας διανεμομένων κερδών.
- στ) Ενίσχυση γενικώς της οικονομικής θέσεως της επιχείρησης.
- ζ) Επαύξηση της ρευστότητας της επιχείρησης .κτλ.

3.11.3 Αποθεματικά καταστατικού ή καταστατικά αποθεματικά

Είναι τα αποθεματικά τα οποία δεν προβλέπονται από τον νόμο αλλά από ειδικές διατάξεις του καταστατικού της Α.Ε.

Το καταστατικό λοιπόν μπορεί ελεύθερα να προσδιορίζει το παρακρατούμενο ποσοστό από το υπόλοιπο των κερδών για τον σχηματισμό τους, το ύψος αυτών καθώς επίσης και τον σκοπό αυτών.

Βασική προϋπόθεση είναι ότι τα καταστατικά αποθεματικά θα σχηματίζονται από το υπόλοιπο των κερδών και ότι σε καμία περίπτωση δεν θα μειώνουν την κράτηση για τακτικό αποθεματικό των επ'αυτού φόρο εισοδήματος και την κράτηση για την διανομή του υποχρεωτικού πρώτου μερίσματος.

Εφόσον η χρήση έκλεισε με κέρδη η Α.Ε. είναι υποχρεωμένη να σχηματίσει τα καταστατικά αποθεματικά και γι'αυτό το λόγο τα αποθεματικά αυτά εντάσσονται στην κατηγορία των υποχρεωτικών αποθεματικών. Σε αντίθετη περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχουν κέρδη, καμία υποχρέωση της Α.Ε. δεν υπάρχει για τον σχηματισμό αυτών.

Τα αποθεματικά καταστατικού έχουν συνήθως ειδικό προορισμό που προσδιορίζεται στο καταστατικό της Α.Ε. Σε περίπτωση που το καταστατικό δεν προσδιορίζει τον σκοπό αυτών η χρησιμοποίησή τους αφήνεται στην κρίση της γενικής συνέλευσης.

Τα καταστατικά αποθεματικά σχηματίζονται για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων, για την εξαγορά μετοχών, για απόσβεση του κεφαλαίου, για την ανανέωση και επέκταση των εγκαταστάσεων της Α.Ε. κλπ.

Όταν το καταστατικό προσδιορίζει τον προορισμό των αποθεματικών αυτών η χρησιμοποίησή τους πρέπει να είναι σύμφωνη με τον σκοπό αυτό. Συμβαίνει όμως πολλές φορές τα αποθεματικά αυτά να διατίθενται για άλλους σκοπούς από εκείνους που αρχικά σχηματίστηκαν. Η χρησιμοποίηση των καταστατικών αποθεματικών για άλλο σκοπό γίνεται μόνο ύστερα από τροποποίηση του καταστατικού.

Τα καταστατικά αποθεματικά όπως είπαμε είναι υποχρεωτικά σε περίπτωση που υπάρχουν κέρδη. Είναι όμως δυνατό να μετατραπούν από υποχρεωτικά σε προαιρετικά αν η διάταξη του καταστατικού που επιβάλλει την δημιουργία τους καταργηθεί με σχετική τροποποίηση του καταστατικού.

3.11.4. Ειδικά και έκτακτα Αποθεματικά

α. Ειδικά αποθεματικά χαρακτηρίζονται αυτά που έχουν ειδικό προορισμό. Τα ειδικά αποθεματικά σχηματίζον-

ται από το υπόλοιπο των κερδών.

Ο ειδικός προορισμός των αποθεματικών αυτών καθορίζεται από εκείνον που επέβαλε το σχηματισμό τους. Το καταστατικό ή αν δεν ομιλεί αυτό η τακτική γενική συνέλευση μπορεί να προσδιορίσει το σκοπό αυτών όπως λ.χ. Αποθεματικό για επέκταση της Α.Ε. ή Αποθεματικό για κάλυψη μελλοντικών ζημιών από επισφαλείς πελάτες κτλ.

Μπορεί το καταστατικό να μην προβλέπει τον σχηματισμό ειδικών αποθεματικών οπότε σχηματίζονται με απόφαση της τακτικής συνέλευσης των μετόχων αφού είναι το μόνο αρμόδιο όργανο που μπορεί να αποφασίσει για την διάθεση των ετησίων κερδών της Α.Ε.

Τα πιο συνηθισμένα ειδικά αποθεματικά είναι:

α) Το αποθεματικό για την ενίσχυση των μερισμάτων. Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται κατά τις χρήσεις που υπάρχουν μεγάλα κέρδη ώστε να ενισχύσει τα μερίσματα σε χρήσεις που τα κέρδη δεν επαρκούν για την καταβολή των μερισμάτων στους μετόχους ή τα κέρδη είναι ανύπαρκτα.

Ο σχηματισμός αυτού του αποθεματικού έχει πολύ σπουδαία σημασία για την Α.Ε. αφού της επιτρέπει να ασκεί μία σταθερή, κατά το δυνατό πάντα, πολιτική μερίσματος.

β) Το αποθεματικό για εξαγορά ιδρυτικών τίτλων. Το αποθεματικό αυτό συνίσταται στην εξαγορά των ιδρυτικών τίτλων της Α.Ε. αφού περάσουν δέκα χρόνια από την ίδρυσή τους αρθ. 15 παρ. 4 Ν. 2190/20.

γ) Το αποθεματικό για την απόσβεση κεφαλαίου που αυτή προβλέπεται από το άρθρ.16 παρ.2 περ.α Ν. 2190/20.

Επίσης έχουμε τα αποθεματικά για απόσβεση δανείου, για ανανέωση εξοπλισμού, για αντιμετώπιση ζημίας από κάποια υποτίμηση κτλ.

Πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι στα ειδικά αποθεματικά ανήκουν και αυτά τα οποία δεν σχηματίστηκαν από κέρδη αλλά από άλλες πηγές π.χ. Από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο αρθ.14παρ.3 Ν. 2190/20. Πρέπει να πούμε ότι για τον σχηματισμό του παραπάνω αποθεματικού δεν απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης, διότι δεν πρόκειται για διάθεση μέρους εκ των ετησίων κερδών της Α.Ε.

β. Έκτακτα αποθεματικά, είναι τα αποθεματικά τα οποία σχηματίζονται βάσει συνήθως διατάξεων του καταστατικού της Α.Ε. ή με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως. Τα έκτακτα αποθεματικά προορίζονται για να καλύψουν κάποια έκτακτη ζημία για να μην θιγεί το τακτικό αποθεματικό, είτε γι' άλλους λόγους.

Τα αποθεματικά αυτά χαρακτηρίζονται από την μη περιοδικότητα των κρατήσεων και επιπλέον ότι το μέγεθος τους δεν καθορίζεται από οποιαδήποτε διάταξη νόμου. Στην πράξη όμως το καταστατικό των Α.Ε. προβλέπει την κράτηση ενός ποσοστού από το υπόλοιπο των κερδών για τον σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού.

Ο χαρακτηρισμός του αποθεματικού αυτού ως έκτακτο έχει την έννοια ότι η Α.Ε. μπορεί να το χρησιμοποήσει για οποιοδήποτε σκοπό.

Ως προς την σειρά χρησιμοποίησεως των αποθεματικών σε περίπτωση ζημιών αναλύσκονται πρώτα τα έκτακτα

αποθεματικά και όταν αυτά δεν αρκούν θίγεται και το τακτικό αποθεματικό. Εάν υπάρχουν τακτικό, έκτακτο, ειδικό αποθεματικό η σειρά χρησιμοποίησης είναι: έκτακτο, τακτικό, ειδικό.

Τα έκτακτα αποθεματικά είναι προαιρετικά αποθεματικά και σχηματίζονται από το υπόλοιπο των κερδών. Τα έκτακτα αποθεματικά σχηματίζονται όπως είπαμε για να καλύψουν τυχόν έκτακτες ζημίες, αφού όμως είναι ελεύθερο αποθεματικό ή τακτική γενική συνέλευση κατά την απόλυτη κρίση της μπορεί να αποφασίσει διαφορετική χρησιμοποίηση όπως π.χ. διανομή στους μετόχους κλπ.

3.11.5. Αφορολόγητα Αποθεματικά

Τα αφορολόγητα αποθεματικά είναι μια ξεχωριστή κατηγορία αποθεματικών, τα οποία δεν σχηματίζονται ούτε από διάταξη του Ν. 2190/20 που ρυθμίζει την λειτουργία των Α.Ε. ούτε από διάταξη του καταστατικού, αλλά ούτε από την γενική συνέλευση των μετόχων. Ο σχηματισμός τους δημιουργείται βέβαια από το υπόλοιπο των κερδών αλλά με διατάξεις που ορίζουν οι εκάστοτε αναπτυξιακοί νόμοι, κι εφόσον η Α.Ε. υπαχθεί σ'έναν απ'αυτούς.

Το ποσοστό κράτησης για τον σχηματισμό των αφορολογήτων αποθεματικών καθώς επίσης και τον σκοπό αυτών ορίζουν οι διάφορες αναπτυξιακές διατάξεις.

Η δημιουργία των αφορολόγητων αποθεματικών είναι ένα κίνητρο για επενδύσεις και όπως είπαμε αυτά έχουν

αυτόν ακριβώς τον σκοπό. Παρατηρούμε ότι ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη της επαρχίας με την δημιουργία εκεί επιχειρήσεων.

Πράγματι είναι πολύ σωστή η άποψη αυτή διότι έτσι επέρχεται η αποκέντρωση και η επαρχία παίρνει άλλη όψη. Παρατηρούμε ότι για επιχειρήσεις που ασκούν τις δραστηριότητες τους στην επαρχία έχουν υψηλότερο βαθμό συμπαραστάσεως από το Κράτος, περισσότερα κίνητρα για επενδύσεις σε σχέση με επιχειρήσεις που βρίσκονται στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Με την ανάπτυξη λοιπόν των επιχειρήσεων επιτυγχάνονται και άλλα οφέλη όπως είναι η καταπολέμηση της ανεργίας, αύξηση του βιοτικού επιπέδου, αύξηση του εγχωρίου Εθνικού εισοδήματος, αύξηση του εγχωρίου προϊόντος και γενικά η οικονομία της χώρας βελτιώνεται.

Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες επιχειρήσεις που είναι ενταγμένες στους αναπτυξιακούς αυτούς νόμους να έχουν σχηματίσει τα προβλεπόμενα απ'αυτούς αφορολόγητα αποθεματικά αλλά να μην μπορούν να τα επενδύσουν για διάφορους λόγους. Τότε τα αποθεματικά αυτά είναι δυνατόν να διανεμηθούν στους μετόχους ή να μεταφερθούν σε άλλο αποθεματικό. Η αλλαγή αυτή απαιτεί απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων και ακόμη ότι το τμήμα εκείνο του αφορολόγητου αποθεματικού που θα διανεμηθεί υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σαν διανεμόμενο κέρδος και το τμήμα εκείνο του παραπάνω αποθεματικού που θα μεταφερθεί σε

άλλο αποθεματικό υπόκειται και αυτό σε φόρο εισοδήματος σαν μη διανεμόμενο κέρδος με τους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος που ισχύουν κατά την πράξη της αλλαγής.

Όταν το αφορολόγητο αποθεματικό δεν διατεθεί για τον σκοπό που σχηματίστηκε αλλά για άλλον διαφορετικό, τότε παύει να είναι αφορολόγητο, κάνει δηλαδή την αρχική του υπόσταση και τότε φορολογείται κανονικώς σαν όλα τα άλλα κέρδη της Α.Ε.

3.11.6. Αποθεματικό για ίδιες μετοχές

Το νέο άρθ. 42ε παρ.13 ν.2190/1920 ορίζει ότι σε περίπτωση που στο τέλος της χρήσεως κατέχονται ίδιες μετοχές (εκδόσεως της Α.Ε.) σχηματίζεται αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσης των μετοχών αυτών. Το σχετικό ποσό καταχωρείται σε λογαριασμό του παθητικού με τον τίτλο "Αποθεματικό για ίδιες μετοχές".

Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από το κέρδος της χρήσης από τα οποία έχουν αφαιρεθεί προηγουμένως μόνο τα ποσά που είναι αναγκαία για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού για την διανομή του πρώτου μερίσματος.

Αν δεν υπάρχουν κέρδη για να σχηματιστεί το σχολιαζόμενο αποθεματικό ο λογαριασμός του ενεργητικού "ίδιες μετοχές" εμφανίζεται στο παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων. Με αυτή την διάταξη ο νόμος αποβλέπει στη διατήρηση και εξασφάλιση της ακε-

ραιότητας του μετοχικού κεφαλαίου γιατί η απόκτηση των ιδίων μετοχών ισοδυναμεί με την επιστροφή στους μετόχους του αντίστοιχου ποσού που είχαν καταβάλει κατά την καταβολή του κεφαλαίου της Α.Ε. Οι περιπτώσεις και οι προϋποθέσεις απόκτησης από την Α.Ε. ιδίων μετοχών καθορίζεται από το άρθρο 16 ν. 2190/1920.

Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο του νόμου απαγορεύεται στην Α.Ε. η απόκτηση ιδίων της μετοχών.

Κατ'εξαίρεση όμως επιτρέπεται στις εξής περιπτώσεις:

1. Προς τον σκοπό απόσβεσης του Μετοχικού Κεφαλαίου.
2. Προς τον σκοπό μείωσης του μετοχικού Κεφαλαίου αποφασισμένης από την γενική συνέλευση των μετόχων.

Η εξαγορά των μετοχών πρέπει να γίνεται με ανάληψη των ποσών από τα κέρδη ή από τα αποθεματικά εκτός του τακτικού.

Η Εξαγορά των μετοχών είναι δυνατό να γίνει; Στο άρθριο:
Στην ονομαστική αξία.

Υπό το άρθριο: Κάτω από την ονομαστική αξία. - Υπέρ το άρθριο
Πάνω από την ονομαστική αξία.

Όπως είναι ευνόητο μετά την πώληση των ιδίων μετοχών το αποθεματικό αυτό πρέπει να διαλύεται μεταφερόμενο στο λογαριασμό "Αποθεματικά προς διάθεση".

Από φορολογική άποψη τα αποθεματικά προέρχονται από κέρδη ή από νέες εισφορές των μετόχων της Α.Ε., το ίδιο άλλωστε προβλέπει και η εμπορική νομοθεσία. Η διαφορά μεταξύ φορολογικής και νομικής άποψης είναι η έκταση των αποθεματικών η οποία είναι διαφορετική μεταξύ των, διότι διαφέρει η έκταση των κερδών που αντλούνται τα αποθεματικά.

Τα αποθεματικά από "λογιστικές διαφορές, που προσδιορίζει ο φορολογικός ελεγκτής, ή δηλώνει η εταιρεία δεν έχουν έννοια πραγματικών αποθεματικών, αφού δεν προέρχονται από πραγματικά κέρδη. Αυτά τα αποθεματικά έχουν βαρύτητα μόνο για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος της εταιρίας, δηλαδή σαν αφορολόγητες "εκπτώσεις".

Μεγάλη φορολογική σημασία έχει η διάκριση των αποθεματικών σε φορολογημένα που προέρχονται από φορολογημένα κέρδη (τακτικό, έκτακτο κλπ) και σε αφορολόγητα που προέρχονται από αφορολόγητα κέρδη όπως είναι τα ειδικά αποθεματικά (αποθεματικό από κέρδη από την πώληση χρεωγράφων, αποθεματικό για αποκατάσταση ενεργητικού κλπ).

Πέρα όμως από αυτή την περίπτωση των ειδικών αποθεματικών που έχουν μοναδικό και ειδικό προορισμό, όλα τα αποθεματικά είναι φορολογητέα αδιανέμητα κέρδη, και ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται όπως και στο τακτικό αποθεματικό (παράγραφος 3.5).

Εδώ θα αναφέρουμε μόνο ένα παράδειγμα για υπολογισμό του φόρου εισοδήματος της Α.Ε.

Παράδειγμα.

Έστω ότι η Α.Ε. "Χ" φορολογείται με συντελεστή 44%

(περίπτωση α.α. του άρθρου 16 παρ.1 του ν.1731/1987) επί των αδιανέμητων κερδών της. Κατά τη χρήση π.χ. 1987 πραγματοποίησε καθαρά κέρδη 15.000.000 δρχ. τα οποία πρέπει να διαθέσει.

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται σε ποσό 80.000.000 δρχ. Και η Α.Ε. προβαίνει στη διανομή των κερδών ως εξής: Από τα κέρδη της καλύπτει ζημίες προηγούμενων χρήσεων (1985 και 1986) ύψους 4.000.000 δραχμές στην συνέχεια σχηματίζει τακτικό αποθεματικό και ποσό μερισμάτων που θα διανέμει στους μετόχους. Από το υπόλοιπο των κερδών δίνει ποσοστά μελών Δ.Σ.30% επί του υπολοίπου των κερδών καθώς και μερίσματα ιδρυτικών τίτλων 1.000.000 δρχ. Τα υπόλοιπα δε, αποφάσισε να κρατήσει για έκτακτο αποθεματικό, στρογγυλοποιημένο κατά δεκάδες χιλιάδες δρχ.

Ο υπολογισμός του φόρου καθώς και η διενέργεια της διάθεσης θα έχει ως εξής :

Από το λογαριασμό Αποτελέσματα προς Διάθεση (88) μετά την κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και έστω ότι οι διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων (88.06) είναι μηδέν έχουμε τα κέρδη προς διάθεση (88.99) ποσό ίσο με 11.000.000 (15.000.000 - 4.000.000)

	<u>ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ</u>	<u>ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ</u>
1. Τακτικό Αποθεματικό (11.000.000 X 5%)		550.000
2. Μερίσματα μετοχών (80.000.000 X 6%)	4.800.000	
3. Ποσοστά Δ.Σ. 11.000.000 -(4.800.000+ + 550.000)=(11.000.000 - 5.350.000) 5.650.000 X 30%	1.695.000	
4. Μέρισμα Ιδρυτικών Τίτλων	<u>1.000.000</u>	
	7.495.000	
5. Φόρος εισοδήματος (11.000.000 - - 7.495.000) X 44%) = 3.505.000 X 44%		1.542.000
6. Υπόλοιπο κερδών (11.000.000 - 7.495.000)- -(550.000 + 1.542.200)=1.412.800 από το οποίο		
7. Έντακτο αποθεματικό		1.410.000
8. Κέρδη σε νέο		<u>2.800</u>
	<u>7.495.000</u>	<u>3.505.000</u>

Βάσει του παραπάνω πίνακα στον οποίο έγινε και όλος ο υπολογισμός, ο φόρος εισοδήματος είναι 1.542.200 δρχ. δηλαδή ο φόρος των αδιανεμητων κερδών (3.505.000 X 44%).

Από το παράδειγμα που αναλύσαμε φαίνεται η σπουδαιότητα της διάκρισης των κερδών, σε διανεμόμενα και μη διανεμόμενα.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι τα διανεμόμενα κέρδη φορολογούνται στο όνομα των δικαιούχων (φυσικών ή νομικών προσώπων) τους οποίους και βαρύνουν (παρακράτηση φόρου από

το εισόδημά τους) . Τα μη διανεμόμενα δηλαδή τα κέρδη που παραμένουν στην ανώνυμη εταιρεία είτε αυτά είναι αποθεματικά είτε κέρδη εις νέο, φορολογούνται στο όνομα του νομικού προσώπου της ανώνυμης εταιρείας.

3.11.8 Προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος της Α.Ε.

Ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος της ανωνύμου εταιρείας γίνεται από τα λογιστικά κέρδη της χρήσης, δηλαδή το ποσό που εμφανίζει το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως".

Πάνω στο ποσό αυτό γίνεται η λεγόμενη φορολογική αναμόρφωση διότι είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται στα μεν έσοδα διάφορα αφορολόγητα ποσά στα δε έξοδα ποσά που δεν αναγνωρίζονται σαν έξοδα από την αρμοδία φορολογική αρχή. Έτσι το φορολογητέο εισόδημα βρίσκεται:

	Συνολικό καθαρό εισόδημα από τον Ισολογισμό της χρήσης ή Ζημία βάσει Ισολογισμού χρήσης		XXX	XXX
(I)	1. Φόροι που δεν εκπίπτουνται	XX		
	2. Ποσό αποσβέσεων που εκπέστηκε πλέον των νόμιμων αποσ/ων	XX		
	3. Πρόσθετος φόρος που επιβλήθηκε λόγω εκπρόθεσμης δήλωσης	XX		
	4. Πρόστιμο Κ.Φ.Σ. που επιβλήθηκε	XX		
	5. Δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση	XX		
	6.	XX	XX	XX

				XXX	XXX
		Υπόλοιπο ή Άθροισμα			
(II)	1.	Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσης	XX		
	2.	Υπόλοιπο Ζημίας των 3 ή 5 (κατά περίπτωση) προηγούμενων χρήσεων			
	3.	Αφορολόγητα έσοδα που αναλογούν στα μη διανεμόμενα κέρδη μειώνονται οι αναλογούσες σ' αυτά δαπάνες	XX		
	4.	.....	<u>XX</u>	<u>XX</u>	<u>XX</u>
		Υπόλοιπο ή Άθροισμα		XXX	XXX
		Συνολικό καθαρό εισόδημα μετά τη φορολογική αναμόρφωση		XXX	—
		Ζημία μετά τη φορολογική αναμόρφωση			<u>XXX</u>
(III)	1.	Διανεμόμενα κέρδη			
		- Μερίσματα	XX		
		- Ποσοστά & αμοιβές Δ.Σ.	XX		
	2.	Αφορολόγητα αποθεματικά			
		- ν. 1116/1981	XX		
	- ν. 1262/1982	<u>XX</u>		<u>XX</u>	
		Φορολογητέα κέρδη μετά τη φορολογική αναμόρφωση		<u>XXX</u>	

- (1) Προστίθεται (Σε περίπτωση ζημιών αφαιρούνται)
 (2) Αφαιρούνται (Σε περίπτωση ζημιών προστίθενται)
 (3) Αφαιρούνται (Μόνο σε περίπτωση κερδών)

Ο φόρος εισοδήματος βρίσκεται αν πολλαπλασιάσουμε το φορολογητέο εισόδημα με τους συντελεστές φορολογίας που ισχύουν κάθε φορά.

Από το φόρο αυτό εκπίπτονται α) ο φόρος που η εταιρία προκατέβαλε για το φορολογούμενο εισόδημα και ο φόρος που παρακρατήθηκε από τους δικαιούχους όταν αυτοί εισέπραξαν το εισόδημα αυτό. β) Όταν φορολογείται εισόδημα στην αλλοδαπή, ο φόρος που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι ο φόρος που εκπίπτε-

ται δεν πρέπει να είναι ανώτερος από το φόρο εισοδήματος που αναλογεί στην Ελλάδα βάσει του νόμου 1731/87 περί φορολογίας εισοδήματος και του ν.δ. 3843/58.

3.11.9. Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος

Το άρθρο 14 του ν.δ. 3843/1958 ορίζει πως οι εταιρείες πρέπει να προκαταβάλουν φόρο για τη διανυόμενη διαχειριστική περίοδο το 50% του φόρου της χρήσης που έληξε. Το ποσό του φόρου αυτού βεβαιώνεται από τον οικονομικό Έφορο μαζί με το ποσό του φόρου εισοδήματος που αναλογεί στο φορολογητέο εισόδημα, και καταβάλλεται σε επτά ίσες μηνιαίες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη δόση μαζί με την υποβολή της δήλωσης .

Με βάση λοιπόν τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος της χρήσης η εταιρία συντάσσει και τη βεβαίωση της προκαταβολής του φόρου.

Ο υπολογισμός του φόρου που προκαταβάλλεται γίνεται εφόσον προστεθούν οι φόροι που αναλογούν στο εισόδημα του νομικού προσώπου της Α.Ε. οι φόροι που η Α.Ε. παρακρατεί από τα μερίσματα, τα ποσοστά και τις αμοιβές μελών Δ.Σ., καθώς και τις αμοιβές πέραν του μισθού των διαχειριστών και διευθυντών της Α.Ε. Το 50% αυτού του αθροίσματος μας δίνει το ποσό του φόρου που προκαταβάλλεται.

Εκπίπτεται από τον προκαταβλητέο φόρο το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε από εισόδημα που φορολογήθηκε στην πηγή (π.χ. μέρισμα από άλλη Α.Ε.).

Εάν η Α.Ε. "Χ" στη δήλωση της χρήσης που έκλεισε αναφέρει :

1. Φόρος εισοδήματος (αδιανεμητων κερδών)	2.500.000	
2. Φόρος διανεμόμενων κερδών		
- μερισμάτων μετοχών	3.000.000	
- μερισμάτων ιδρυτικών τίτλων	400.000	
- Ποσοστών μελών Δ.Σ.	700.000	
- Πρόσθετου μερίσματος μετοχών	<u>300.000</u>	<u>4.400.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ		<u><u>6.900.000</u></u>

Ποσό του φόρου που προκαταβάλεται

$(6.900.000 \times 50\%) = 3.450.000$

Στην περίπτωση που στο εισόδημα της Α.Ε. περιλαμβάνονται μερίσματα από άλλη Α.Ε. και όταν αυτά διανεμήθηκαν παρακρατήθηκε φόρος 300.000 δρχ. τότε από το ποσό του προκαταβλητέου φόρου (3.450.000) αφαιρείται το 50% του ποσού των 300.000 δρχ. έτσι: $3.450.000 - (300.000 \times 50\%) = 3.300.000$ είναι το ποσό που προκαταβάλλει η εταιρία .

3.11.10 Χρόνος που η Α.Ε. υποβάλλει τη δήλωση του φόρου εισοδήματος στην Εφορία-Χρόνος που καταβάλλεται ο φόρος στο Δημόσιο.

Η ανώνυμη εταιρία είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει τη δήλωση φόρου εισοδήματος μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Αρμόδιος για την παραλαβή και τον έλεγχο των δηλώσεων είναι ο Έφορος της περιφέρειας που η Α.Ε. έχει την έδρα της, αν εδρεύουν περισσότεροι από έναν

Έφοροι τότε την ευθύνη την έχει εκείνος που ορίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών.

Ανεξάρτητα εάν οι εταιρείες κλείνουν χρήση 31/12 ή 30/6 το χρονικό όριο των τεσσάρων μηνών ισχύει και για τις δύο περιπτώσεις έτσι οι προθεσμίες υποβολής της δήλωσης *είναι 30/4 και 31/10 αντίστοιχα⁽¹⁾

Ο φόρος εισοδήματος της Α.Ε. καταβάλλεται στο δημόσιο σε επτά ίσες μηνιαίες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη μαζί με την υποβολή της δήλωσης, γιαυτό το λόγο δεν μπορεί η δήλωση να σταλεί ταχυδρομικώς στον Αρμόδιο Έφορο.

Οι υπόλοιπες δε δόσεις μέσα στους επόμενους μήνες εφόσον θυμίσουμε ότι παρέχεται έκπτωση 10% στο συνολικό ποσό του φόρου, σε όσους εξοφλούν ολόκληρο το ποσό του φόρου στην προθεσμία υποβολής της δήλωσης και καταβολής της πρώτης δόσης του φόρου (άρθρ. 4 ν.δ. 328/1974).

3.11.11. Αφορολόγητα αποθεματικά - Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων.

Από φορολογική άποψη όπως αναφέραμε παραπάνω τα κέρδη των Α.Ε. διακρίνονται σε διανεμόμενα (φορολογούνται στο όνομα του δικαιούχου) και σε μη διανεμόμενα (φορολογούνται στο όνομα του νομικού προσώπου της Α.Ε.) Επίσης όλα τα αποθεματικά είναι μη διανεμόμενα κέρδη και υποβάλλονται σε φόρο εισοδήματος.

Το κράτος όμως που έχει σαν στόχο την οικονομική

(1) Το άρθρο 5παρ.7 του ν.2252/52 αναφέρει πως οι προθεσμίες αυτές λήγουν αντίστοιχα την 10/5 και 10/11

* Τα έντυπα της δήλωσης αναφέρονται στο παράρτημα.

και περιφερειακή ανάπτυξη χώρας έδωσε μια σειρά από φορολογικές απαλλαγές και διάφορα άλλα φορολογικά ευεργετήματα στα οποία πρώτη θέση κατέχουν οι σχετικές διατάξεις για αφορολόγητα αποθεματικά. Δηλαδή απαλλαγή από τη φορολογία εισοδήματος, τα μη διανεμόμενα από την εταιρία κέρδη για όσο χρόνο αυτά παραμένουν στην εταιρεία με την μορφή των αποθεματικών και διατέθηκαν για την επέκταση ανανέωση και εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού τους.

- Διατάξεις που κατά καιρούς επιτράπηκε η δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών.

1. Του άρθρου 8 ν.δ. 2176/1952 (αφορολόγητη κράτηση επαρχιακών επιχειρήσεων προς κάλυψη μελλοντικών ζημιών.
2. Του άρθρου 8 του ν.δ. 3213/1955 (αφορολόγητη έκπτωση για απόκτηση νέων εγκαταστάσεων από τις επαρχιακές επιχειρήσεις).
3. Του άρθρου 1 ν.δ. 4002/1959 (αφορολόγητη έκπτωση για τις νέες παραγωγικές επενδύσεις).
4. Του άρθρου 7 α.ν. 147/1967 (αφορολόγητο ποσό για την απόκτηση νέων πάγιων στοιχείων και κεφαλαίου κινήσεως).
5. Των άρθρων 2 και 6 του ν.δ. 1078/1971 (για παραγωγικές επενδύσεις).
6. Του άρθρου 2 ν.δ. 1313/1972 (για παραγωγικές επενδύσεις).

7. Του άρθρου 1 ν.δ. 331/1974 (για παραγωγικές επενδύσεις).
8. Του άρθρου 4ν. 289/1976 (για παραγωγικές επενδύσεις).
9. Του άρθρου 1 ν. 849/1978 (για παραγωγικές επενδύσεις).
10. Του άρθρου 16 του ν. 1116/1981 (για παραγωγικές επενδύσεις).
11. Ο νόμος 1262/1982 που χαρακτηρίζεται σαν αναπτυξιακός νόμος λόγω της μεγάλης σπουδαιότητας και των φορολογικών ευεργετημάτων που εισάγει ασχολούμαστε στην επόμενη παράγραφο αναλυτικά.

3.11.12. Νόμος υπ' αριθμ. 1262/1982

Για την παροχή Κινήτρων Ενίσχυσης της Οικονομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της χώρας.

Αυτός ο Νόμος προβλέπει: Επιχορήγηση επενδύσεως, επιδότηση επιτοκίου, αυξημένες αποσβέσεις και αφορολόγητη έκπτωση.

Εδώ θα ασχοληθούμε μόνο με την αφορολόγητη έκπτωση που έχει σχέση με το θέμα μας.

Γ' ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ*

Άρθρο 12

Περιεχόμενο και έκταση του κινήτρου

«1. Παρέχονται εκπτώσεις από τα υποκείμενα σε φόρο εισοδήματος καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων του άρθρου 2 του νόμου αυτού, που είναι εγκατεστημένες ή μεταφέρονται ή ιδρύονται στις περιοχές Β, Γ και Δ του άρθρου 3 αυτού του νόμου, εφόσον πραγματοποιήσουν νέες παραγωγικές επενδύ-

οις, σύμφωνα με το άρθρο 1 του παρόντος, από την έναρξη ισχύος του νόμου μέχρι την 31.12.1992. Για τις επιχειρήσεις του άρθρου 2 παράγραφος 1, εδ. γ αυτού του νόμου, και με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ίδιου νόμου, ισχύει το καθεστώς της περιοχής Γ, ανεξαρτήτως τόπου εγκατάστασης, εκτός των μεταλλευτικών επιχειρήσεων των περιοχών Α και Δ, στις οποίες ισχύει το καθεστώς των περιοχών αυτών».

2. Τα ποσοστά των αφορολόγητων εκπτώσεων επί της αξίας των νέων παραγωγικών επενδύσεων καθώς και τα ποσοστά των ετησίων καθαρών κερδών μέχρι τα οποία μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση, κλιμακώνονται κατά περιοχή ως εξής:

Περιοχές	Ποσοστό αφορολόγητης έκπτωσης επί της αξίας της επένδυσης	Ποσοστό ετήσιων κερδών μέχρι του οποίου μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση
Α	—	—
Β	40%	60%
Γ	55%	75%
Δ	70%	90%

3. Σε περίπτωση που επένδυση έτυχε επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου, δεν μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων.

«4. Για επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη βιομηχανική περιοχή Ε.Τ.Β.Α. του νομού Θεσσαλονίκης ή στην περιοχή Α', σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 3 και την παράγραφο 2 του άρθρου 9, παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων, που ισχύει για τις επενδύσεις της περιοχής Β'».

Άρθρο 13

Προϋποθέσεις πραγματοποίησης αφορολόγητων εκπτώσεων.

1. Οι αφορολόγητες εκπτώσεις του προηγούμενου άρθρου γίνονται με τις εξής προϋποθέσεις.

α. Υπολογίζονται με βάση τα καθαρά κέρδη που περιλαμβάνονται στην υποβαλλόμενη αρχική δήλωση φόρου εισοδήματος και τα οποία προέρχονται από δραστηριότητες των επιχειρήσεων μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για το σχηματισμό ταμειακού αποθεματικού και των κερδών της δοσμένης χρήσης που διανέμονται πραγματικά ή αναλαμβάνονται από τους εταίρους των προσωπικών εταιρειών ή τους ατομικούς επιχειρηματίες.

6. Πραγματοποιούνται από τα κέρδη της διαχειριστικής χρήσης που έγινε η επένδυση. Αν δεν πραγματοποιηθούν κέρδη κατά τη διαχειριστική αυτή χρήση ή αυτά που πραγματοποιούνται δεν επαρκούν, η αφορολόγητη έκπτωση πραγματοποιείται από τα κέρδη των αμέσως επόμενων διαχειριστικών χρήσεων, μέχρι να καλυφθούν τα ποσοστά της αξίας των επενδύσεων που ορίζονται από το προηγούμενο άρθρο. ⁽⁵³⁶⁾

«Αν η επιχείρηση σε μια διαχειριστική χρήση παραλείψει, ολική ή μερικά, για οποιοδήποτε λόγο να ενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις επενδύσεων στις λογιστικές διαφορές που δηλώνονται με την εμπρόθεση αρχική δήλωση φόρου εισοδήματος, δεν στερείται του δικαιώματος διενέργειας αφορολόγητων εκπτώσεων από τα κέρδη των επόμενων διαχειριστικών χρήσεων, για το ποσό της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε, στο οποίο παρέλειψε να ενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις στη διαχειριστική αυτή χρήση. Οι πιο πάνω διατάξεις εφαρμόζονται και για τις υποθέσεις που εκκρεμούν στις φορολογικές αρχές και τα διοικητικά δικαστήρια, εφ' όσον δεν έχουν κριθεί τελεσίδικα».

γ. Εμφανίζονται με τη μορφή του αφορολόγητου αποθεματικού σε ξεχωριστούς λογαριασμούς στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

δ. Η επιχείρηση τηρεί λογιστικά βιβλία τέταρτης κατηγορίας του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων.

2. Για τις επιχειρήσεις που τηρούν λογιστικά βιβλία πρώτης, δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, οι αφορολόγητες εκπτώσεις πραγματοποιούνται από τα καθαρά κέρδη που δηλώνονται με την αρχική δήλωση, αφού αφαιρεθούν οι απολήψεις.

3. Όταν η επιχείρηση έχει περισσότερες δραστηριότητες, οι αφορολόγητες εκπτώσεις πραγματοποιούνται μόνον από τα καθαρά κέρδη που προέρχονται από τις δραστηριότητες της επένδυσης που προβλέπονται στο νόμο αυτό. Αν δεν είναι δυνατός ο λογιστικός προσδιορισμός των κερδών αυτών, γίνεται διαχωρισμός του συνόλου των κερδών της επιχείρησης με βάση τα ακαθάριστα έσοδα κάθε δραστηριότητας.

4. Με απόφαση των Υπουργών Συντονισμού και Οικονομικών καθορίζονται τα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβληθούν από τον επενδυτή, τα στοιχεία τα απαραίτητα για τον έλεγχο του ύψους της επένδυσης και για το χρόνο πραγματοποίησης της αφορολόγητης έκπτωσης, τα βιβλία που πρέπει να εμφανίσουν οι επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α', Β' και Γ' κατηγορίας του ΚΦΣ.

«5. Το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων εφαρμόζεται για το τμήμα της επένδυσης το μέχρι 1.600 εκατ. δρχ. ⁽⁵⁴⁾, το οποίο μπορεί να μεταβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». ^(54α)

⁵³⁶⁾ Το εδάφιο αυτό προστέθηκε από το άρθρο 9 παρ. 10 του Ν. 1731/87

⁵⁴⁾ Το ποσό αναπροσαρμόστηκε σε 1,6 δισ. δρχ. από την Υπ. Απόφαση 1Ε/10340/12.8.87.

^{54α)} Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε ως άνω από την παρ. 16, άρθρ. 3, Ν. 1682/1987.

Άρθρο 14

Φορολογία των εκπτώσεων

1. Η αφορολόγητη έκπτωση που πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων άρθρων, προτίθεται στα κέρδη της επιχείρησης και φορολογείται στη διαχειριστική χρήση κατά την οποία:

α. Τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης κριθούν ανειλικρινή και για το ποσό της αφορολόγητης έκπτωσης που πραγματοποιήθηκε σ' αυτή τη χρήση.

β. Πουλήθηκαν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία πριν περάσουν πέντε χρόνια από τότε που αγοράσθηκαν, για το ποσό που η αφορολόγητη έκπτωση αντιστοιχεί στην αξία των πάγιων αυτών στοιχείων. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται αν η επιχείρηση αντικαταστήσει τα πάγια στοιχεία που πουλήθηκαν μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου που έγινε η πώληση, με νέα πάγια στοιχεία ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις της παραγωγικής επένδυσης που ορίζει ο νόμος.

γ. Θα γίνει διανομή ή ανάληψη του αντίστοιχου ποσού της αφορολόγητης έκπτωσης και για το ποσό που θα διανεμηθεί ή θα αναληφθεί.

δ. Διαλύεται η ατομική επιχείρηση ή η εταιρεία λόγω θανάτου του επιχειρηματία ή μέλους της εταιρείας.

2. Επίσης η έκπτωση που πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 12 αυτού του νόμου, φορολογείται:

α. Σε περίπτωση αποχώρησης εταίρου, στο όνομά του, στο χρόνο αποχώρησής του και για το ποσό που αναλογεί σ' αυτόν, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στην εταιρεία.

β. Σε περίπτωση μεταβίβασης εταιρικής μερίδας, στο όνομα του μεταβιβάζοντος, στο χρόνο της μεταβίβασης και για το ποσό που αναλογεί σ' αυτό, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στην εταιρεία.

γ. Σε περίπτωση ανάληψης της έκπτωσης από εταίρο ή τους κληρονόμους του στο όνομα του αναλαμβάνοντος, στο χρόνο της ανάληψης και για το ποσό που αναλαμβάνεται απ' αυτόν.

δ. Σε περίπτωση θανάτου ενός εταίρου και εφόσον η εταιρεία συνεχίζεται μόνιμα μόνο μεταξύ των λοιπών εταίρων, στο όνομα του κληρονόμου και για το ποσό που αναλογεί σ' αυτόν, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του θανόντος στην εταιρεία.

3. Οι διατάξεις της περίπτωσης δ της παρ. 1 και της παρ. 2 αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και στις αφορολόγητες κρατήσεις που γίνονται με βάση τις διατάξεις του Ν.Δ. 4002/1959 του Α.Ν. 147/1967, του Ν.Δ. 1078/1971, του Ν.Δ. 1313/1972, του Ν.Δ. 331/1974, του Ν. 289/1976 και του Ν. 849/1978. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και για τις υποθέσεις που εκκρεμούν στις Φορολογικές Αρχές και τα Διοικητικά Δικαστήρια, εφόσον δεν έχουν κριθεί τελεσίδικα.

3.12. Χορήγηση κερδών σε κερδοφόρες ομολογίες

α) Άποψη εμπορικής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με τη διάταξη του αρθρ. 3β ν.2190/20 επιτρέπεται κατά την έκδοση ομολογιακού δανείου που αποφασίζεται απ'την τακτική γενική συνέλευση με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία να συνομολογηθεί ότι στους ομολογιούχους χορηγούνται:

1. Δικαίωμα απολήψεως εκτός από τον τόκο και ορισμένου ποσοστού επί των κερδών που υπολείπεται πέρα από τις υποχρεωτικές κρατήσεις.

2. Χορήγηση άλλων παροχών που θα εξαρτιούνται απ'το ύψος της παραγωγής ή από το επίπεδο δραστηριότητας της Α.Ε.

- Απ' το ύψος της παραγωγής. Δηλαδή να ορισθεί ένα ποσοστό επί του ύψους της ποσοτικής παραγωγής ή της αξίας αυτής.

- Απ'το επίπεδο δραστηριότητας της Α.Ε. Δηλαδή σε εξάρτηση με οποιονδήποτε δείκτη που έχει σχέση με την δραστηριότητα της Α.Ε. π.χ. ύψος τραπεζικών δανείων, μιστά κέρδη, ύψος εξαγωγών κ.λ.π.

β) Άποψη φορολογική

Από πλευράς φορολογικής νομοθεσίας, σχετικά με τα κέρδη και τις άλλες παροχές που δίνονται στους κατόχους των κερδοφόρων ομολογιών, ισχύουν τα ίδια, με τα όσα αναφέραμε για τη φορολογία μερισμάτων, δηλαδή παροχές που δίνονται εκτός βέβαια του τόκου, στους κα-

τόχους κερδοφόρων ομολογιών από τη φορολογική νομοθεσία υπολογίζονται σαν μέρισμα.

3.13. Διανομή κερδών στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων.-

Α. Από φορολογική άποψη παρατηρούμε ότι τα ποσά που δίνονται στους κατόχους των ιδρυτικών τίτλων, είτε πρόκειται για την εξαγορά των ιδρυτικών τίτλων από την εταιρεία, είτε πρόκειται να γίνει διανομή σαν μέρισμα ή φορολογική νομοθεσία εντάσσει αυτά τα εισοδήματα στην ίδια κατηγορία και μάλιστα σαν εισοδήματα Γα πηγής (εισοδήματα από κινητές αξίες (ν.δ. 3323/1955).

Το ποσό της εξαγοράς των ιδρυτικών τίτλων δεν αποτελεί για τον κάτοχό τους επιστρεφόμενο κεφάλαιο, για τον μοναδικό λόγο, ότι αυτός δεν κατέβαλε κανένα ποσό για την απόκτησή των.

Τα ποσά που η εταιρεία χρησιμοποιεί για να κάνει την εξαγορά ή να διανείμει σαν μέρισμα (Ιδρυτικών τίτλων) μπορεί να προέρχονται, εκτός βέβαια από το υπόλοιπο των κερδών και από διάφορα αποθεματικά (φορολογημένα, αφορολόγητα), δάνεια κ.λ.π.

Ο φόρος δε που η Α.Ε. παρακρατεί από τα μερίσματα και από τα ποσά με τα οποία γίνεται η εξαγορά των ιδρυτικών τίτλων υπολογίζεται ως εξής:

α) Αν ο δικαιούχος του εισοδήματος από ονομαστικούς ιδρυτικούς τίτλους είναι φυσικό πρόσωπο, ο υπολογισμός του φόρου γίνεται με βάση την κλίμακα του

άρθρου 8 του ν.δ. 3323/1955 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του ν.1731/87. Στο φόρο της παραπάνω κλίμακας προστίθεται και συμπληρωματικός φόρος 3ο/ο που υπολογίζεται στο συνολικό ποσό του εισοδήματος του δικαιούχου των ονομαστικών ιδρυτικών τίτλων ,

β) Αν ο δικαιούχος του εισοδήματος είναι νομικό πρόσωπο και έχει ονομαστικούς ιδρυτικούς τίτλους ή εάν είναι κάτοχος ανώνυμων ιδρυτικών τίτλων ανεξάρτητα με την ιδιότητά του (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ο φόρος υπολογίζεται με ποσοστό 25ο/ο συν συμπληρωματικός φόρος 3ο/ο επί του συνολικού ποσού εισοδήματος .

Συμφηφισμός φόρου γίνεται όταν η εταιρία διαθέτει αποθεματικά (φορολογημένα, αφορολόγητα) όπως στις περιπτώσεις για τη διανομή των αποθεματικών.

Στην περίπτωση λοιπόν που χρησιμοποιηθεί φορολογημένο αποθεματικό για εξαγορά ή για μέρισμα ιδρυτικών τίτλων ο υπολογισμός του φόρου γίνεται όπως το παρακάτω παράδειγμα.

Παράδειγμα :

Έστω ότι η Α.Ε. "Χ" χρησιμοποιήσει έκτακτο αποθεματικό 1.000.000 δρχ. που είχε φορολογηθεί με συντελεστή 44ο/ο, για μέρισμα ιδρυτικών τίτλων (ανώνυμων) τότε έχουμε:

α) παρακρατούμενος φόρος μερισμάτων ανώνυμων ιδρυτικών τίτλων

- Ποσό μερίσματος 1.000.000 X 25ο/ο =	250.000
- Συμπληρωματικός φόρος 1.000.000X3ο/ο=	<u>30.000</u>
Σύνολο	<u>280.000</u> =====

β) Υπολογισμός φόρου του έκτακτου αποθεματικού.

$$(1) \frac{1.000.000 \times (100-44)}{100} = 660.000$$

$$(2) 1.000.000 - 660.000 = 340.000.$$

(1) υπολογίζεται το ποσό του αποθεματικού που χρησιμοποιείται.

(2) Το ποσό που είχε καταβληθεί σαν φόρος στο Δημόσιο (340.000) που η Α.Ε. έχει απαίτηση επιστροφής του.

Η διαφορά του παρακρατηθέντος φόρου μερισμάτων ανώνυμων ιδρυτικών τίτλων και του φόρου αποθεματικού που είχε καταβληθεί στο δημόσιο είναι 60.000 δρχ. (340.000 - 280.000)

Η διαφορά αυτή θα συμψηφισθεί από την εταιρία με φόρους που πρόκειται να καταβάλει στο δημόσιο.

Από την ημέρα που εγκρίνεται ο Ισολογισμός της Α.Ε. από τη γενική συνέλευση των μετόχων και το αργότερο μέσα σε ένα μήνα η Α.Ε. έχει υποχρέωση να αποδώσει το φόρο που παρακράτησε στο Δημόσιο σε τρεις ίσες μηνιαίες δόσεις από τις οποίες η πρώτη με τη λήξη της προθεσμίας (ένας μήνας).

Β) Από άποψη εμπορικής νομοθεσίας.

Οι ιδρυτικοί τίτλοι διακρίνονται σε κοινούς και εξαιρετικούς.

Οι κοινόι ιδρυτικοί τίτλοι διατίθενται σε όλους ή σε ορισμένους μόνο ιδρυτές της Α.Ε. σαν ανταμοιβή για τις εργασίες που πρόσφεραν κατά τη σύσταση της εταιρείας.

Οι εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι δίδονται σαν ανταμοιβή των εισφορών σε είδος κατά την σύσταση ή κατά την λειτουργία της Α.Ε.

Οι εισφορές αυτές εκτιμούνται απ' την επιτροπή του άρθρ. 9 του ν. 2190/20 μόνο ως προς την ύπαρξη τους και την διάρκεια χρησιμοποίησεως αυτών των εισφορών οι οποίες μπορεί να είναι αντικείμενα ή δικαιώματα.

Για την έκδοση των ιδρυτικών τίτλων (κοινών και εξαιρετικών) εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 2190/20 σύμφωνα με το οποίο απαιτείται: α) Σύμβαση των δικαιούχων τους με την εταιρία , β) Το καταστατικό της Α.Ε. να προβλέπει την δυνατότητα εκδόσεως τέτοιων τίτλων, γ) Όταν πρόκειται για έκδοση εξαιρετικών τίτλων πρέπει να υπάρχει πάνω στον τίτλο η σχετική ένδειξη.

Οι κάτοχοι ιδρυτικών τίτλων (κοινών και εξαιρετικών) έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στα κέρδη της χρήσεως.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να πούμε ότι τα δικαιώματα που πηγάζουν από τους ιδρυτικούς τίτλους δεν είναι μετοχικά.

Οι ιδρυτικοί τίτλοι δεν είναι μετοχές, ούτε εκπροσωπούν τμήμα του Μετοχικού Κεφαλαίου. Επειδή λοιπόν οι κάτοχοι των τίτλων αυτών δεν είναι μέτοχοι αλλά κατέχουν θέση τρίτου η γενική συνέλευση των μετόχων δεν μπορεί να θίξει τα δικαιώματά τους τροποποιώντας το καταστατικό.

Το ανώτατο ποσοστό συμμετοχής των κοινών ιδρυτι-

κόν τίτλων στα κέρδη της χρήσεως είναι από το νόμο καθορισμένο και ανέρχεται μέχρι το 1/4 το πολύ του υπολοίπου των κερδών, δηλαδή μετά την αφαίρεση απ'αυτά των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και για Α'Μέρισμα.

Ο νόμος όπως είπαμε καθορίζει το ανώτατο ποσό των κερδών που η εταιρία μπορεί να διανίμει στους κοινούς ιδρυτικούς τίτλους, το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό 250/ο του υπολοίπου των κερδών. Το καταστατικό όμως μπορεί να ορίσει μικρότερο ποσοστό καθώς επίσης να προβλέπει άλλες βάσεις υπολογισμού των κερδών που δικαιούνται οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι όπως είναι π.χ. ποσοστό πάνω στα διανεμόμενα μερίσματα, στο σύνολο των καθαρών ή μικτών κερδών κ.λ.π. Άσχετα όμως απ'την βάση υπολογισμού το συνολικό ποσό των κερδών που δικαιούνται οι τίτλοι δεν μπορεί να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που ορίζει ο νόμος ή το τυχόν μικρότερο ποσό που ορίζει το καταστατικό. Το συνολικό ποσό που πρέπει να διανεμηθεί στους κατόχους των τίτλων αυτών κατανέμεται εξίσου στον κάθε ένα δικαιούχο ή όπως αλλιώς ορίζει το καταστατικό. Ο νόμος δεν επιβάλλει ίση μεταχείριση των ιδρυτικών τίτλων.

Το ποσοστό συμμετοχής των εξαιρετικών ιδρυτικών τίτλων καθορίζεται απ'την Α.Ε. κατά την έκδοση αυτών, και δεν υφίσταται κανένας περιορισμός από το νόμο σχετικά με την έκταση του δικαιώματος συμμετοχής των τίτλων αυτών στα κέρδη.

Σύμφωνα μ'αυτό είναι δυνατό να παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη και προ της διανομής του Α'Μερί-

σματος.

Οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι έχουν απεριόριστη διάρκεια ζωής, ενώ η διάρκεια ζωής των εξαιρετικών τίτλων καθορίζεται απ'την διάρκεια χρησιμοποίησεως των εισφερθέντων ειδών.

Σύμφωνα με το άρθρ. 15 παρ. 4 του Ν.2190/29 η Α.Ε. έχει δικαίωμα (10) δέκα έτη μετά την έκδοση των κοινών τίτλων να εξαγοράσει και να ακυρώσει αυτούς αντί της τιμής η οποία καθορίζεται απ'το καταστατικό. Στην τιμή αυτήν ο νόμος θέτει ανώτατο όριο που υπολογίζεται ως εξής : Αθροίζονται τα μερίσματα που δόθηκαν σ'όλους τους κοινούς ιδρυτικούς τίτλους κατά την τελευταία τριετία και το άθροισμά τους διαιρείται δια του τρία.

Βρίσκεται έτσι το μέσο ετήσιο μέρισμα της τελευταίας τριετίας το οποίο κεφαλαιοποιείται προς 150/o. Το ποσό που βρίσκεται αποτελεί την ανώτατη τιμή εξαγοράς των τίτλων. Η εξαγορά των κοινών ιδρυτικών τίτλων πρέπει ν' αποφασιστεί από την γενική συνέλευση. Το απαιτούμενο ποσό για την εξαγορά των κοινών ιδρυτικών τίτλων δεν είναι υποχρεωτικό να ληφθεί απ'τα κέρδη της χρήσεως αλλά μπορεί να ληφθεί και από αποθεματικά, πάντως όχι απ'το Μετοχικό Κεφάλαιο.

Η Α.Ε. έχει ακόμα δικαίωμα να εξαγοράσει τους εξαιρετικούς ιδρυτικούς τίτλους. Ο νόμος επιτρέπει στην Α.Ε. να καθορίσει μέσω του καταστατικού της οποιουσδήποτε όρους εξαγοράς. Ο μόνος περιορισμός που τίθεται από τον νόμο αφορά την διάρκεια χρησιμοποίησεως των τί-

των .

Οι όροι της εξαγοράς πρέπει να προσδιορίζονται στο καταστατικό με σαφήνεια και όχι αόριστα, διότι δεν είναι νόμιμη η εξαγορά.

3.14. Υπόλοιπο των κερδών σε νέο. -----

Από το σύνολο των καθαρών κερδών αφού γίνουν οι νόμιμες κρατήσεις για κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων κράτηση για τον σχηματισμό του τακτικού Αποθεματικού ,καταβολή του πρώτου μερίσματος στους μετόχους, γίνεται η διάθεση του υπολοίπου των κερδών με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων για καταβολή προσθέτου μερίσματος, αμοιβές στα μέλη του Δ.Σ., σχηματισμός των αποθεματικών σύμφωνα με διατάξεις του καταστατικού ή με απόφαση της γενικής συνέλευσης, ακόμη αφού αποδοθούν οι φόροι εισοδήματος υπάρχει περίπτωση ένα μέρος των κερδών να παραμείνει αδιάθετο, υπάρχει όμως και η περίπτωση να μην προκύψει υπόλοιπο.

Το μέρος αυτό των κερδών το οποίο παρέμεινε μετά τις παραπάνω κρατήσεις και διανομές είναι δυνατό με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων να διανεμηθεί στους μετόχους ή να χρησιμοποιηθεί για τον σχηματισμό αποθεματικών ακόμη και να κεφαλαιοποιηθεί στην επόμενη χρήση.

Στη χρήση μέσα που ένα μέρος του υπολοίπου των κερδών δεν διατίθεται μεταφέρεται στο λογ/σμό "Υπόλοιπο κερδών εις νέο" ο οποίος εμφανίζεται στον Ισολογισμό και για την τύχη του οποίου έγινε λόγος πιο πάνω.-

Μ Ε Ρ Ο Σ   Ι Ι

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ
ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ Α.Ε.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4.

Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ε ι σ α γ ω γ ή

Στο προηγούμενο μέρος της εργασίας αναφερθήκαμε στην νομική και φορολογική σκοπιά του θέματος.

Στο β' μέρος θα ασχοληθούμε με την λογιστική αντιμετώπιση της διάθεσης των κερδών της Α.Ε.

4.1. Ο λογαριασμός "Αποτελέσματα προς Διάθεση"

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. ο λογαριασμός "Αποτελέσματα προς Διάθεση " αναλύεται ως εξής:

88	Αποτελέσματα προς Διάθεση
88.00	Καθαρά κέρδη χρήσης
88.01	Ζημίες χρήσης
88.02	Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσης
88.03	Ζημίες προηγούμενης χρήσης προς κάλυψη
88.04	Ζημίες προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη
88.05	-----
88.06	Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων
88.07	Λογαριασμός Αποθεματικών προς Διάθεση
88.08	Φόρος εισοδήματος
88.09	Λοιπόφ μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι

88.98	Ζημίες 'εις νέο
88.99	Κέρδη προς διάθεση

Όλοι οι παραπάνω λογαριασμοί είναι υποχρεωτικής φύσης (τήρησης) εκτός του λογαριασμού 88.06 ο οποίος είναι προαιρετικός.

Ο λογαριασμός 88 "Αποτελέσματα προς Διάθεση" χρησιμοποιείται μόνο στο τέλος της χρήσης όταν γίνεται η διάθεση των κερδών.

Ο λογαριασμός 88 συνοδεύεται με τον πίνακα Διάθεσης των κερδών όπου αναλύεται με κάθε λεπτομέρεια ο τρόπος διάθεσης των κερδών και αποτελεί μαζί με τον Ισολογισμό και τον πίνακα αποτελεσμάτων χρήσης τις υποχρεωτικά δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις της Α.Ε.

4.1.1. Λειτουργία του Λογαριασμού 88.00

Ο λογαριασμός 88 είναι γενικός περιληπτικός και λειτουργεί ως εξής:

χρεώνεται:

- ο λογαρ. 88.01 με τις καθαρές ζημίες χρήσεως με πίστωση του λογαρ. 86.99 Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης.
- ο λογαρ. 88.03 με το υπόλοιπο ή μέρος των ζημιών της προηγούμενης χρήσης που πρόκειται να καλυφτεί από τα κέρδη της κλειόμενης χρήσης με πίστωση του λογαριασμού 42.02 "Αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων"
- Ο λογαρ. 88.04 με το υπόλοιπο ή μέρος των ζημιών προηγούμενων χρήσεων που πρόκειται να

καλυφθούν με κέρδη της κλειόμενης χρήσης με πίστωση του λογαρ. " Αποτελέσματα εις νέο / Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων με κωδικό 42.02

- ο λογαρ. 88.06 " Διαφορές φορολογικού ελέγχου " με τις συμψηφιστικές χρεωστικές διαφορές που προέκυψαν από τον φορολογικό έλεγχο προηγούμενων χρήσεων, με πίστωση του λογαρ. 42.04 "Αποτελέσματα εις νέο/ διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων"
- ο λογαρ. 88.08 "Φόρος εισοδήματος " με το φόρο εισοδήματος που αναλογεί στα συνολικά καθαρά αδιανέμητα φορολογητέα κέρδη της χρήσης που κλείνει, με πίστωση του λογαρ. 54.07 " Υποχρεώσεις από φόρους -τέλη/ φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών ".
- ο λογαρ. 88.09 με τους λοιπούς μη ενσωματωμένους στο λειτουργικό κόστος φόρους, με πίστωση των σχετικών υπολογαριασμών του λογαρ. 63 "Φόροι-Τέλη" στους οποίους παρακολουθούνται οι φόροι αυτής της κατηγορίας.
- οι λογαρ. 88.00 Καθαρά κέρδη χρήσης
88.02 Υπόλοιπο κερδών προηγ.χρήσης
88.06 Διαφορές φορολογ. ελέγχου
88.07 Λογαρ.Αποθεματικών προς διάθεση
με τα υπόλοιπα τους, με πίστωση του λογ/σμού 88.98"Ζημίες εις νέο " όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαρ. 88 είναι χρεωστικό (ζημίες εις νέο) ή του λογαρ. 88.99 "Κέρδη προς διάθεση" όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαρ. 88 είναι πιστωτικό (κέρδη προς διάθεση).
- ο λογαρ. 88.99 με τα προς διάθεση κέρδη, με πίστωση

των σχετικών λογαρ. αποθεματικών του λογαρ. 41 "Αποθεματικά", του λογαρ. 53.01 " Πιστωτές διάφοροι / Μερισματα Πληρωτέα για τα καθαρά μερίσματα που διανέμονται του λογαρ. 43.02 " Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση του μετοχ. κεφαλαίου.

του λογαρ. 54.09.00 "Φόρος μερισμάτων για τα μερίσματα που διανέμονται.

του λογαρ. 42.00 "Αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο κερδών εις νέο.

Πιστώνεται :

- ο λογαρ. 88.00 με τα καθαρά κέρδη χρήσης με χρέωση του λογ. 86.99 "Καθαρά Αποτελέσματα χρήσης"
- ο λογαρ. 88.02 με το υπόλοιπο των κερδών προηγούμενων χρήσεων με χρέωση του λογαρ. 42.00 "Αποτελέσματα εις νέο / Υπόλοιπο εις νέο.
- ο λογαρ. 88.06 με τις συμψηφιστικές πιστωτικές διαφορές που προκύπτουν από τον φορολογικό έλεγχο προηγούμενων χρήσεων, με χρέωση του λογαρ. 42.04 "Αποτελέσματα εις νέο / Διαφορές φορολογικού ελέγχου"
- ο λογαρ. 88.07 " Λογαρ. αποθεματικών προς Διάθεση" με τα αποθεματικά για τα οποία αποφασίζεται η διάθεσή τους για κάλυψη ζημιών ή διανομή μερισμάτων με χρέωση των σχετικών λογαρ. της κατηγορίας 41 του Ε.Γ.Α.Σ. που ανήκει στην καθαρή θέση και περιέχει τα σχετικά είδη αποθεματικών.
- οι υπολογαριασμοί 88.01, 88.03 , 88.04 , 88.06 88.08 με τα υπόλοιπά τους , με χρέωση του λογαρ. 88.98 "Ζημίες εις νέο" όταν το τελικό υπόλοιπο του

λογαρ. είναι χρεωστικό ή του λογαριασμού 88.99 όταν το τελικό υπόλοιπο του λογαρ. 88 "Κέρδη προς διάθεση " είναι πιστωτικό.

- ο λογαρ. 88.98 με τις ζημίες εις νέο με χρέωση του λογαριασμού 42.01 "Αποτελέσματα εις νέο / υπόλοιπο ζημιών εις νέο "

Με αυτή την συνδεσμολογία συγκεντρώνονται όλοι οι σχετικοί λογ/σμοί για τον προσδιορισμό του υπολοίπου του λογαρ. κέρδη προς διάθεση για να ακολουθήσει η Διανομή των κερδών, όπως ορίζουν οι νομοθετικές Διατάξεις το Καταστατικό και το Διοικητικό Συμβούλιο της Α.Ε.

4.1.2. Ειδικότερα για τη λειτουργία του λογαριασμού "ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ":

Ο λογαριασμός 42.04 είναι λογαριασμός Ισολογισμού, και ανήκει στην κατηγορία καθαρή θέση - πρόβλεψη μακροχρόνιων υποχρεώσεων του Ε.Γ.Λ.Σ. Λειτουργεί ως εξής:

Πιστώνεται :

- Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η επιχείρηση χαρακτήρισε ορισμένες δαπάνες ως γενικά, τρέχοντα έξοδα της χρήσης π.χ. οι επισκευές και συντηρήσεις παγίων στοιχείων, ενώ ο φορολογικός έλεγχος χαρακτήρισε τις δαπάνες αυτές ως δαπάνες βελτιώσεως και έπρεπε να προσαυξήσουν την αξία κτήσης των παγίων στοιχείων που αφορούν. Έτσι η διαφορά πρέπει να τακτοποιηθεί στην τωρινή διαχειριστική χρήση π.χ. Έστω ότι την 3/1/1985 μία εταιρία έκανε επισκευή και συντήρηση στον μηχανικό εξοπλισμό της αξίας

3.000.000 δρχ. που την ταξινόμησε σαν τρέχον έξοδο και το μετέφερε στον λογαριασμό εκμετάλλευσης χρήσης.

Ο φορολογικός έλεγχος που έγινε το 1987 χαρακτήρισε την δαπάνη σαν δαπάνη βελτιώσεως που έπρεπε να αποσβεστεί τμηματικά σε 5 χρόνια. Η άποψη του φορολογικού ελέγχου επικυρώθηκε από φορολογικό δικαστήριο το 1988 έτσι η επιχείρηση πρέπει να κάνει τις παρακάτω εγγραφές:

12.00 Μηχανήματα	3.000.000	
42.04 Διαφορές φορολ. ελέγχου		3.000.000

42.04 Διαφορές φορολογικού ελέγχου	1.800.000	
12.99,00 Αποσβεσθέντα μηχ/τα		1.800.000
(3.000.000: 5 X 3)		
Αποσβέσεις 85,86,87		

Σε περίπτωση που σε προηγούμενες χρήσεις η επιχείρηση διενέργησε αποσβέσεις μεγαλύτερες από τις επιτρεπόμενες.

Έστω ότι η επιχείρηση υπολόγισε αποσβέσεις το 1986 με συντελεστή 20% ενώ ο νόμιμος ήταν 15% και ότι η επί πλέον απόσβεση ήταν 300.000.

Για να τακτοποιηθεί η διαφορά πρέπει να γίνει η εγγραφή:

12.99.00 Αποσβεσθέντα μηχ/τα	300.000	
42.04 Διαφορές φορολ.ελέγχου		
προηγούμενων χρήσεων		300.000

Στην περίπτωση που το μηχάνημα έχει πλήρως αποσβεστεί

πριν την διανυόμενη χρήση δεν πρέπει να γίνει καμιά εγγραφή, γιατί αν διενεργηθεί εγγραφή πρέπει να γίνει και η δεύτερη εγγραφή της προηγούμενης περίπτωσης που την αντιλογίζει.

Εγγραφή δεν γίνεται και στην περίπτωση που το μηχάνημα θα έπρεπε να έχει αποσβεστεί πλήρως εάν θα είχαν διενεργηθεί οι νόμιμες αποσβέσεις οι οποίες δεν έγιναν και έτσι η επιχείρηση δεν έχει το δικαίωμα να διενεργήσει αποσβέσεις.

Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η εταιρεία πρόβλεψε υποτίμηση παγίων στοιχείων και στην διανυόμενη χρήση έκρινε ο φορολογικός έλεγχος ότι δεν ανταποκρίνεται η πρόβλεψη στην πραγματικότητα π.χ.

Έστω το 1986 η εταιρεία έκανε πρόβλεψη απαξίωσης γηπέδων 5.000.000 την οποία ο φορολογικός έλεγχος το 1988 βρήκε μη πραγματική.

Τότε η επιχείρηση θα διενεργήσει την ακόλουθη εγγραφή.

44.10	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτίμησης Παγίων στοιχ.	5.000.000
44.04	Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	5.000.000

- Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η εταιρεία απόσβεσε απαιτήσεις σαν ανεπίδεκτες είσπραξης και κατά την άποψη του

φορολογικού ελέγχου καθώς αυτές οι απαιτήσεις αποσβέστηκαν. Έτσι η εταιρεία κάνει την παρακάτω εγγραφή π.χ.

Έστω ότι η εταιρεία απόσβεσε την απαίτηση που είχε από πελάτη της δρχ. 5.000.000 και ο φορολογικός έλεγχος δεν το αναγνώρισε. Μετά τα 3 χρόνια η εταιρεία θα κάνει την εγγραφή.

30.97	Επισφαλείς Πελάτες	5.000.000	
	<u>Πελάτης Β</u>		
	42.04 Διαφορές φορολογικού		
	Ελέγχου Προηγούμενων		
	χρήσεων		5.000.000

Όταν η επιχείρηση σχημάτισε αφορολόγητο αποθεματικό σύμφωνα με διάταξη, όπου ο φορολογικός έλεγχος δεν το αναγνώρισε τότε η επιχείρηση κάνει την εγγραφή.

41.08	Αφορολόγητο αποθεματικό Ειδικής Διάταξης	10.000.000	
	42.04 Διαφορές φορολογικού		
	Ελέγχου προηγ. χρήσης		10.000.000

Όταν με δικαστική απόφαση αναγνωρίζεται επιστροφή φόρου εισοδήματος στην εταιρεία, τότε κρεώνεται ο λογαριασμός 38. Ταμείο ή 38.10 κρεώστες Διάφοροι / Ελληνικό Δημόσιο και πιστώνεται ο 42.04.

---

38. Ταμείο		X	
	42.04 Διαφορές φορολογικού		
	ελέγχου προηγ. χρήσεων		X

- Χρεώνεται :

- Όταν με οριστική δικαστική απόφαση καταλογίζονται σε βάρος της εταιρείας φόρος εισοδήματος προηγούμενης χρήσης (μετά των σχετικών προσαυξήσεων) που είχε βεβαιωθεί από τον οικονομικό έφορο σε προηγούμενη χρήση τότε με το ποσό του φόρου χρεώνεται ο λογαριασμός 33.98 "χρεώστες Διάφοροι/επίδικες απαιτήσεις κατά του Ελληνικού Δημοσίου" .

Ο λογ. 33.98 είχε χρεωθεί με τα ποσά φόρου-προσαυξήσεων κατά την βεβαίωσή τους από τον οικονομικό έφορο και πιστώθηκε ο λογαριασμός 54.99 "Υποχρεώσεις από φόρους / φόροι τέλη προηγούμενων χρήσεων.

Όταν τα ποσά φόρου-προσαυξήσεων είναι μεγαλύτερα από εκείνα που είχαν καταχωρηθεί στον λογαρ. 54.99 "Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη/φόροι-τέλη προηγούμενων χρήσεων" με την διαφορά χρεώνεται ο λογαρ. 4204 "Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων " και πιστώνεται ο λογαριασμός 54.99 "Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη / φόροι - τέλη προηγούμενων χρήσεων" . Όταν τα ποσά του φόρου εισοδήματος και των προσαυξήσεων σε βάρος της επιχείρησης είναι μεγαλύτερα από εκείνα που καταχωρήθηκαν στον λογαριασμό 54.99 με την διαφορά χρεώνεται ο σχολιαζόμενος λογαριασμός 42.04 και πιστώνεται ο λογαριασμός 54.99 "Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη / φόροι - τέλη προηγούμενων χρήσεων" . Αυτός ο λογαριασμός εμφανίζεται στο παθητικό με τον τίτλο "Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη".

Σε περίπτωση που τα ποσά του φόρου και των προσαυξήσεων σε βάρος της εταιρείας είναι μικρότερα από εκείνα που έχουν καταχωρηθεί στη χρέωση του λογαριασμού 33.98 "Επίδικες

Απαιτήσεις κατά του Ελληνικού Δημοσίου" με την διαφορά πιστώνεται ο λογαριασμός 33.98 με χρέωση του λογαριασμού 54.99 , εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν καταβληθεί στο Δημόσιο και το 54.99 δεν είναι πιστωμένος με το ποσό της διαφοράς οπότε η διαφορά καταχωρείται στην πίστωση του λογαριασμού 42.04.

-Όταν μέσα στη διανυόμενη χρήση βεβαιώνονται ποσά φόρου εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων, τότε με τα ποσά αυτά χρεώνεται ο λογαριασμός 42.04 και πιστώνεται ο λογαριασμός 54.99 "Φόροι - τέλη καθυστερούμενοι προηγούμενων χρήσεων", ο οποίος ανήκει στη κατηγορία του γενικού λογαριασμού "Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη" του Παθητικού.

Στην περίπτωση που έχει γίνει ανάλογη πρόβλεψη από την εταιρεία με τα ποσά σε βάρος της εταιρείας χρεώνεται ο λογαριασμός 42.04 και η πρόβλεψη εμφανίζεται στην πίστωση του λογαριασμού 44.12 "Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα" όπου μεταφέρεται στον Αποτελεσματικό λογαριασμό 84.01 "Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων / Έσοδα απο χρησιμοποιούμενες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων" / "κάθε εμφάνιζεσαι" σαν εκτακτο έσοδο.

Στον Λογαριασμό 84.11 "Προβλέψεις για επισφαλής Απαιτήσεις" μεταφέρεται από τον λογαριασμό 44.12 "Προβλέψεις από εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα" ολόκληρη η πρόβλεψη εάν αυτή είναι μικρότερη από τα ποσά του φόρου και προσαύξησης.

Εάν είναι μεγαλύτερη μεταφέρονται ποσά ίσα με τα

ποσά που επιδικιάστηκαν ενώ η υπόλοιπη πρόβλεψη μεταφέρεται από τον λογαριασμό 44.12 στην πίστωση του 84.00 "Έσοδα από ακρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων".

Τακτοποίηση του λογαριασμού

Ο Λογαριασμός 42.04 εμφανίζεται στον πίνακα διάθεσης Αποτελεσμάτων όπου αυξάνει ή μειώνει κέρδη (ζημίες) ανάλογα με το υπόλοιπό του .

Αν δεν γίνει Διάθεση κερδών επειδή έχουμε ζημία τότε:

- Εάν ο 42.04 έχει χρεωστικό υπόλοιπο αυτό μεταφέρεται στο τέλος της χρήσης σε αύξηση του χρεωστικού υπολοίπου του λογαρ. 42.01 "Αποτελέσματα εις νέο/υπόλοιπο ζημιών εις νέο".

- Εάν ο 42.04 έχει πιστωτικό υπόλοιπο αυτό μεταφέρεται για μείωση του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 42.02 "Αποτελέσματα εις νέο/ υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων".

4.2 Πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων

			Ποσό Κλειόμενης Χρήσεως 1984	Ποσό Προηγούμενης Χρήσεως 1983
88.00 ή 88.01 (86.99)	Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) χρήσεως		XXX	XXX
88.02-04 (42.00-02)	(+) ή (-): Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) προηγούμενων χρήσεων		XXX	XXX
88.06 (42.04)	(+) ή (-): Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων		(-XXX)	XXX
88.07 (Υπολ/σμοί 41)	(+) : Άποθεματικά προς διάθεση		XXX	XXX
	Σύνολο		XXX	XXX
88.08	ΜΕΙΟΝ: 1. Φόρος εισοδήματος και εισφορά ΟΓΑ	XXX XXX		
88.09	2. Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι	XXX XXX	XXX	XXX
88.99.	Κέρδη προς διάθεση ή		XXX	XXX
88.98	Ζημίες εις νέο		(-XXX)	(-XXX)
	Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:			
41.02	1. Τακτικό αποθεματικό		XXX	XXX
53.01	2. Πρώτο μέρος		XXX	XXX
53.01	3. Πρόσθετο μέρος		XXX	XXX
41.03	4. Άποθεματικά καταστατικού (άναφέρονται οι σχετικές διατάξεις)		XXX	XXX
41.04-05	5. Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά (άναφέρεται ο σκοπός)		XXX	XXX
41.08	6. Αφορολόγητα αποθεματικά (άναφέρονται οι σχετικές διατάξεις)		XXX	XXX
53.08	7. Άμοιβές από ποσοστά μελών διοικητικού συμβουλίου		XXX	XXX
42.00	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέο		XXX	XXX

α) Γενικές Παρατηρήσεις στον πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων

Ο πίνακας διάθεσης Αποτελεσμάτων σύμφωνα με την διάταξη της παρ.1 του άρθρου 42α του 2190/1920 περιλαμβάνεται μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων που υποχρεούται να συντάσσει η εταιρεία.

Επίσης σύμφωνα με την διάταξη της παρ.2 του άρθρου 42β του 2190/1920 καθιστάται υποχρεωτική η δομή και το πε-

ριεχόμενο του υποδείγματος του πίνακα διαθέσεως Αποτελεσμάτων που περιλαμβάνεται στο Ε.ΓΛΣ, με την διαφορά ότι δεν είναι υποχρεωτική και παραλείπεται η στήλη των κωδικών αριθμών του υποδείγματος.

- Ο πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων καταρτίζεται υποχρεωτικά στην περίπτωση που γίνεται Διάθεση Αποτελεσμάτων, σύμφωνα με το παραπάνω υπόδειγμα.

- Στον πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται όλα τα παραπάνω στοιχεία εφόσον τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στην εταιρεία.

- Ο πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων καταχωρείται στο βιβλίο Απογραφών και ισολογισμών των Οικονομικών μονάδων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσης.

- Τα στοιχεία του Πίνακα Διάθεσης αναφέρονται σε 2 στήλες που αντιστοιχούν στην κλειόμενη και στην προηγούμενη χρήση.

- Στον πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων που καταχωρείται στο βιβλίο Απογραφών και ισολογισμών για κάθε κονδύλι λογαριασμού γίνεται συσχέτιση με τους κωδικούς αριθμούς των αντιστοίχων λογαριασμών του λογιστικού σχεδίου. Κατά την δημοσίευση οι κωδικοί αυτοί είναι δυνατόν να παραλείπονται.

β) Ανάλυση Υποδείγματος Διάθεσης

-Στην κατηγορία καθαρά Αποτελέσματα χρήσης περι-

λαμβάνονται τα καθαρά αποτελέσματα του λογαριασμού 88.00 "Καθαρά κέρδη χρήσης" ή του 88.01 "Ζημίες χρήσης" τα οποία μεταφέρονται στους λογαριασμούς αυτούς από τον λογαριασμό 86.99 .

- Στην κατηγορία "Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων" περιλαμβάνεται το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.04 "Διαφορές φορολογικού Ελέγχου προηγούμενων χρήσεων" το οποίο μεταφέρεται στο λογαριασμό 88.06.

- Στην κατηγορία Αποθεματικά προς διάθεση περιλαμβάνονται τα αποθεματικά ή μέρος αυτών του λογαριασμού 41 "Αποθεματικά" γι'αυτά που θα διανεμηθούν είτε για διανομή μερισμάτων, είτε για κάλυψη ζημιών και μεταφέρονται στον Λογαριασμό 88.07 "Αποθεματικά Προς Διάθεση".

- Στην κατηγορία, υπόλοιπο αποτελεσμάτων προηγούμενων χρήσεων, περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των λογαριασμών 42.00 "Υπόλοιπο κερδών εις νέο" ή 42.01 "Υπόλοιπο ζημιών εις νέο" και όλο ή μέρος του υπόλοιπου του λογαριασμού 42.02 "υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων" του οποίου μεταφέρονται από τους λογαριασμούς αυτούς στους λογαριασμούς 88.02', 88.03 και 88.04 αντίστοιχα.

Από το παραπάνω άθροισμα αφαιρούνται ο "φόρος εισοδήματος" 88.08 και η "μη ενσωματούμενοι στο λειτουργικό κόστος φόροι" 88.09 .

Το οικονομικό αποτέλεσμα εάν είναι κέρδος διατίθεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού και Αποφάσεις των Αρμοδίων Οργάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

5.1. Γενικά

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε με κάθε λεπτομέρεια, στις λογιστικές εγγραφές που γίνονται στη Διάθεση των κερδών.

Η μελέτη των εγγραφών θα γίνει βάσει του ενιαίου Γενικού Λογιστικού σχεδίου και θα αναφερθούν όλες οι πιθανές περιπτώσεις.

Οι λογιστικές εγγραφές αποτελούν την απεικόνιση του πίνακα Διάθεσης στα βιβλία της Εταιρίας.

5.2. Κάλυψη ζημιών με κέρδη Επομένων Χρήσεων

Έστω η εταιρεία "X" Α.Ε. η οποία την προηγούμενη χρήση κλείνει με ζημία 1.000.000 και την επόμενη με κέρδος 1.550.000 δρχ.

Η ζημία της προηγούμενης χρήσης θα καλυφθεί με το κέρδος της επόμενης.

Οι εγγραφές που θα γίνουν είναι δύο.

Στην πρώτη μεταφέρονται οι ζημίες χρήσης εις νέο στο λογαριασμό, ζημίες προηγούμενης χρήσης προς κάλυψη και στην δεύτερη γίνεται η μείωση των κερδών προς Διάθεση.

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	1.000.000
88.03	<u>Ζημίες προηγούμενης χρήσης</u> <u>προς κάλυψη</u>	
42.	Αποτελέσματα εις νέο	1.000.000
42.01	<u>Υπόλοιπο ζημιών χρήσης</u> <u>εις νέο</u>	

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	1.000.000
88.99	<u>Κέρδη προς Διάθεση</u>	
88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	1.000.000
88.03	<u>Ζημίες προηγούμενης χρήσης</u> <u>προς κάλυψη.</u>	

Με τις παραπάνω Εγγραφές εξισώνονται οι λογαριασμοί 42.01 και 88.03 οπότε παύουν να υπάρχουν.

5.3. Διάθεση Αποθεματικών για κάλυψη Ζημιών

Έστω ότι η εταιρεία Α έκλεισε την χρήση 1986 με ζημία 800.000 δραχμές και η Γενική Συνέλευση αποφάσισε την 30.6.1987 την κάλυψη της ζημίας από το έκτακτο Αποθεματικό κατά 400.000 δρχ.

41.05	Έκτακτα αποθεματικά	400.000
41.05.	<u>Έκτακτο αποθεματικό...</u>	
88.	Αποτελεσματα προς Διάθεση	400.000
88.07	<u>Λογαρ. Αποθεμ. προς Διάθεση</u>	

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	400.000
88.07	<u>Λογαρ. Αποθεματικών προς Διάθεση</u>	
42.	Αποτελέσματα εις νέο	400.000
42.01	<u>Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο</u>	

Η εταιρεία έχει δικαίωμα να εκπέσει από τα κέρδη των 3 ή 5 κατά περίπτωση εικομένων χρήσεων τις 400.000 δρχ.

Συμπληρωματικά πρέπει να γίνει και η εγγραφή Τάξεως.

-----
10. Λογαριασμοί Τάξεως Ενεργητικού 400.000

10.01 Ζημίες που καλύφθηκαν με αποθεματικά και εκπίπτονται από κέρδη επομένων χρήσεων

11. Λογαριασμοί Τάξεως Παθητικού 400.000

11.01. Ζημίες που καλύφθηκαν με αποθεματικά και εκπίπτονται από κέρδη επομένων χρήσεων.

Οι Λογαριασμοί θα αντιλογίζονται κάθε χρόνο κατά το καλυπτόμενο ποσό ή μία φορά συνολικά μετά από 3 ή 5 χρόνια κατά περίπτωση.

5.4. Σχηματισμός Τακτικού Αποθεματικού

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν. 2190/1920 κάθε χρόνο αφαιρείται το εικοστό τουλάχιστο των καθαρών κερδών για σχηματισμό τακτικού Αποθεματικού και η υποχρέωση αυτή παύει να υπάρχει όταν αυτό φτάσει το ένα τρίτο του εταιρικού Κεφαλαίου.

Όπως αναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο το τακτικό αποθεματικό είναι μη διανεμόμενο κέρδος και σύμφωνα με το άρθρο 4 ν.δ.3843/1958 υπόκειται στο φόρο εισοδήματος

Αυτός ο φόρος εισοδήματος δεν αφαιρείται από το

ποσό της κράτησης αλλά μειώνει το υπόλοιπο των κερδών ακόμη και το διανεμόμενο στους μετόχους μέρισμα.

Έστω η Α.Ε. Χ η οποία είναι εισαγμένη στο χρηματιστήριο με καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο 32.000.000. Στο τέλος της χρήσης έχει πραγματοποιήσει κέρδη 2.000.000

Η Α.Ε. Χ είναι υποχρεωμένη να κρατήσει 5% επί των καθαρών κερδών για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και να διανείμει μέρισμα 6% τουλάχιστον επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Ο υπολογισμός γίνεται ως εξής:

- τακτικό αποθεματικό 2.000.000 X 5% = 100.000
- φόρος εισοδήματος επί μη διανεμομένων κερδών
$$\frac{100.000 \times 100}{100 - 44} = \frac{10.000.000}{56} = 178.571 \times 44\% = 78.571$$
- Μέρισμα μετόχων 32.000.000 X 6% = 1.920.000 1.821.429
2.000.000

Εάν η Α.Ε. Χ δεν ήταν εισαγμένη στο χρηματιστήριο το τακτικό αποθεματικό θα φορολογούνταν με συντελεστή 49%.

Το ποσό του φόρου εισοδήματος επί τακτικού αποθεματικού δεν επηρέασε το ύψος που ορίζει ο νόμος ή το καταστατικό, αλλά το μέρισμα των μετόχων αν και είναι μικρότερο από εκείνο που προβλέπει ο νόμος.

Η εγγραφή κράτησης Τακτικού Αποθεματικού έχει ως εξής:

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	100.000
88.99	Κέρδη Προς Διάθεση	
41.	Αποθεματικά	100.000
41.02	Τακτικό Αποθεματικό (2.000.000 X 5%)	

5.5. Διανομή Κερδών για Α΄Μέρισμα

Σύμφωνα με την παράγραφο 3.6.3 η Α.Ε. είναι υποχρεωμένη μετά την κράτηση για τακτικό Αποθεματικό και κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων και εφόσον υπολείπεται ποσό κερδών να διανείμει το Α΄μέρισμα.

Έστω Α.Ε. "Χ" έχει καταβεβλημένο Μετοχικό Κεφάλαιο δρχ 50.000.000 και κλείνει με καθαρά κέρδη 5.000.000. Το Α΄μέρισμα των μετόχων υπολογίζεται ως εξής:

- Σχηματισμός τακτικού αποθεματικού
 $5.000.000 \times 5\% = 250.000$
- Α΄Μέρισμα : $50.000.000 \times 6\% = 3.000.000$

Η Λογιστική εγγραφή όσον αφορά το Α΄μέρισμα είναι η εξής:

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	3.000.000
88.99	<u>Κέρδη προς Διάθεση</u>	
53:	Πιστωτές Διάφοροι	3.000.000
53.01	<u>Μερίσματα Πληρωτέα</u>	

5.6. Διανομή Αποθεματικών για Μερίσματα

A. Διανομή φορολογηθέντων αποθεματικών με βάση
Απόφαση έκτακτης γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Έστω ότι η Α.Ε. Χ συγκαλεί έκτακτη γενική συνέλευση στις 10 Οκτωβρίου 1987 και αποφασίζει να διανείμει 10.000.000 δρχ. από το έκτακτο αποθεματικό το οποίο έχει δημιουργηθεί σε προηγούμενες χρήσεις.

Αν οι μετοχές της Α.Ε. Χ δεν είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο το έκτακτο αποθεματικό θα έχει φορολογηθεί με συντελεστές 44%.

Έστω ότι οι μετοχές είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο οπότε θα έχει φορολογηθεί με συντελεστή 39%.

Το διανεμόμενο ποσό βρίσκεται με εσωτερική υφαίρεση:

$$\frac{15.000.000 \times 100}{61(100-39)} = 24.590.163$$

Οι εγγραφές που θα γίνουν είναι:

1.		
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	9.590.163
33.13.08	<u>Φόρος Εισοδήματος επί του αποθεματικού που διανέμήθηκε</u>	
	45.05 έκτακτο αποθεματικό	9.590.163

2.		
45.05	Έκτακτο Αποθεματικό	24.590.163
	88. Αποτελέσματα προς Διάθεση	24.590.163
	88.07 <u>Λογαρ. Αποθεματικών προς</u>	
	<u>Διάθεση</u>	

3.	-----	
88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	24.590.163
88.07	<u>Λογαρ.Αποθεματικών προς Διάθεση</u>	
	53.01 Μερίσματα Πληρωτέα	24.590.163

4.		
53.01	Μερίσματα Πληρωτέα	24.590.163
54.	Υποχρεώσεις από φορους-τέλη	11.065.573
54.09	<u>Φόρος μερισμάτων</u>	
	(24.590.163 X 45%)	
38.00	Ταμείο	13.524.590

Η απόφαση της έκτακτης γενικής συνέλευσης των μετόχων περί διανομής των αποθεματικών πρέπει να επικυρωθεί από την τακτική συνέλευση των μετόχων που θα συνέλθει το 1ο εξάμηνο της επόμενης χρήσης (1988) για να εγκρίνει τον ισολογισμό της προηγούμενης χρήσης.

Η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να συντάξει Δήλωση Αποδόσεως παρακρατούμενου φόρου Εισοδήματος από κινητές αξίες σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 ν.3323/1955 και να καταβάλει την διαφορά (11.065.573 - 9.590.163 = 1.475.410).

Βέβαια η επιχείρηση δεν θα εισπράξει από τους μετόχους ακριβώς το ποσό των 11.065.573 γιατί θα υπάρξουν φορολογικές απαλλαγές. Εάν γίνει διανομή φορολογούμενου αποθεματικού με βάση απόφαση τακτικής γενικής συνέλευσης θα γίνουν οι ίδιες εγγραφές με τις προηγούμενες.

Β. Διανομή, Αφορολόγητου Αποθεματικού

Στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει θέμα επιστροφής στην

εταιρεία από το Δημόσιο φόρου εισοδήματος γιατί τέτοιος φόρος δεν καταβλήθηκε στο Δημόσιο κατά την δημιουργία του αφορολόγητου αποθεματικού.

Υπάρχει μόνο θέμα παρακράτησης φόρους στους μετόχους από τα διανεμόμενα ποσά σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις .

Οι εγγραφές Διανομής Αφορολόγητου Αποθεματικού είναι οι ίδιες με του φορολογουμένου.

Υποθέτοντας στο προηγούμενο παράδειγμα ότι το αφορολόγητο Αποθεματικό προς διανομή είναι 24.950.163 οι εγγραφές που θα γίνουν είναι : οι 2,3 και 4 του παραπάνω παραδείγματος.

5.7. Διανομή μερίσματος σε μετοχές

Το Δ.Σ. της εταιρείας προτείνει στη Γενική Συνέλευση την διανομή στους μετόχους μερίσματος σε κοινές μετοχές 10.000.000 δρχ. μετοχών εισηγμένων στο χρηματιστήριο.

Με βάση το Ε.ΓΛΣ θα γίνουν οι εγγραφές

88.99 Κέρδη προς Διάθεση	10.000.000	
53.01 Μερίσματα Πληρωτέα		10.000.000

53.01 Μερίσματα Πληρωτέα	10.000.000	
- 43.02 Διαθέσιμα μερίσματα		
χρήσεως για αύξηση του Μ.Κ		10.000.000

Οι παραπάνω εγγραφές γίνονται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού, αν ο φόρος μερισμάτων καταβληθεί από τους μετόχους.

- Ο φόρος μερισμάτων καταβάλλεται στο Δημόσιο σε 3 δόσεις και στη συνέχεια εισπράττεται από τους μετόχους.

54.09.00	Φόρος Μερισμάτων	4.500.000	
	38.00 Ταμείο		4.500.000

38.00	Ταμείο	4.500.000	
	54.09.00 Φόρος Μερισμάτων		4.500.000

Μετά την διαδικασία αύξησης κεφαλαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του 2190/1920 ακολουθούν οι πιο κάτω λογιστικές εγγραφές αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου.

33.03	Μέτοχοι, λογαρ. καλύψεως κεφαλαίου	10.000.000	
	40.00 Καταβλημένο Μετοχικό κεφάλαιο κοινών μετοχ.		10.000.000

43.02	Διαθέσιμα μερίσματα χρήσης για αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου	10.000.000	
	33.03 Μέτοχοι Λογαρ.καλύψεως κεφαλαίου		10.000.000

Εάν τώρα ο φόρος των μερισμάτων αφαιρεθεί από το μέρισμα και κεφαλαιοποιηθεί το υπόλοιπο γίνονται οι εγγραφές:

A) Κατά το κλείσιμο του ισολογισμού

88.99	Κέρδη προς Διάθεση	10.000.000	
53.01	Μερίσματα πληρωτέα		10.000.000

53.01	Μερίσματα πληρωτέα	10.000.000	
43.02	Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.		5.500.000
54.09.00	Φόρος μερισμάτων		4.500.000

B) Μετά την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης

54.09.00	Φόρος μερισμάτων	4.500.000	
38.00	Ταμείο		4.500.000

Γ) Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυξήσεως
του Μ.Κ. γίνονται οι εγγραφές

33.03	Μέτοχοι, λογαρ. Καλύψεως κεφαλαίου	5.500.000	
40.00	Καταβλημένο Μ.Κ. κοι- νών μετοχών (10.000.000 - 4.500.000)		5.500.000

43.02	Διαθέσιμα μερίσματα χρήσης για αύξηση μετοχ. κεφα- λαίου	5.500.000	
33.03	Μέτοχοι λογαρ. καλύ- ψεως κεφαλαίου,		5.500.000

5.8. Διανομή Πρόσθετου Μεριίσματος

Η Λογιστική αντιμετώπιση της διανομής του Πρόσθετου μερίσματος είναι η ίδια της παραγράφου 5.5.

5.9. Διανομή Ποσοστών Δ.Σ.

Σύμφωνα με το άρθρο 24παρ.1 του ν.2190/1920 τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δικαιούνται ποσοστά επί του υπολοίπου των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτου μερίσματος.

Εδώ θα αναφερθούμε στην περίπτωση αμοιβών Δ.Σ. επί των κερδών επειδή αυτό έχει μόνο σχέση με τα διανεμόμενα κέρδη.

Έστω ότι η Α.Ε. "Χ" παρουσιάζει καθαρά κέρδη χρήσης 20.000.000, το Μετοχικό της Κεφάλαιο ανέρχεται σε 60.000.000. Σύμφωνα με το καταστατικό της το Δ.Σ. δικαιούται ποσοστά ίσα με το 20% επί του υπολοίπου των κερδών.

Ο υπολογισμός των αμοιβών θα γίνει ως εξής:

- Τακτικό αποθεματικό:	20.000.000 X 5% = 1.000.000
- Α' Μέρισμα :	60.000.000 X 6% = 3.600.000
- Υπόλοιπο κερδών : 20.000.000 - 4.600.000	= 15.400.000
- Οφειλόμενα ποσοστά Δ.Σ.	15.400.000 X 20% = 3.080.000

Η εγγραφή που πρέπει να γίνει, όσο αφορά μόνο τις αμοιβές του Δ.Σ. είναι:

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	3.880.000
88.09	<u>Κέρδη προς Διάθεση</u>	
53.	Πιστωτές' Διάφοροι	3.080.000
53.08.	<u>Οφειλόμενα ποσοστά Δ.Σ.</u>	

Μετά την έγκριση του ισολογισμού από τη γενική Συνέλευση για διανομή των κερδών θα υπολογιστεί ο φόρος επί των ποσοστών Δ.Σ.

Έστω ότι το Δ.Σ. της εταιρείας "X" είναι 4μελής και οι σύμβουλοι μετέχουν στα κέρδη κατά ισομοιρίαν. Έτσι δικαιούται ο καθένας κέρδη $3.080.000:4=770.000$.

Ο υπολογισμός του φόρου γίνεται ως εξής:

-Φόρος κλίμακας άρθρου 29 ν.δ. 3325/55	192.500
-Φόρος του κλιμακίου $104.000 \times 8\%$	8.320
-Πρόσθετος φόρος 3%	<u>23.100</u>

Φόρος για κάθε σύμβουλο 223.920

συνολικό ποσό φόρου $223.920 \times 4 = 895.680$

Χαρ/μο = $3.080.000 \times 1,20 = 36.960$

Η εγγραφή παρακράτησης φόρου έχει ως εξής :

-----	932.640
53.. Πιστωτές Διάφοροι	
53.08.00 <u>Οφειλ.ποσοστό ΔΣ</u>	
54. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	932.640
54.09.01 <u>Φόροι αμοιβών ΔΣ</u>	895.680
54.09.02 <u>Χαρ/μο αμοιβών ΔΣ</u>	36.960

5.10. Χορήγηση κερδών στους εργαζομένους με την μορφή μετοχών

Αποτελεί μέτρο που προβλέπει την κεφαλαιοποίηση κερδών που να μοιράζονται στους εργαζομένους με την μορφή των μετοχών Τα κέρδη που θα κεφαλαιοποιούνται γι' αυτό τον σκοπό δεν θα φορολογούνται.

Οι λογιστικές εγγραφές που πρέπει να γίνουν είναι οι εξής:

-
- 88. Αποτελέσματα προς Διάθεση
  - 88.99 Κέρδη προς Διάθεση
    - 43 Ποσά προορισμένα , για αύξηση κεφαλαίου
    - 43.03 Κέρδη χρήσης για κεφαλαιοποίηση

Παρακράτηση

- 43. Ποσά Προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου
  - 43.03 Κέρδη χρήσης για κεφαλαιοποίηση
    - Μετοχικό Κεφάλαιο
- Έκδοση μετοχών και διανομή δωρεάν στους εργαζόμενους.
-

5.11. Σχηματισμός Αποθεματικών

Ο λογαριασμός 41 "Αποθεματικά" χρεώνεται:
με την μεταφορά αποθεματικών στα αποθεματικά προς Διάθεση με πίστωση του λογαριασμού 88.07 "Αποτελέσματα προς Διάθεση /Λογαριασμός αποθεματικών προς Διάθεση".
Πιστώνεται κατά τον σχηματισμό των αποθεματικών με χρέωση του λογαριασμού 88.99 "Αποτελέσματα Προς Διάθεση/Κέρδη προς Διάθεση".

Έστω Α.Ε. "Χ" παρουσιάζει καθαρά κέρδη χρήση 15.000.000 και αποφασίζει το σχηματισμό Αφορολογήτου Αποθεματικού ν. 1262/82 και έκτακτου αποθεματικού.
Τα ποσοστά κράτησης είναι 10 και 15% επί του υπολοίπου των κερδών που είναι 8.000.000 δρχ. Η εγγραφή που πρέπει να γίνει είναι:

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	2.000.000	
88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>		
41.	Αποθεματικά		2.000.000
41.08	<u>Αφορολόγητα Αποθεμ. ν 1262/82</u>	800.000	
41.05	<u>Εκτακτο Αποθεματικό</u>	<u>1.200.000</u>	

5.12. Χορήγηση κερδών σε κερδοφόρες ομολογίες

Υπάρχει περίπτωση, η επιχείρηση να έχει εκδόσει κερδοφόρες ομολογίες.

Έτσι εφ'όσον υπάρξει κέρδος οι κάτοχοι των ομολογιών πρέπει να λάβουν το ποσοστό τους.

Επομένως η χορήγηση κερδών σε κερδοφόρες ομολογίες, ανήκει στην "Διάθεση των Κερδών".

Έστω επιχείρηση X της οποίας το υπόλοιπο των κερδών είναι 10.000.000 (Δηλ. Καθαρά κέρδη - τακτικό Αποθεματικό - Πρώτο μέρισμα) . Και αποφασίζει να διανείμει ποσοστό 10% στους κατόχους ομολογιών εισαγμένων στο χρηματιστήριο.

Αν ληφθεί υπόψη ότι τα διανεμόμενα κέρδη στους ομολογιούχους υπόκεινται σε συντελεστή φόρου 45% (όπως δηλ. και το μέρισμα Ανωνύμων μετοχών εισαγμένων στο χρηματιστήριο) τότε η εγγραφή της διάθεσης και της καταβολής κερδών στους ομολογιούχους θα είναι οι πιο κάτω:

Λογιστική αντιμετώπιση

- Εγγραφής εμφάνισης της απαίτησης των ομολογιούχων.

88.99	Κέρδη προς Διάθεση	1.000.000	
53.15	Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου		1.000.000

- Κατά την καταβολή στους ομολογιούχους

53.15	Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών	1.000.000	
	επιπλέον τόκου		
54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		450.000
54.49.00	<u>Φόρους μερισμάτων</u>	450.000	
38.00	Ταμείο		550.000

Αν σε μια επιχείρηση δεν πραγματοποιηθούν κέρδη ή δεν μείνει υπόλοιπο κερδών για Διάθεση, δεν υπάρχει θέμα διανομής κερδών στους ομολογιούχους.

5.13. Διανομή κερδών στους κατόχους Ιδρυτικών Τίτλων, Εξαγορά των τίτλων .

5.13.1 Διανομή κερδών σε κοινούς και Εξαιρετικούς ιδρυτικούς τίτλους

Της Α.Ε: Χ το καταστατικό αναφέρει ότι στους ανωνυμους ιδρυτικούς Τίτλους (κοινούς ή εξαιρετικούς) διανέμεται το 10% του υπολοίπου των κερδών και το ποσό αυτό ανέρχεται σε 2.000.000 δρχ.

Οι εγγραφές που πρέπει να γίνουν είναι:

- Με την εγγραφή διανομής των κερδών

88.99	Κέρδη προς Διάθεση	2.000.000	
53	Πιστωτές Διάφοροι		2.000.000
53.08.01	<u>Μερίσματα Ιδρυτικών</u> <u>Τίτλων πληρωτέα</u>		

- Μετά την έγκριση της διανομής μερίσματος από την γενική συνέλευση των μετόχων και την καταβολή του μερίσματος.

53.	Πιστωτές Διάφοροι	2.000.000	
53.08.01	<u>Μερίσματα Ιδρυτ.Τίτλων Πληρωτέα</u>		
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		560.000
54.09.13	<u>Φόρος μερισμάτων Ιδρυτ.Τίτλων</u>		
38.00	Ταμείο		1.440.000

Ο παρακρατούμενος φόρος από τους ανώνυμους Ιδρυτικούς τίτλους υπολογίζεται ως εξής:

συνολικό μέρισμα	2.000.000	X	25%	=	500.000
συμπληρωματικός φόρος	2.000.000	X	3%	=	<u>60.000</u>
					560.000

5.13.2. Εξαγορά Κοινών και Εξαιρετικών Ιδρυτικών Τίτλων

- Εξαγορά κοινών Ιδρυτικών Τίτλων

Η εξαγορά κοινών ιδρυτικών τίτλων συνεπάγεται μείωση της περιουσίας της εταιρίας.

Γι' αυτό η εξαγορά πρέπει να γίνεται από πραγματοποιούμενα κέρδη χρήσης ή από αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί για αυτό τον σκοπό.

Ακόμα η δαπάνη εξαγοράς κοινών Ιδρυτικών Τίτλων μπορεί να χαρακτηρισθεί σαν δαπάνη ιδρύσεως και να αποσβεσθεί μέσα σε 5 έτη.

Παράδειγμα με τις λογιστικές εγγραφές που πρέπει να γίνουν.

Έστω ότι η Α.Ε. Ψ καταβάλλει για την εξαγορά κοινών ανωνύμων Ιδρυτικών τίτλων 1.000.000 δραχ.

Διακρίνουμε τις περιπτώσεις:

A. Αν η εξαγορά καλύπτεται από τα κέρδη

16.10	Εξοδα Ιδρυσ.και πρώτης εγκαταστ.	1.000.000	
16.10.05	<u>Εξαγορά Κοινών Ιδρυτικων Τίτλων</u>		
53.	Πιστωτές διάφοροι		1.000.000
53.98	<u>Δικαιούχοι κοινων Ιδρυτικων Τίτλων</u>		
88.99	Κέρδη Προς διάθεση	1.000.000	
16.10	Εξοδα Ιδρυσης και πρώτης εγκατάστασης		1.000.000
16.10.05	<u>Εξαγορά Κοινών Ιδρυτικων Τίτλων</u>		
53.	Πιστωτές Διάφοροι	1.000.000	
53.98	<u>Δικαιούχοι Κοινών Ιδρυτ.Τίτλων</u>		
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		280.000
53.09.13	<u>Φόρος μερισμάτων Ιδ.Τίτλων</u>		
38.00	Ταμείο		720.000

04.01 Ιδρυτικοί Τίτλοι κοινοί σε κυκλοφορία 1.000

03.01 Υπηρεσίες Παρασχεθείσες από Ιδρυτές 1.000

Αντιλογισμός λογαρ. Τάξεως

Υπολογισμός φόρου μερίσματος Ιδρυτικών Τίτλων

αξίας Εξαγοράς 1.000.000 X 25% = 250.000

συμπληρ. φόρος 1.000.000 X 3% = 30.000

280.000

Β. Αν η Εξαγορά καλύπτεται από υπάρχον αποθεματικό πρέπει να διακρίνουμε αν είναι φορολογημένο ή αφορολόγητο.

Αν χρησιμοποιηθεί φορολογημένο αποθεματικό τότε το Δημόσιο πρέπει να επιστρέψει στην Α.Ε. το ποσό του φόρου που έχει φορολογηθεί το αποθεματικό και το οποίο έχει καταβάλει η εταιρεία στο Δημόσιο.

Ο φόρος αυτός συμψηφίζεται με τον παρακρατούμενο, από τους κατόχους των εξαγοραζομένων ιδρυτικών Τίτλων, φόρο εισοδήματος έστω ότι η εξαγορά καλύπτεται με φορολογημένο αποθεματικό 1.000.000 δρχ.

Αν η Α.Ε. χρησιμοποιήσει έντακτο αποθεματικό που έχει φορολογηθεί με συντελεστή 44% το χρησιμοποιούμενο αποθεματικό υπολογίζεται σε 560.000, επειδή το Δημόσιο πρέπει να επιστρέψει φόρο 440.000 δρχ.

Υπολογισμός του φόρου

1.000.000 (100-44) 560.000 + 440.000 = 1.000.000

100

Σε αυτή την περίπτωση οι λογιστικές εγγραφές που πρέπει να γίνουν είναι:

16.10	Έξοδα ίδρυσης & πρώτης εγκατ.	1.000.000	
16.10.05	<u>Εξαγορά Κοινών Ιδρυτικ.Τίτλων</u>		
53.	Πιστωτές Διάφοροι		1.000.000
53.98.	<u>Δικαιούχοι Κοινών Ιδρυτι- κών Τίτλων</u>		
41.05	Έκτακτο Αποθεματικό (ή αποθεμ.εξαγορας Ιδρυτ.Τίτλων)	560.000	
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	440.000	
33.13.08	<u>Φόρος Εισοδηματος επί Διανεμόμενου αποθεματικού</u>		
88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση		1.000.000
88.07	<u>Λογαρ.Αποτελεσμάτων Προς Διάθεση</u>		
88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	1.000.000	
88.07	<u>Λογαρ.Αποτ/των Προς Διάθεση</u>		
16.10	Εξ ίδρυσης και πρώτης εγκατ.		1.000.000
16.10.05	<u>Εξαγορά Κοινών Ιδρυτ.Τίτλων</u>		
53.	Πιστωτές Διάφοροι	1.000.000	
53.98.00	<u>Δικαιούχοι Κοινών Ιδρ.Τίτλων</u>		
54.	Υποχρεώσεις από φόρους τέλη		280.000
54.09.13	<u>Φόρος μερισμάτων Ιδρυτι- κών Τίτλων</u>		
38.00	Ταμείο		720.000
04.01	Ιδρυτικοί Τίτλοι Κοινοί σε κυκλ.	1.000	
03.01	Υπηρεσίες παρασκευασθείσες από Ιδρυτές		1.000
Αντιλογισμός Λογ. Τάξεως			
Εγγραφή για την επιστροφή του φόρου από Δημόσιο			
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	280.000	
54.09.13	<u>Φόρος μερισμάτων Ιδρυτ.Τίτλων</u>		
33.13.	Ελληνικό Δημόσιο		280.000
33.13.08	<u>Φόρος Εισοδ.επι Διανεμό- μενου αποθεματικού</u>		

Εξαγορά Εξαιρετικών Ιδρυτικών Τίτλων

Οι εγγραφές της εξαγοράς εξαιρετικών Ιδρυτικών τίτλων είναι ανάλογες με τις εγγραφές εξαγοράς των κοινών.

Εδώ παίζει μεγάλη σημασία η αξία του είδους της εισφοράς για την οποία χορηγήθηκαν οι εξαιρετικοί Ιδρυτικοί τίτλοι και πρέπει να εκτιμηθεί σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν.2190/20 οπότε η καθαρή θέση της εταιρείας θα μειωθεί κατά την αξία σε είδος εισφορών π.χ.

Έστω ότι εξαγοράζεται αξία εισφοράς σε είδος 250.000 δρχ.

Οι εγγραφές είναι ανάλογες με τις προηγούμενες εκτός της πρώτης που είναι:

16.10	Έξοδα Ιδρυσης και πρωτ.εγκατ.	1.000.000	
16.10.05	<u>Εξαγορά Εξαιρετ.Ιδρ.Τιτλ.</u>	750.000	
16.02	<u>Δικαιώματα Εκμετ.Μεταλ-</u>		
	<u>λείου</u>	250.000	
53.	Πιστωτές Διάφοροι		1.000.000
53.99	<u>Δικαιούχοι Εξαγοράς</u>		
	<u>Εξαιρετικών Ιδρυτικών</u>		
	<u>Τίτλων</u>		

5.14. Φόρος Εισοδήματος Α.Ε:

Ο Λογαριασμός 88.08 φόρος εισοδήματος λειτουργεί ως εξής:
Χρεώνεται ο Λογαριασμός 88.08 "Αποτελέσματα προς Διάθεση / Φόρος Εισοδήματος" με το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στα κέρδη της εταιρείας και πιστώνεται ο λογαριασμός 54.07 "Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη/φόρος Εισοδήματος φορολογητέων κερδών".

Ακολουθως κρεώνεται ο λογαριασμός 54.07 "Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη / φόρος Εισοδήματος φορολογητέων κερδών οπότε παύει να υπάρχει, και πιστώνεται ο λογαριασμός 54.08 Λογαριασμός εκκαθαρίσεων φόρων - τελών Ετήσιας Δήλωσης φόρου Εισοδήματος.

Έστω ότι, στην διαδικασία Διάθεσης των κερδών της Α.Ε.

" X " προέκυψαν:

- Φόρος Εισοδήματος επί κερδών χρήσης 10.000.000
- Προκαταβολή φόρου εισοδήματος προηγούμενης χρήσης 4.000.000
- Υπολογίζεται Προκαταβολή για φόρο εισοδήματος 5.000.000
(10.000.00 X 50%).

Οι εγγραφές που πρέπει να γίνουν είναι:

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	10.000.000
88.08	<u>Φόρος Εισοδήματος</u>	
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	10.000.000
54.07	<u>Φόρος εισοδ.Φορολογητέων κερδών.</u>	

54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	10.000.000
54.07	<u>Φόρος Εισοδημ.Φορολογ.κερδών</u>	
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	10.000.000
54.08	<u>Λογαριασμός Εκκαθαρίσεως φόρων Ετησ.Δηλωσ.Φόρου Εισοδήμ.</u>	

54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	4.000.000
54.08	<u>Λογαρ.Εκκαθαρ.Φόρων-Τελών Ετήσιας Δήλωσης Φόρου Εισοδ.</u>	
33.	Χρεώστες Διάφοροι	4.000.000
33.13.00	<u>Προκαταβολή φόρου Εισοδήματος</u>	

33.	Χρεώστες Διάφοροι	5.000.000
33.13.00	Προκαταβολές φόρου εισοδήματος	
54.	Υποχρεώσεις απο φόρους-τέλη	5.000.000
54.08	<u>Λογαρ.Εκκαθαρ.Φόρων-Τελών Ετήσιας Δήλωσης φόρου Εισοδήματος</u>	

5.15. Υπόλοιπο Κερδών εις νέο

Ο λογαριασμός 42.00 "Αποτελέσματα εις νέο/Υπόλοιπο κερδών εις νέο " χρεώνεται : με το υπόλοιπο των κερδών της προηγούμενης χρήσης, με πίστωση του λογαριασμού 88.02 "Αποτελέσματα προς Διάθεση/Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσης".

Πιστώνεται:

με το υπόλοιπο των κερδών εις νέο με χρέωση του λογαριασμού 88.99 "Αποτελέσματα προς Διάθεση/κέρδη προς Διάθεση"

Έστω Α.Ε: Χ η οποία πραγματοποίησε κέρδη προς Διάθεση 10.000.000 μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού, Α'μερίσματος και Υπολοίπου των κερδών μένει υπόλοιπο κερδών 98.000 δρχ. Η εγγραφή που πρέπει να γίνει είναι:

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	98.000
88.99	<u>Κέρδη προς Διάθεση</u>	
42.	Αποτελέσματα εις νέο	98.000
42.00	<u>Υπόλοιπο κερδών εις νέο</u>	

5.16. Παρατηρήσεις Πάνω στην Λογιστική της Διάθεσης των κερδών

Η εγγραφή της Διάθεσης που συνηθίζεται στην πράξη είναι η ακόλουθη:

Κέρδη προς Διάθεση	XX	
Τακτικό Αποθεματικό		X
Μερίσματα Πληρωτέα		X
Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		X
Φόρος Εισοδήματος		X
Εκτακτο Αποθεματικό		X
Αφορολόγητο Αποθεματικό	N	X
Υπόλοιπο Κερδών εις νέο		X

Εδώ τα μη διανεμόμενα φορολογημένα κέρδη (τακτικό αποθεματικό, έκτακτο αποθεματικό υπόλοιπο εις νέο), πιστώνονται με το καθαρό φορολογητέο ποσό, ενώ ο φόρος που αναλογεί σε αυτά και που καταβάλλεται στο Δημόσιο δεν υπολογίζεται ξεχωριστά από κάθε αποθεματικό και συγκεντρωτικά για όλα τα μη διανεμόμενα κέρδη.

Αυτό είναι λάθος και δεν εξυπηρετεί ούτε σαν λογιστική απεικόνιση ούτε σαν παροχή πληροφοριών.

Υπάρχει περίπτωση στα έσοδα να περιλαμβάνονται και αφορολόγητα ποσά όπως π.χ. τόκοι καταθέσεων ή έσοδα που φορολογήθηκαν με ειδικό τρόπο όπως έσοδα από εκμεταλ. πλοίου, ή έξοδα που δεν αναγνωρίζεται η έκπτωσή τους από τα φορολογούμενα έσοδα.

Έτσι δημιουργείται πρόβλημα στον υπολογισμό του φόρου και στην καταβολή του.

Ο παραπάνω λογιστικός χειρισμός είναι κατά την γνώμη του κυρίου Ε. Σακέλλη, ατελής επειδή δεν προκύπτει ο φόρος κατά αποθεματικό που είναι απαραίτητο στην περίπτωση Διανομής κερδών, κεφαλοποιήσεως ή Διάλυσης της Α.Ε.

Πρέπει κατά περίπτωση να υπολογίζεται ο φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε για τον σχηματισμό του αποθεματικού που διανέμεται ή κεφαλοποιείται ανάλογα με τους συντελεστές φορολογίας που κάθε φορά ισχύουν και τις ακολουθούμενες οικονομικές πολιτικές.

Προτεινόμενος λογιστικός χειρισμός

Έτσι επιβάλλεται μια ιδιαίτερη λογιστική παρακολούθηση

του φόρου εισοδήματος για κάθε αποθεματικό ξεχωριστά.
Έστω η Α.Ε. Ψ η οποία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο
έχει τα παρακάτω αποτελέσματα μετά τους σχετικούς υπο-
λογισμούς.

Τακτικό αποθεματικό	800.000
Εκτακτο αποθεματικό	5.600.000
Κέρδη εις νέο	<u>1.600.000</u>
	8.000.000

και υπολόγισε φόρο εισοδήματος 4.953.850

Αναλογία Φόρου Εισοδήματος ανά αποθεματικό

	καθ.ποσά	ποσοστά	φόρος εισοδ.	μικτά ποσά
τακτικό αποθ.	800.000	10%	495.385	1.295.385
Εκτακτο αποθ.	5.600.000	70%	3.467.695	9.067.695
κέρδη εις νέο	<u>1.600.000</u>	<u>20%</u>	<u>990.770</u>	<u>2.590.770</u>
ΣΥΝΟΛΑ	8.000.000	100%	4.953.850	12.953.850

Σύμφωνα με τον πίνακα πρέπει να γίνουν οι 2 ακόλουθες λο-
γιστικές εγγραφές.

88.99	Κέρδη προς Διάθεση	12.953.850	
	41.02 τακτικό αποθεματικό		1.295.385
	41.05 Εκτακτο	"	9.067.695
	42.00 Κέρδη εις νέο		2.590.770

41.02	Τακτικό αποθεματικό	495.385	
41.05	Εκτακτο	"	3.467.695
42.00	Κέρδη εις νέο	990.770	
	54. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		4.953.850

Ο λογαριασμός κάθε φορολογημένου αποθεματικού αναλύεται
σε 2 λογαριασμούς.

Στον ένα αναφέρεται το μικτό ποσό (φορολογημένο + φόρος εισοδήματος) και στον άλλο, με χρέωση ο φόρος που αναλογεί στον καθένα.

Το υπόλοιπο είναι αυτό που εμφανίζεται στον ισολογισμό.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

6.1 Παράδειγμα σύνταξης του Πίνακα Διάθεσης

Έστω Βιομηχανική Α.Ε. εμφανίζει τον κατακάτω λογαριασμό Α.Χ.

<u>Α.Χ. 31.12.1987</u>			
1. ΕΞ Διοίκησης	7.000.000	1. Μικτά κέρδη	65.000.000
2. ΕΞ χρηματοδότησης	6.000.000	2. Τόκοι καταθ.	300.000
3. " Διάθεσης	8.000.000	3. Τοκομ.Ομολογ.	
4. Αποσβέσεις	21.000.000	Παραγωγ.δανείου	1.420.000
5. Καθαρ.Κ. Χρήσης	<u>25.000.000</u>	4. Μέρσιμα μτκ.ΑΕ	<u>280.000</u>
	67.000.000		77.000.000

Η Α.Ε. Ψ έχει μετοχικό κεφάλαιο 30.000.000 (30.000μ Χ 1.000) και πιστωτικά υπόλοιπα τακτικού αποθεματικού 6.000.000 και αποφασίζει να διανείμει τα κέρδη ως ακολούθως.

1. 5% για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού
2. 5% ή 35% (ΚΚ-ΤΑ) αν είναι μεγαλύτερο για διανομή Α'μερίσματος.
3. 1.200.000 για αμοιβές Διοικητικού Συμβουλίου
4. 20% για σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού του άρθρου 16 του ν.1116/1981 (παραγωγικές Επενδ.)
5. 30% για σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού του άρθρου 7 ν. 1262/1982 αφορολόγητο ποσό για απόκτηση παγίων στοιχείων και ειδικά 8.000.000 για κάλυψη αξίας αγοραζομένων μηχανημάτων.

6. Πρόβλεψη του φόρου εισοδήματος.
7. Εκτακτο αποθεματικό
8. Κάτω του 1.000.000, υπόλοιπο εις νέο.

Υπολογισμός του Πίνακα Διάθεσης

1. Τακτικό αποθεματικό = 25.000.000 X 5% =			1.250.000
2. Α' Μέρισμα 35% X 23.750.000 =			8.312.000
3. Αμοιβές Δ.Σ.			1.200.000
4. Αφορολόγητο αποθεματικό ΚΚ 25.000.000			
μείον: τόκοι καταθ.	300.000		
τοκομερυσδ. δανείου	1.420.000		
Μέρισμα μετοχ. Α.Ε. "Χ"	<u>280.000</u>	2.000.000	
Καθαρά Κέρδη	23.000.000 X 20% =		4.600.000
5. Αφορολόγητο ποσό ν. 1262/82			
	23.000.000 X 30% =		6.900.000
6. Πρόβλεψη Φόρου			
Καθαρά κέρδη:	25.000.000		
μείον απαλλασσόμενα			
α) Τόκοι καταθέσεων	300,000		
β) Τοκομ.ομολ.Εθν.Δανείων	1.420.000		
γ) Αφορολ.αποθεματικά	4.600.000		
δ) Ποσό ν. 1262/1982	<u>6.900.000</u>	13.220.000	<u>11.780.000</u>
μείον τα διανεμόμενα			
μερίσματα	8.312.500		
Αμοιβ. Δ.Σ.	<u>1.200.000</u>	<u>9.512.000</u>	2.867.500
Φόρος Εισοδήματος :	2.267.500 X 49% =	1.111.075	
7. Εκτακτο αποθεματικό :	25.000.000 - (1.250.000 + 8.312.500 +		
	1.200.000 + 4.600.000 + 6.900.000 + 1.111.075) =	25.000.000 -	
	23.373.575 =	1.626.425 =	1.000.000
8. Υπόλοιπο εις νέο:	626.425		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε. "Χ"

<u>α/α</u>	<u>Λόγιοι Διανομής</u>	<u>Διανεμ/να Αδ/μπα</u>	<u>Αθροίσματα</u>
1.	Τακτικό Αποθεματικό 25.000.000 X 5 %	1.250.000	1.250.000
2.	Α' Μέρισμα 23.750.000 X 35%	8.312.500	9.562.500
3.	Αμουβές Δ.Σ.	1.200.000	10.762.500
4.	Αφορ. Αποθ/κά ν. 1116/1981	4.600.000	15.362.500
5.	Αφορ. Αποθ/κά ν. 1262/1982	6.900.000	22.262.500
	Σύνολο Διανεμόμενων	9.512.500	
6.	Φόρος Εισοδήματος 2.267.500 X 49%	1.111.075	23.373.575
7.	Έκτακτο Αποθεματικό	1.000.000	24.373.575
8.	Υπόλοιπο εις νέο	626.425	25.000.000
	ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΑ	9.512.500	15.487.500
			25.000.000

6.2 Πλήρες παράδειγμα της λογιστικής αντιμετώπισης
της διάθεσης των κερδών.

Στοιχεία και Διατάξεις του Καταστατικού της βιομηχανικής Α.Ε. "Χ"

Η Α.Ε. "Χ" έχει καταβεβλημένο Μ.Κ. 50.000.000 δρχ. διαιρεμένο σε 30.000 ονομαστικές μετοχές και 20.000 ανώνυμες μετοχές ονομαστικής αξίας 1.000 δρχ. η καθεμιά . Από τις ονομαστικές οι 8.000 είναι προνομιούχες.

Το καταστατικό της Α.Ε. "Χ" καθορίζει τον ακόλουθο τρόπο διανομής των κερδών:

- α) Το 5% των κερδών κρατείται για τον σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.
- β) Διανέμεται στους μετόχους για μέρισμα ποσό 6% επί του

καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου ή το 35% των κερδών μετά την αφαίρεση της κράτησης για τακτικό Αποθεματικό, οποιοδήποτε είναι μεγαλύτερο.

γ) Το υπόλοιπο των κερδών διανέμεται ως ακολούθως:

- 30% για Αμοιβές Διοικητικού Συμβουλίου

-10% για μέρισμα Ιδρυτικών Τίτλων

-20% για μέρισμα Κερδοφόρων Ομολογιών

-και το υπόλοιπο διατίθεται σε εκατομμύρια στο έκτακτο Αποθεματικό και σε κέρδη εις νέο . το υπόλοιπο.

Το τακτικό Αποθεματικό που έχει σχηματισθεί σε προηγούμενες χρήσεις ανέρχεται σε 8.000.000 και ποσό 8.000.000 δρχ. θα διανεμηθεί στους μετόχους σε μετοχές.

Αποτελέσματα που πραγματοποίησε η Α.Ε. "Χ" στην χρήση 1986

Στην χρήση 1986 η Α.Ε. "Χ" πραγματοποίησε κέρδη 45.000.000 Αυτά προέρχονται από έσοδα 110.000.000 δρχ. μείον τα έξοδα 65.000.000 δρχ. Την προηγούμενη χρήση έκλεισε με ζημία 5.000.000 δρχ.

Το ποσό των εσόδων 110.000.000 δρχ. περιλαμβάνει

-90.000.000 φορολογημένα έσοδα και

-20.000.000 αφορολόγητα έσοδα

Στο ποσό των εξόδων 65.000.000 δρχ. αφαιρούνται 5.000.000 δραχμές που προκύπτουν από λογιστικές διαφορές.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

α/α	Λόγοι Διανομής	Διανεμομένα	Αδιανεμήτα	Αθροίσματα
1.	Τακτικό Αποθεματικό 40.000.000 X 5 %		2.000.000	2.000.000
2.	Μερίσματα Μετόχων: 38.000.000 X 35 % Πλέον προνομ. μετοχών: προηγ. χρήσεως 8.000.000 X 6 %	13.300.000 480.000		15.300.000 15.780.000
3.	Αμοιβές Δ.Σ. 24.220.000 X 30 %	7.266.000		23.046.000
4.	Μέρισμα Ιδρυτ. Τίτλων 24.220.000 X 10 %	2.422.000		25.468.000
5.	Μέρισμα Κερδοφ. Ομολ. 24.220.000 X 20 %	4.844.000		30.312.000
	Σύνολο Διανεμομένων	28.312.000		
6.	Φόρος Εισοδήματος 9.031.636 X 39 % *		3.522.338	33.834.338
7.	Έκτακτο Αποθεματικό		6.000.000	39.834.338
8.	Κέρδη εις νέο		165.662	40.000.000
	ΣΥΝΟΛΑ	28.312.000	11.688.000	40.000.000

* Η Α.Ε. "Χ" είναι εισαγμένη στο χρηματιστήριο

Υπολογισμός φόρου εισοδήματος.

Α) Κατανομή των συνολικών δαπανών στα φορολογητέα και
αφορολόγητα έσοδα:

- Αναλογούσες δαπάνες στα φορολογητέα έσοδα

$$\frac{60.000.000 \times 90}{110.000.000} = \frac{540.000.000}{110.000.000} = 49.090.909$$

- Αναλογούσες δαπάνες στα αφορολόγητα έσοδα

$$\frac{60.000.000 \times 20}{110.000.000} = \frac{12.000.000.000}{110.000.000} = 10.909.090$$

Β. Συνολικά Ακαθάριστα έσοδα χρήσης :	110.000.000
μείον: συνολικές δαπάνες :	<u>65.000.000</u>
Καθαρά Κέρδη χρήσης :	45.000.000
μείον: Αφορολόγητα έσοδα: 20.000.000	
μείον αναλογούσες δαπάν. 10.909.090	<u>9.090.910</u>
Φορολογητέα Καθαρά Κέρδη χρήσης ;	35.909.090
μείον: Ζημία προηγούμενης	<u>5.000.000</u>
Υπόλοιπο φορολογητέων καθαρών κερδων	30.909.090

Γ. Κατανομή των φορολογητέων κερδών στα Διανεμόμενα και Αδιασέμητα.

- Διανεμόμενα φορολογητέα Κέρδη:

Στα 40.000.000 έχουμε 28.312.000 διανεμόμενα

στα 30.909.090 X;

$$\frac{30.909.090 \times 28.312.000}{45.000.000 - 5.000.000} = \frac{875.098.156.080.000}{40.000.000} = 21.877.454$$

- Μη διανεμόμενα : 30.909.090 - 21.877.454 = 9.031.636

Δ9 Υπολογισμός φόρου Εισοδήματος.

$$9.031.636 \times 39\% = \underline{3.522.338}$$

Λογιστικές Εγγραφές της Διάθεσης Κερδών σύμφωνα με το Ε.ΓΛΣ.

88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	5.000.000
Ε0.03	<u>Ζημίες προηγouμ. Χρ.προς κάλυψη</u>	
42.	Αποτελέσματα εις νέο	5.000.000
42.01	<u>Υπόλοιπο ζημιών τήρησης εις νέο</u>	

Κάλυψη ζημίας προηγούμενης χρήσης.

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	3.522.338
88.05	<u>Φόρος Εισοδήματος</u>	
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	3.522.338
54.07	<u>Φόρος Εισοδήματος φορολογητέων κερδών</u>	

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	8522.338
88.99	<u>Κέρδη Προς Διάθεση</u>	
88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	8.522.338
88.08	<u>Φόρος Εισοδήματος</u>	
88.03	Ζημίες προηγouμ. χρήσης προς κάλυψη	

88.	Αποτελέσματα προς Διάθεση	36.477.662
88.99	<u>Κέρδη Προς Διάθεση</u>	
41.	Αποθεματικά	8.000.000
41.02	<u>Τακτικό Αποθεματικό</u>	2.000.000
41.05	<u>Εκτακτο Αποθεματικό</u>	6.000.000
53.	Πιστωτές Διάφοροι	28.312.000
53.01	<u>Μερίσματα Πληρωτέα</u>	13.780.000
53.08.00	<u>Οφειλόμενα ποσοστά Δ.Σ</u>	7.266.000
53.08.01	<u>Μερίσματα Ιδρυτ.Τίτλ.Πληρωτ.</u>	2.422.000
53.15.	<u>Δικαιούχοι' ομολογ.Επιπλ.τοκ.</u>	4.844.000
42.	Αποτελέσματα εις νέο	165.662
42.00	<u>Υπόλοιπο κερδών εις νέο</u>	

ως πίνακας Διάθεσης Κερδών.

53.	Πιστωτές Διάφοροι	8.000.000
53.01	<u>Μερίσματα Πληρωτέα</u>	
43.	Ποσά προορισμένα για αύξηση Μ.Κ.	8.000.000
43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσης για</u> <u>αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου.</u>	

Μετά την έγκριση του ισολογισμού από την Γενική Συνέλευση και την απόφαση της συνελεύσεως λπερί διανομής των κερδών θα γίνουν στο Λογιστήριο της Α.Ε. "X" οι εγγραφές παρουσίασης των φόρων επί των διανεμόμενων κερδών.

α) Φόρος επί μερισμάτων των μετοχών

Μερίσματα σε μετοχές

- Μερίσματα ονομαστικών μετοχών

$$\frac{8.000.000 \times 30.000}{50.000} = \frac{4.800.000}{50.000} \times 42\% = 2.016.000$$

- Μερίσματα ανωνύμων μετοχών

$$\frac{8.000.000 \times 20.000}{50.000} = \frac{3.200.000}{8.000.000} \times 45\% = \frac{1.440.000}{3.456.000}$$

Ανάλυση Μερισμάτων

- Ουφρ.μτχ.προηγ.χρησ.	8.000 X 60= 480.000	X42%	=	201.600
- " παρούσης χρήσης	30.000 X266=7980.000	X42%	=	3.351.600
- ανωνύμων μτχ.παρ.χρησ.	20.000X266=5320.000	X45%	=	2.394.000
	13780.000			5.947.200

Ο φόρος υπολογίζεται χωρίς να αφαιρεθούν τα αφορολόγητα ποσά κατά πρόσωπο.

β) Φόρος και Χαρτόσημο επί ποσοστών Δ.Σ.:

Έστω ότι το ΔΣ της Α.Ε. "Χ" αποτελείται από 4 μέλη που συμμετέχουν στα κέρδη κατά ισομοιρία .

Έτσι το κάθε μέλος δικαιούται : 1.816.500 (7266.000 : 4)

Υπολογισμός φόρου ανά σύμβουλο

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν.δ. 3323/55 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.1 άρθρου 4 του ν.1731/87.

Φόρος κλίμακας άρθρ.4 ν.1731/87	580.725
Φόρος 6% για εισόδημα 80.000	4.800
" Πρόσθετος φόρος X 3%	<u>54.495</u>
φόρος για κάθε σύμβουλο	640.020

Το χαρτόσημο υπολογίζεται σε ποσοστό 1,20% και είναι

$$7266.000 \times 1,20\% = 87.192.$$

Το συνολικό ποσό του παρακρατημένου φόρου είναι:

$$640.020 \times 4 = 2.560.080$$

γ) Φόρος επί μερισμάτων Ιδρυτικών τίτλων

Εστω ότι οι ιδρυτικοί τίτλοι είναι ονομαστικοί και οι πέντε κάτοχοί τους (φυσικά πρόσωπα) συμμετέχουν στα κέρδη κατά ισομοιρία.

Ο καθένας ιδρυτής δικαιούται ; 2.422.000 : 5= 484.400

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν.δ. 3323/55 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4παρ.1 του ν.1731/87 ο υπολογ. του φόρου γίνεται ως εξής:

Φόρος κλίμ. άρθρου 4παρ.1 ν.1731/1987	59.780
Φόρος 6% για εισόδημα 80.000	4.800
συν πρόσθετος φόρος 484.400 X 3%	<u>14.532</u>
	79.112

79.112 δρχ. θα παρακρατηθεί φόρος για κάθε κάτοχο και συνολικά για όλους (79.112 X 5) = 395.560.

δ) φόρος επί μερισμάτων Κερδοφόρων ομολογιών

Το άρθρο 3β του ν.2190/1920 αναφέρει ότι οτιδήποτε κέρδη όσο και άλλες παροχές, κορηγούνται στους κατόχους θεωρούνται μέρισμα και φορολογούνται όπως τα μερίσματα από μετοχές. Έστω ότι οι ομολογίες είναι ανώνυμες εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

Ο φόρος που πρέπει να παρακρατηθεί είναι $4.844.000 \times 45\% = 2.179.800$

Με βάση όλα τα παραπάνω δεδομένα γίνεται η εγγραφή των υποχρεώσεων απόδοσης φόρων της εταιρείας.

53.	Πιστωτές διάφοροι		7.689.832
53.01	<u>Μερίσματα πληρωτέα</u>	2.419.200	
53.08	<u>Οφειλόμενα ποσοστά ΔΣ</u>	2.647.272	
53.08.01	<u>Μερίσματα Ιδρ.Τίτλ.Πληρ.</u>	371.560	
53.15	<u>Δικαιούχοι ομολ.παροχών επιπλέον τόκου</u>	2.179.800	
43.	Ποσά προοριζόμενα για αύξηση κεφαλαίου		3.456.000
43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα Χρήσης για αύξ.κεφαλ.</u>		
54.	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		11.145.832
54.09.	<u>Φόρος μερισμάτων</u>	5.947.200	
54.09.01	<u>Φόροι Αμοιβ. Δ.Σ.</u>	2.560.080	
54.09.02	<u>Χαρτοσημο επί Αμοιβ.ΔΣ</u>	87.192	
54.09.13	<u>Φόρος μερισμ. Ιδρυτ. Τίτλων</u>	371.560	
54.09.14	<u>Φόρος μερισμ.Κερδ.Ομο Ομολ.</u>	2.179.800	

Ως πινάκια Υπολογ. φόρων

ε) Μετά την διαδικασία αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου και της σχετικής δημοσίευσης στην εφημερίδα της Κυβέρνησης θα γίνουν οι ακόλουθες εγγραφές.

33.	Χρεώστες Διάφοροι	4.544.000
33.03	<u>Μέτοχοι λογ.Κάλυψης Κεφαλ.</u>	
40	Μετοχικό Κεφάλαιο	4.544.000
40.00	<u>Καταβλημένο Μ.Κ. Κοι- νών μετοχών</u>	

Κάλυψη Μετοχικού, Κεφαλαίου Καταστ. Νο..

43.	Ποσά προοριζομενα για αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου	4.544.000
43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα Χρήσης για αύξηση Μ.Κ.</u>	
33.	Χρεώστες Διάφοροι	4.544.000
33.02	<u>Μέτοχοι Λογαρ.καλ.Κεφαλ.</u>	

ζ) Εγγραφές κατά την πληρωμή μερισμάτων στους μετόχους της Α.Ε: Σύμφωνα με τον νόμο 2190 από τα καθαρά κέρδη της Α.Ε. δίνεται Α'μέρισμα στους μετόχους με ποσοστό 6% τουλάχιστο του καταβλημένου Μετοχικού κεφαλαίου και Β'μέρισμα σύμφωνα με το καταστατικό της Α.Ε. και τις αποφάσεις της Γ.Σ.

Αυτά τα μερίσματα δίνονται στους μετόχους αφού προσκομίσουν την σχετική μερισματκόδειξη. Τα μερίσματα των μετόχων θεωρούνται εισοδήματα Γ'πηγής (κινητές αξίες) και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις φορολογίας εισοδήματος από 42-50% ανάλογα αν οι μετοχές είναι ανώνυμες ή ονομαστικές, εισηγμένες ή μη.

Η Α.Ε. έχει υποχρέωση να παρακρατήσει αυτό το φόρο και να τον αποδώσει στο Δημόσιο. Κατά την πληρωμή των μερισμάτων θα γίνει η εγγραφή.

---

53. Πιστωτές Διάφοροι	3.288.800	
53.01 <u>Μερίσματα Πληρωτέα</u>		
54. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		1.381.296
54.09 <u>Φόρος μερισμάτων</u>		
38.00 Ταμείο		1.907.504

Πληρωμή μερισμάτων και παρακράτηση φόρου.

Έτσι όπως έγινε η εγγραφή είναι συγκεντρωτική για όλα τα μερίσματα.

Κατά την μεταφορά στο λογαριασμό εκκαθαρίσεως φόρων-τελών ετήσιας δήλωσης φόρου εισοδήματος:

---

54. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	1.381.296	
54.09 <u>Φόρος μερισμάτων</u>		
54. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		1.381.296
54.08 <u>Λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων-τελών ετήσ.Δήλ.φόρου εισοδημ.</u>		

Κατά την εμφάνιση απαίτησης υπέρ του Δημοσίου.

---

54. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	1.381.296	
54.08 <u>Λογ/σμός εκκαθαρίσεως φόρων-τελών ετήσ.φάλ.φόρου εισοδ.</u>		
33. Χρεώστες Διάφοροι		1.381.296
33.13 <u>Ελληνικό Δημόσιο</u>		

Κατά την καταβολή

---

33. Χρεώστες Διάφοροι	1.381.296	
33.13 <u>Ελληνικό Δημόσιο</u>		
38.00 Ταμείο		1.381.296

ΜΕΡΟΣ III

ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Α.Ε.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Κάθε επιχείρηση για να δικαιολογήσει την ύπαρξή της μέσα στον επιχειρηματικό κόσμο πρέπει να έχει σαν κύριο σκοπό πέρα από τον κοινωνικό την πραγματοποίηση κερδών. Έτσι λοιπόν και η Ανώνυμη Εταιρεία σαν επιχείρηση έχει σαν κύριο σκοπό την πραγματοποίηση κερδών και με διάφορα μέσα, τεχνικές επιδιώκει την αύξηση αυτών. Τα πραγματοποιιούμενα καθαρά κέρδη θα διανεμηθούν στους διάφορους φορείς της Α.Ε. βάσει του νόμου και του καταστατικού όπως είναι οι μέτοχοι, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, στους Ιδρυτές, στο προσωπικό γενικά για την συμβολή τους στην πραγματοποίηση των κερδών, ένα τμήμα των κερδών περιέρχεται στο Δημόσιο, ενώ ένα άλλο τμήμα δεν εξέρχεται από την Α.Ε. αλλά με βάση τις διαφορές διατάξεις του νόμου και του καταστατικού ή ύστερα από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων, παραμένει μέσα στην επιχείρηση με την μορφή πεικιλώνυμων αποθεματικών.

Έτσι λοιπόν ο όρος διάθεση κερδών περιλαμβάνει τα κέρδη που εξέρχονται από την επιχείρηση με την μορφή μερισμάτων και αμοιβών (διανεμόμενα κέρδη) και τα κέρδη τα οποία παραμένουν μέσα στην επιχείρηση σχηματίζοντας έτσι διάφορα αποθεματικά (αδιανεμήτα κέρδη).

Μερισματική πολιτική ή πολιτική κερδών είναι η τακτική που ακολουθεί η διοίκηση της επιχείρησης στο να προσδιορίζει την κατανομή των κερδών της μεταξύ καταβολών στους μετόχους (τα διανεμόμενα κέρδη), και επανεπένδυσης στην

επιχείρηση κερδών με τη μορφή ποικιλώνυμων αποθεματικών (τα μη διανεμόμενα κέρδη).

Τα μη διανεμόμενα κέρδη ή παρακρατηθέντα κέρδη αποτελούν μια από τις πιο σημαντικές πηγές κεφαλαίων για την χρηματοδότηση της ανάπτυξης της επιχείρησης ενώ τα διανεμόμενα κέρδη ή μερίσματα αποτελούν τις χρηματικές ροές που εισπράττουν οι μέτοχοι σαν αντάλλαγμα των εισφορών τους.

Η μερισματική πολιτική αντιμετωπίζεται κάθε χρόνο από την Διοίκηση της Α.Ε. κατά την κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών της καταστάσεων.

Την μερισματική πολιτική την διέπουν δύο αντίρροπες τάσεις. Η μία είναι αυτή που τείνει στην διανομή του μεγαλύτερου δυνατού ποσού κερδών στους μετόχους, και η άλλη είναι αυτή που τείνει στην διατήρηση στην επιχείρηση του μεγαλύτερου ποσού κερδών με την μορφή αποθεματικών.

Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που συνηγορούν υπέρ της μιας ή της άλλης τάσεως κι εδώ η Διοίκηση της Α.Ε. θα πρέπει να σταθμίσει με σύνεση τους παράγοντες αυτούς και να βρεί την κατάλληλη λύση κατά την οποία θα εξυπηρετήσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντα της επιχείρησης και των μετόχων.

Η μη διανομή κερδών αποτελεί για τους μετόχους μια θυσία με την έννοια της αναβολής άμεσης ικανοποίησης καταναλωτικών αναγκών, ενώ για την επιχείρηση σημαίνει αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της με την δημιουργία των

αποθεματικών τα οποία θα χρησιμοποιήσει για επενδυτικά έργα με σκοπό να ικανοποιήσει τους μετόχους της στο μέλλον.

Στην αντίθετη περίπτωση κατά την οποία δεν γίνονται κρατήσεις καθαρών κερδών για τον σχηματισμό αποθεματικών αλλά μεγάλο τμήμα αυτών διανέμεται στους μετόχους παρατηρούμε ικανοποίηση των μετοχών απ' την επιχείρηση λόγω των αμοιβών που παίρνουν έναντι των καταβαλλομένων εισφορών τους σ' αυτή από την μια πλευρά, αλλά απ' την άλλη όμως πλευρά της επιχείρησης ίσως να δημιουργηθούν προβλήματα λόγω ελλείψεως ιδίων κεφαλαίων για επέκταση αυτής ή για την κάλυψη εκτάκτων ζημιών που ενδεχομένως να προκύψουν.

Οι αποφάσεις σχετικά με τα μερίσματα που θα δοθούν αφορούν στο ποσοστό από τα καθαρά κέρδη κάθε χρήσεως που διατίθενται στους μετόχους της επιχείρησης καθώς και τη σταθερότητα ή μη του ποσού ανά μετοχή που διανέμεται ως μέρισμα από χρόνο σε χρόνο.

Η παρακράτηση καθαρών κερδών αποτελεί αποταμίευση για την επιχείρηση και αποβλέπει στην αυτοχρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της για να υπάρξουν περισσότερα κέρδη και κατά συνέπεια μερίσματα στο μέλλον.

Η παρακράτηση όμως των κερδών όπως παραπάνω είπαμε σημαίνει ότι οι μέτοχοι της επιχείρησης καλούνται να θυσιάσουν την δυνατότητα για κατανάλωση που προσφέρουν τα μερίσματα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο με ανταμοιβή τα υψηλότερα μερίσματα που θα προκύψουν στο μέλλον. Γι' αυτό στις αποφάσεις που παίρνονται σχετικά με

τα μερίσματα πρέπει να κρίνεται κατά πόσο τὰ αναμενόμενα κέρδη από την επένδυση των παρακρατουμένων καθαρών κερδών θα δικαιολογούν τη θυσία της δυνατότητας για κατανάλωση στην τρέχουσα περίοδο από τους μετόχους. Με τον τρόπο αυτό οι αποφάσεις για την διανομή μερίσματος σχετίζονται με τις αποφάσεις για επενδύσεις. Επίσης η πολιτική που θα καθορίσει μια επιχείρηση σχετικά με τη διανομή μερίσματος θα επηρεάσει την διάρθρωση των κεφαλαίων της μια και τα καθαρά κέρδη που παρακρατούνται αντιπροσωπεύουν αύξηση των ιδίων κεφαλαίων.

Όλα τα παραπάνω πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη απ' την Διοίκηση κατά την εφαρμογή της μερισματικής Πολιτικής.

Ένα άλλο επίσης κρίσιμο σημείο που πρέπει να εξετασθεί είναι το κόστος των αποθεματικών. Συμφέρει την Α.Ε. να παρακρατεί κέρδη σχηματίζοντας έτσι αποθεματικά ή μπορεί να βρεί ξένα κεφάλαια για τις χρηματοδοτήσεις της σε επενδύσεις με πολύ πιο ευνοϊκότερους όρους γι' αυτήν.

Για το κόστος των αποθεματικών έχουμε να αναφέρουμε ότι τα αποθεματικά δημιουργούνται από την παρακράτηση μέρους των καθαρών κερδών και ότι ένα σημαντικό τμήμα των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων χρηματοδοτούνται απ' αυτού του είδους την αποταμίευση. Το κόστος ευκαιρίας απ' την χρησιμοποίηση των αποθεματικών για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Α.Ε. είναι η αξία του μερίσματος που χάνουν οι μέτοχοι από την παρακράτηση κερδών για να δημιουργηθούν τα αποθεματικά. Έτσι λοιπόν αυτά αντιπροσωπεύουν μια επιπρόσθετη επένδυση κεφαλαίου από τους με-

τόχους που είναι επόμενο να αναμένουν στον ίδιο βαθμό αποδόσεως γι'αυτά όπως και για το Μετοχικό Κεφάλαιο που τους ανήκει. Για να έχουν όμως κάποια απόδοση αυτά τα κεφάλαια που παρακρατούνται θα πρέπει να επενδυθούν σε σωστούς τομείς.

Αν η επιχείρηση δεν μπορεί να βρεί επενδύσεις για τα παρακρατηθέντα κέρδη που να έχουν απόδοση ίση ή μεγαλύτερη από το μετοχικό κεφάλαιο, τότε τα χρήματα αυτά θα πρέπει να διανεμηθούν στους μετόχους έτσι ώστε αυτοί πλέον να τα επενδύσουν σε άλλες επιχειρήσεις που να τους προσφέρουν απόδοση τουλάχιστον ίση προς το κεφάλαιο ή αν δεν μπορούν να βρούν τέτοιες συνθήκες επένδυσης να τα καταναλώσουν προς ικανοποίηση καταναλωτικών αναγκών.

Η μερισματική πολιτική είναι αλληλένδετη με τους στόχους που έχει καθορίσει η επιχείρηση σχετικά με το επενδυτικό έργο που θα αναλάβει και τη σύνθεση κεφαλαίων που θεωρεί επιθυμητή.

Σε περίπτωση που το επενδυτικό έργο που σχεδιάζει να αναλάβει η επιχείρηση πρόκειται στο μέγιστο του ποσοστό να είναι σε πάγια στοιχεία θα πρέπει το έργο αυτό να χρηματοδοτηθεί με κεφάλαιο μακράς διάρκειας. Εάν η δυνατότητα της Α.Ε. να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο ή να αποκτήσει δάνεια, μακράς διάρκειας είναι περιορισμένη τότε το νέο επενδυτικό έργο θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί με μια αύξηση της αποταμιεύσεως που πραγματοποιεί η ίδια η επιχείρηση, δηλ. με μια αύξηση του ποσοστού των καθαρών

κερδών που δεν διανέμονται και σχηματίζουν αποθεματικά. Εξάλλου αν η επιχείρηση επιθυμεί να έχει μεγαλύτερη συμμετοχή δανειακού κεφαλαίου στις χρηματοδοτήσεις της και οι συνθήκες στην κεφαλαιαγορά είναι ευνοϊκές από την άποψη προσφοράς τέτοιου κεφαλαίου τότε θα μπορεί να διαθέσει το μέγιστο ποσοστό των καθαρών κερδών της στους μετόχους της σαν μέρισμα.

Βέβαια κάτι τέτοιο προϋποθέτει έρευνα της κεφαλαιαγοράς και προπάντων ανάλυση του κόστους ευκαιρίας του δανειακού κεφαλαίου, έτσι ώστε το συμπέρασμα που θα προκύψει να δείχνει ότι αυτό είναι χαμηλότερα απ'αυτό των ιδίων κεφαλαίων.

Σε αντίθετη περίπτωση που το κόστος ευκαιρίας του δανειακού κεφαλαίου είναι υψηλότερο απ'αυτό των ιδίων κεφαλαίων, τότε καμια ενέργεια δεν θα πρέπει να γίνει για την απόκτηση τέτοιου κεφαλαίου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 8

Παράγοντες που επηρεάζουν την μερισματική
πολιτική.

8.1 Παράγοντες νομικής φύσεως

Όπως παραπάνω αναφέρθηκε οι δύο βασικοί παράγοντες που θα πρέπει να καθορίζουν το ποσό που παρακρατείται από τα καθαρά κέρδη ή αυτό που διανέμεται είναι η αποδοτικότητα που αναμένεται από τις δραστηριότητες που θα ειδικώσει η επιχείρηση και το κόστος ευκαιρίας των κεφαλαίων που παρακρατούνται από τους μετόχους.

Σε περίπτωση που η αποδοτικότητα αυτή είναι χαμηλότερη από το κόστος ευκαιρίας των αποθεματικών θα πρέπει το σύνολο των καθαρών κερδών να διανεμηθεί στους μετόχους, ενώ αντίθετα αν η αποδοτικότητα είναι υψηλή θα πρέπει το σύνολο των καθαρών κερδών να παρακρατηθεί για να χρηματοδοτήσει τις νέες δραστηριότητες. Οι επιλογές όμως που μπορεί να κάνει μια επιχείρηση σχετικά με την παρακράτηση ή την διανομή των καθαρών κερδών περιορίζεται από το νομικό πλαίσιο που διέπει την λειτουργία των εταιριών και συγκεκριμένα ο Ν.2190/20 που ρυθμίζει την λειτουργία των Ανωνύμων Εταιρειών.

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν.2190/1920 απ'τα καθαρά κέρδη της χρήσεως το εικοστό τουλάχιστον αφαιρείται για τον σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού . Το καταστατικό όμως της Α.Ε. είναι δυνατό να ορίσει ποσοστό κράτησης καθαρών κερδών μεγαλύτερο από το 5%.

Από την παραπάνω διάταξη φαίνεται ότι ονομοθέτης έχει επιβάλλει ένα υποχρεωτικό ελάχιστο ποσοστό αποταμιεύσεως των καθαρών κερδών στις Α.Ε. με σκοπό το σχηματισμό κεφαλαίου για να αντιμετωπίζονται απ' την εταιρεία άνετα, μελλοντικές ζημιογόνες καταστάσεις χωρίς να μειώνεται το μετοχικό κεφάλαιο. Αυτή η διάταξη προστατεύει την εταιρεία, από την άλλη όμως πλευρά πρέπει να προστατευτούν και οι μέτοχοι.

Έτσι λοιπόν ο νόμος με το άρθρο 45παρ.2 Ν.2190/20 για την προστασία των μετόχων ορίζει ότι από το υπόλοιπο των κερδών δηλ. μετά την αφαίρεση απ' αυτά του τακτικού αποθεματικού ποσοστό ίσο τουλάχιστο με 6% επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου διανέμεται στους μετόχους.

Αν δεν υπήρχε αυτός ο περιορισμός θα ήταν δυνατό η μειοψηφία των μετόχων που δεν συμμετέχει στη διοίκηση της Α.Ε. να μην είχε κανένα εισόδημα από τις μετοχές της αν η πλειοψηφία των μετόχων που συμμετέχουν στην διοίκηση αποφάσιζε την παρακράτηση για τον σχηματισμό αποθεματικών του συνόλου των καθαρών κερδών.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το ποσό που μπορεί να παρακρατηθεί για αποθεματικά από μια επιχείρηση έχει ένα ανώτατο όριο που καθορίζεται από το υποχρεωτικό μέρος και ένα κατώτατο όριο που επιβάλλεται από το νόμο για τακτικό αποθεματικό.

Το ποσό που μπορεί να παρακρατήσει μια επιχείρηση από τα καθαρά κέρδη της για την δημιουργία των αποθεματικών εξαρτάται ακόμη και από την ύπαρξη προνομιούχων μετοχών

και ιδρυτικών τίτλων.

Ο νόμος σχετικά με τις προνομιούχες μετοχές ορίζει ότι σε περίπτωση μη διανομής μερίσματος για μία ή περισσότερες χρήσεις το δικαίωμα για μέρισμα δεν παραγράφεται αλλά μετατίθεται σωρευτικά στις επόμενες χρήσεις. Είναι λοιπόν δυνατό σε μια χρήση που υπάρχουν κέρδη προς διάθεση ένα μεγάλο μέρος αυτών να διανεμηθούν στους κατόχους των προνομιούχων μετοχών για να εξοφληθούν οι ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις απέναντί τους για τις χρήσεις που δεν παρουσιάστηκαν κέρδη. Έτσι παρατηρούμε ότι το ποσό των καθαρών κερδών που δεν διανέμεται μειώνεται σημαντικά.

Ακόμη σε περίπτωση εκδόσεως της επιχείρησης ιδρυτικών τίτλων είναι προφανές ότι θα υπάρχει ένας ακόμη επιπρόσθετος περιορισμός σε ότι αφορά τη μη διανομή κερδών για αύξηση των αποθεματικών. Οι ιδρυτικοί τίτλοι έχουν το δικαίωμα απολήψεως απ'τα κέρδη ποσοστό το πολύ μέχρι του 1/4 αυτών, μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και καταβολών στους μετόχους του πρώτου μερίσματος.

Την ικανότητα για παρακράτηση καθαρών κερδών προς σχηματισμό αποθεματικών περιορίζουν ακόμη και οι αμοιβές των μελών του Δ.Σ. που λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών με ποσοστό που ορίζεται στο καταστατικό της εταιρείας.

Σε περίπτωση που η χρήση κλείσει με ζημία ή κλείσει με κέρδη αλλά όλα απορροφήθηκαν για να καλύψουν ζημιές προηγούμενων χρήσεων τότε δεν δημιουρ-

γείται ζήτημα μερισματικής πολιτικής διότι δεν υπάρχουν κέρδη για αποθεματοποίηση ή διανομή.

Ο νόμος θέλοντας να προστατέψει τους πιστωτές της Α.Ε. και γενικά αυτούς που έχουν απαιτήσεις έναντι αυτής απαγορεύει την διανομή μερίσματος από το μετοχικό κεφάλαιο καθώς και τις κρατήσεις για αποθεματικά απ' αυτό.

Διανομή μερίσματος απ' το κεφάλαιο σημαίνει διανομή των επενδύσεων που έχουν γίνει στην εταιρεία και όχι διανομή των κερδών της. Αυτό με άλλα λόγια θα σήμαινε επιστροφή των κεφαλαίων στους μετόχους.

Επίσης μια επιχείρηση δεν μπορεί να διανέμει μερίσματα όταν βρίσκεται σε κατάσταση αφερεγγυότητας που εδώ σημαίνει πτώχευση. Μια επιχείρηση λέμε ότι βρίσκεται σε πτώχευση όταν οι υποχρεώσεις της υπερβαίνουν τα περιουσιακά της στοιχεία. Διανομή μερίσματος κάτω από τέτοιες συνθήκες σημαίνει ότι θα διανεμηθούν στους μετόχους κεφάλαια που δικαιωματικά ανήκουν στους πιστωτές της.

Οι διατάξεις του νόμου έχουν μεγάλη σημασία για την εφαρμογή της μερισματικής πολιτικής διότι καθορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να διαμορφωθεί αυτή. Ορίζουν το ελάχιστο ποσό των καθαρών κερδών που πρέπει να διανεμηθεί και το ελάχιστο που υποχρεωτικά πρέπει να παρακρατηθεί. Όλες οι νομικές διατάξεις έχουν σαν αντικειμενικό σκοπό να προστατεύσουν τους μετόχους, τους πιστωτές, και την ίδια την επιχείρηση.

Ως εκ τούτου λοιπόν η Διοίκηση της επιχείρησης πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά τις επιταγές του νόμου και να είναι σύμφωνη μ' αυτές.

8.2. Ρευστότητα

Ένας σημαντικός παράγοντας που παίζει ρόλο κατά την εφαρμογή της μερισματικής πολιτικής είναι η ρευστότητα της επιχείρησης. Τα κέρδη που έχουν παρακρατηθεί στο παρελθόν φυσιολογικά θα έχουν επενδυθεί σε περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα για την δραστηριότητα της επιχείρησης π.χ. αποθέματα, παγία στοιχεία κλπ. ως εκ τούτου λοιπόν δεν υπάρχουν με την μορφή ρευστών διαθεσίμων.

Άρα μια επιχείρηση που έχει προϋστορία κερδών μπορεί να μην είναι σε θέση να καταβάλει μέρισμα για λόγους μειωμένης ρευστότητας.

Πριν από οποιαδήποτε απόφαση της Διοικήσεως για την πολιτική κερδών που θα εφαρμόσει θα πρέπει να σταθμίζεται η στατική ρευστότητα δηλ. η τωρινή ταμειακή της θέση αλλά και η δυναμική ρευστότητα δηλ. η μελλοντική. Το αν θα διανεμηθεί υψηλό ποσοστό καθαρών κερδών ή όχι όπως είπαμε εξαρτάται από τον βαθμό ρευστότητας που έχει η Α.Ε. Τα μερίσματα αντιπροσωπεύουν μια ταμειακή εκροή για την επιχείρηση. Αν αυτή έχει ικανοποιητικό βαθμό ρευστότητας θα είναι εύκολο να διαθέσει σημαντικό ποσοστό των κερδών της σε μερίσματα χωρίς να περιορίζεται η ευελιξία της για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων ή την αντιμετώπιση προβλημάτων.

Αντίθετα αν η εν λόγω επιχείρηση αντιμετωπίζει πρόβλήματα ρευστότητας μια εκταμίευση ρευστών με την διανομή μερίσματος ενδεχομένως να της δημιουργήσει

προβλήματα σε ότι αφορά την εκπλήρωση διαφόρων βραχο-προθέσμων και ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων.

Ο άριστος βαθμός ρευστότητας για μια επιχείρηση εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως είναι: η φύση των εργασιών της, οι χρονικές υστερήσεις στις εισπράξεις της από τους πελάτες σε σύγκριση με το χρόνο που της παρέχουν οι πιστωτές της για την εξόφληση των υποχρεώσεών της προς αυτούς κτλ.

Επίσης η ρευστότητα της Α.Ε. εξαρτάται και από το είδος των επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει, τους όρους καθώς και από το είδος των κεφαλαίων που έχουν χρησιμοποιηθεί για την χρηματοδότηση των επενδύσεων αυτών.

Επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο νέων επενδύσεων είναι αναπτυσσόμενες δεν είναι συνήθως ρευστές διότι δεσμεύουν κεφάλαια σε πάγια στοιχεία, αποθέματα κτλ. Οι επιχειρήσεις αυτές δεν θα διανέμουν μεγάλο μέρος στους μετόχους κατά το στάδιο αυτό έστω κι αν υπάρχουν υψηλά κέρδη, αλλά κάνουν υψηλές κρατήσεις αυτών ώστε επενδύοντάς τα σε σωστούς τομείς να εξασφαλισθεί έτσι η βεβαιότητα μελλοντικών κερδών ικανοποιώντας έτσι τους μετόχους οι οποίοι θα δικαιολογήσουν τη θυσία των μερισμάτων τους σε προηγούμενες χρήσεις.

8.3 Το μέγεθος και η ηλικία των επιχειρήσεων.

Ένας άλλος εξίσου σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την εφαρμογή της πολιτικής των κερδών των επιχειρήσεων όσον αφορά την πρόσβαση αυτών στις κεφαλαιαγορές

για την εξεύρεση κεφαλαίων είναι το μέγεθος και η ηλικία αυτών.

Μια μεγάλη επιχείρηση που έχει καθιερωθεί στην αγορά και που έχει μεγάλη αποδοτικότητα και προϋστορία κερδών έχει την δυνατότητα να μπει πιο εύκολα στις κεφαλαιαγορές για απόκτηση κεφαλαίων. Έτσι μια τέτοια επιχείρηση μπορεί να διανέμει υψηλά ποσοστά κερδών στους μετόχους της.

Μια μικρή επιχείρηση η οποία είναι νέα στην αγορά αντιμετωπίζει πρόβλημα κεφαλαίων για την χρηματοδότηση των επεκτάσεών της. Επειδή όμως είναι νέα μέσα στον κύκλο των επιχειρήσεων δεν εμπνέει εμπιστοσύνη στους διάφορους πιστωτικούς οργανισμούς και από τυχόν επενδυτές. Για τον λόγο αυτό τα κεφάλαια που χρειάζεται θα τα αποκτήσει απ'την παρακράτηση υψηλών ποσοστών απ'τα καθαρά κέρδη της σχηματίζονται έτσι αποθεματικά. Έτσι λοιπόν οι νέες και μικρές επιχειρήσεις εφαρμόζουν συντηρητική πολιτική κερδών.

Επιπλέον έχουμε να αναφέρουμε ότι επιχειρήσεις οι οποίες είναι μεγάλες και έχουν πολύ χρόνο στην αγορά αλλά είναι υπερχρεωμένες και βρίσκονται σε αδυναμία περαιτέρω δανεισμού έχουν ανάγκη τα τυχόν κέρδη που προκύπτουν για να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Αρα είναι επόμενο ότι τέτοιου είδους επιχειρήσεις θα εφαρμόζουν πολύ συντηρητική μερισματική πολιτική κρατώντας υψηλά ποσοστά απ'τα καθαρά κέρδη τους και διανέμοντας ένα μικρό ποσοστό κερδών στους μετόχους τους.

8.4 Δανειοληπτική ικανότητα

Η μερισματική πολιτική όπως είπαμε είναι αλληλένδετη με τους στόχους που έχει καθορίσει μια επιχείρηση σχετικά με το επενδυτικό έργο που σχεδιάζει να αναλάβει και την σύνθεση των κεφαλαίων της που θεωρεί επιθυμητή.

Όταν λέμε σύνθεση κεφαλαίων εννοούμε την σχέση που υπάρχει μεταξύ ιδίων και ξένων κεφαλαίων. Σχετικά με την χρηματοδότηση των επεκτάσεων έχουμε να πούμε ότι γίνεται με δύο τρόπους είτε με εσωτερικό δανεισμό είτε με εξωτερικό.

Η δανειοληπτική ικανότητα της επιχείρησης εξετάζεται όταν πρόκειται η νέα επένδυση να χρηματοδοτηθεί με ξένα κεφάλαια.

Δανειοληπτική ικανότητα είναι η ικανότητα της επιχείρησης να αποκτήσει δάνεια. Η ικανότητα αυτή εκφράζεται με τον δείκτη δανειακής επιβάρυνσης ο οποίος θέλει ιδιαίτερη μελέτη και ανάλυση όταν αποφασιστεί από την Α.Ε. ότι το επενδυτικό έργο θα χρηματοδοτηθεί με ξένα κεφάλαια.

Όταν λέμε επενδυτικό έργο αυτό μπορεί να αφορά ή την επέκταση των κτηριακών εγκαταστάσεων, ή τον εκσυγχρονισμό του μηχανολογικού εξοπλισμού, ή την αύξηση των αποθεμάτων σε πρώτες και βοηθητικές ύλες κ.τ.λ.

Ο δείκτης της δανειακής επιβάρυνσης ορίζεται από το πηλίκο:

Ξένα κεφάλαια

Ίδια κεφάλαια

Το Πηλίκο του δείκτη αυτό εκφράζει την αναλογία των κεφα-

λαίων της εταιρείας δηλαδή πόσο είναι το ποσοστό συμμετοχής των ξένων κεφαλαίων στο σύνολο των υποχρεώσεων της και ποιά είναι η αναλογία ξένων και ιδίων κεφαλαίων. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγάλη δηλαδή μεγαλύτερη από την μονάδα τότε η δανειοληπτική ικανότητα της επιχείρησης είναι μειωμένη διότι τα ξένα κεφάλαια που έχει είναι περισσότερα από τα δικά της (ίδια κεφάλαια) που αυτό σημαίνει ότι αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση χάνεται ο αυτοέλεγχος της επιχείρησης και περνάει σιγά - σιγά στα χέρια των δανειστών της. Σ' αυτή την περίπτωση η διοίκηση της Α.Ε. θα πρέπει να επιδιώξει τη βελτίωση του δείκτη είτε με την αύξηση των αποθεματικών με μια ανάλογη πολιτική για τα κέρδη της, είτε με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ώστε να δημιουργηθεί καλύτερη σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια.

Η δανειοληπτική ικανότητα εξαρτάται από τις προοπτικές για κέρδη που παρουσιάζουν οι δραστηριότητες, τη σταθερότητα και την αβεβαιότητα των πωλήσεων.

Όταν υπάρχει η βεβαιότητα ότι προκύπτουν κέρδη και ότι τα κέρδη αυτά παρουσιάζουν μια σχετική σταθερότητα επί σειρά ετών αυτό μπορούμε να πούμε ότι είναι μια εγγύηση ότι η επιχείρηση είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις δανειακές της υποχρεώσεις.

Επομένως αν η διοίκηση της Α.Ε. έχει λόγους να πιστεύει ότι η άντληση δανείων απ' την κεφαλαιαγορά θα

είναι δυσχερής διότι δεν έχει καλό δείκτη δανειακής επιβάρυνσης θα αποφύγει την διανομή υψηλών μερισμάτων σχηματίζοντας έτσι αποθεματικά προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η νέα επένδυση.

Η δανειοληπτική ικανότητα μιας επιχείρησης όπως είπαμε είναι μειωμένη όταν έχει ήδη λάβει πολλά δάνεια και οι προοπτικές για κέρδη είναι άσχημες.

Σε τέτοια περίπτωση μια ταμειακή εκροή με την μορφή μερίσματος είναι δυνατό να οδηγήσει την επιχείρηση μελλοντικά σε δύσκολη θέση σχετικά με την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της διότι δεν θα είναι εύκολα τα χρήματα αυτά που έχουν διανεμηθεί να αναπληρωθούν με άντληση νέου κεφαλαίου απ' την κεφαλαιαγορά.

Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι μια επιχείρηση που έχει άσχημο δείκτη δανειακής επιβάρυνσης που αυτός μειώνει τη δανειοληπτική της ικανότητα αφενός δεν θα μπορεί να βρεί κεφάλαιο διότι δεν δύναται να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που προκύπτουν απ' αυτά, αφετέρου αν βρεί δεν θα μπορεί να τα αποκτήσει διότι οι πιστωτικοί οργανισμοί θα θέσουν πολύ δυσμενείς όρους με αποτέλεσμα να μην δύναται η Α.Ε. να ανταποκριθεί.

Μια τέτοια επιχείρηση έχει άμεση ανάγκη από ίδια κεφάλαια, έτσι η πολιτική των κερδών που θα εφαρμόσει θα είναι πολύ συντηρητική με την έννοια ότι το μέγιστο ποσοστό των καθαρών κερδών θα το παρακρατήσει για τον σχηματισμό αποθεματικών βελτιώνοντας έτσι την σχέση ίδια

προς ξένα κεφάλαια μια και τα αποθεματικά είναι μέρος των ιδίων κεφαλαίων και μια αύξηση αυτών συνεπάγεται αντίστοιχη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων.

Επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται κάτω από τέτοιες συνθήκες είναι δυνατόν να αναβάλουν το πρόγραμμα επενδύσεων που έχουν σχεδιάσει εφόσον βελτιωθεί η οικονομική τους κατάσταση.

8.5. Πληθωρισμός

Η πολιτική του μερίσματος επηρεάζεται και από τον πληθωρισμό που επικρατεί σε μια χώρα. Όταν οι τιμές και ειδικά των κεφαλαιουχικών αγαθών αυξάνονται με υψηλούς ρυθμούς, τα ρευστά κεφάλαια που προκύπτουν από την πραγματοποίηση των αποσβέσεων είναι πιθανόν να μην επαρκούν για την αντικατάσταση των παγίων στοιχείων του ενεργητικού μιας Α.Ε.

Σε αυτή την περίπτωση η πολιτική των κερδών που θα εφαρμόσει η επιχείρηση θα είναι συντηρητική με σκοπό να αυξηθεί το ποσοστό των καθαρών κερδών που παρακρατείται για τον σχηματισμό αποθεματικών μόνο και μόνο για να διατηρήσει ανέπαφη την αξία των περιουσιακών της στοιχείων.

8.6. Αντιπληθωριστική πολιτική της Κυβέρνησης

Το ύψος των καθαρών κερδών που παρακρατούνται επηρεάζεται από τα διάφορα μέτρα που παίρνουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις στα πλαίσια της πολιτικής των τιμών και εισοδημάτων όπως είναι εκείνα που επιβάλλουν ότι το μερίσμα που θα διανεμηθεί στο τέλος μιας χρήσεως δεν μπορεί

να είναι υψηλότερο απ' το μέρος της προηγούμενης χρήσεως ή ότι το μέρος θα είναι υψηλότερο μόνο κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό. Τετοια μέτρα έχουν θεσπιστεί σε διάφορες χώρες για να αντιμετωπισθεί ο πληθωρισμός. Επομένως η εφαρμογή της μερισματικής πολιτικής για μια επιχείρηση η οποία έχει την δραστηριότητά της σε χώρα που η Κυβέρνηση εφαρμόζει αυτή την πολιτική περιορίζεται με την έννοια ότι και να θέλουν να διανέμουν υψηλό ποσοστό καθαρών κερδών στους μετόχους τους δεν τους το επιτρέπει η ισχύουσα νομοθεσία οπότε υποχρεωτικά αυξάνονται τα παρακρατηθέντα κέρδη σχηματίζοντας έτσι διάφορα αποθεματικά.

Το μέτρο αυτό πέρα από την καταπολέμηση του πληθωρισμού έχει και σαν σκοπό να αποκτήσουν οι επιχειρήσεις δική τους οικονομική οντότητα και αυτοδυναμία προκειμένου για νέες επενδύσεις να χρησιμοποιούν δικά τους κεφάλαια και να μην προσφεύγουν σε εξωτερικό δανεισμό που αυτό θα έχει σαν συνέπεια την αποδιοργάνωση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης και του κράτους γενικώτερα.

8.7. Έλεγχος της επιχείρησης από τους ήδη υπάρχοντες μετόχους.

Ένας άλλος παράγοντας που θα επηρεάσει την μερισματική πολιτική είναι ο βαθμός ελέγχου που επιθυμούν να έχουν οι υπάρχοντες μέτοχοι. Ο βαθμός ελέγχου επιρεάζεται από τις εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης στην επιχείρηση.

Η μη διανομή μερίσματος αποτελεί μια από τις δύο μεθόδους που διαθέτει κάθε Α.Ε. για να αυξήσει το κεφάλαιό της.

Αν η επιχείρηση έχει μειωμένη δανειοληπτική ικανότητα και συγχρόνως ακολουθεί πολιτική διανομής υψηλών μερισμάτων είναι δυνατό να προσφύγει στην αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου με την έκδοση νέων μετοχών για να μπορέσει να συνεχίσει την ομαλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων της.

Σε περίπτωση εκδόσεως των νέων μετοχών είναι δυνατό να αλλοιωθεί ο έλεγχος της επιχείρησης απ' το γεγονός ότι θα μπουν νέοι μέτοχοι στην επιχείρηση όταν τις μετοχές αυτές δεν θα μπορούν να τις απακτήσουν οι ήδη υπάρχοντες μέτοχοι διότι ίσως να μην διαθέτουν τα αναγκαία κεφάλαια.

Η προσέλευση νέων μετόχων αλλοιώνει τον έλεγχο που ασκούν οι υπάρχοντες μέτοχοι γιατί θα έχουν κι αυτοί την επεθυμία και το δικαίωμα άλλωστε να συμμετάσχουν στην γενική συνέλευση και να επηρεάζουν σ' ένα βαθμό τις διάφορες αποφάσεις που παίρνονται για την λειτουργία της επιχείρησης .

Κάτι τέτοιο είναι επόμενο να ενοχλεί τους παλιούς μετόχους θίγοντας τους έτσι το προσωπικό και οικονομικό τους γόητρο. Αυτοί θα επιθυμούν να μην γίνει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου αλλά τα απαιτούμενα κεφάλαια να αντληθούν από την ίδια την Α.Ε. που θα υπάρχουν σ' αυτήν με την μορφή αποθεματικών. Τούτο σημαίνει ότι οι ίδιοι οι μέτοχοι θα επιβάλλουν μια πολιτική κερδών κατά την οποία θα παρακρατείται μεγαλύτερο ποσοστό καθαρών κερδών για τον σχηματισμό αποθεματικών και θα μειώνει το ποσοστό διανομής με την μορφή μερισμάτων.

Πολλές επιχειρήσεις έχουν εφαρμόσει την τακτική να επεκτείνονται μόνο μέχρι το σημείο που τους επιτρέπουν τα κέρδη τους που αυτό σημαίνει ότι οι χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους γίνεται αποκλειστικά από τα υπάρχοντα αποθεματικά. Μια τέτοια τακτική προϋποθέτει την ύπαρξη αποθεματικών τα οποία θα σχηματίζονται από παρακράτηση υψηλού ποσοστού καπ'τα καθαρά κέρδη.

8.8. Πιστωτές - Πιστωτικοί Οργανισμοί

Πολλές φορές οι πιστωτές υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις να διατηρούν ένα ορισμένο ποσό απ'τα κέρδη τους σαν εγγύηση προς αυτούς για την εξόφληση των απαιτήσεών τους. Επίσης στις δανειακές συμβάσεις των επιχειρήσεων με τις τράπεζες τίθεται σαν προϋπόθεση κάθε νέας χρηματοδότησης, η αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων αυτών. Μ'αυτό τον τρόπο η Τράπεζα παρατηρεί την εξέλιξη της χρηματοδότησης και κατά πόσο συμφέρει ή όχι να χρηματοδοτεί τις επιχειρήσεις.

Τα ίδια κεφάλαια είναι δυνατόν να αυξηθούν και από την αύξηση μόνο του μετοχικού κεφαλαίου αλλά εδώ επειδή μιλάμε για κέρδη ή αύξηση αυτών θα γίνεται από τα διάφορα αποθεματικά τα οποία θα σχηματίζονται από τα κέρδη. Έτσι λοιπόν οι επιχειρήσεις αυτές θα περιορίσουν το ποσοστό των κερδών που διανέμουν.

8.9. Φορολογικοί λόγοι - Φορολογική κατάσταση των μετόχων

Η διασπορά των μετόχων καθώς και η φορολογική θέση αυτών επηρεάζει την μερισματική πολιτική που θα εφαρμόσει μια επιχείρηση.

Επιχειρήσεις που έχουν μικρό αριθμό μετόχων και που αυτοί φορολογούνται με υψηλούς συντελεστές δεν θα διανέμουν υψηλό μέρισμα και αυτό διότι οι μέτοχοι ενδιαφέρονται να αποκτήσουν εισοδήματα με την μορφή κεφαλαιακών κερδών και όχι εισόδημα από μερίσματα που υπόκεινται σε υψηλούς συντελεστές φορολογίας.

Σε αντίθετη περίπτωση που επιχειρήσεις έχουν μεγάλο αριθμό μετόχων μπορούν να διανείμουν υψηλότερα μέρισμα γιατί όσο και υψηλό να είναι αυτό δεν θα αυξήσει τόσο πολύ το ατομικό τους εισόδημα που να δημιουργηθούν φορολογικά προβλήματα.

Σε μεγάλες επιχειρήσεις δημιουργούνται συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των μετόχων που βρίσκονται σε ψηλά φορολογικά κλιμάκια και σ'αυτούς που βρίσκονται σε χαμηλά κλιμάκια φορολογίας εισοδήματος.

Οι πρώτοι θέλουν η επιχείρηση να διανέμει ένα χαμηλό ποσοστό καθαρών κερδών και να αποθεματοποιήσει το μεγαλύτερο μέρος αυτών ελπίζοντας σε μια ανατίμηση του κεφαλαίου, ενώ οι δεύτεροι προτιμούν η επιχείρηση να διανέμει υψηλό ποσοστό των καθαρών κερδών για να έχουν κι αυτοί κάποιο εισόδημα. Έτσι αυτές οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα σχετικό με την μερισματική πολιτική που θα εφαρμόσουν.

Θα πρέπει να βρεθεί μια χρυσή τομή δηλαδή ένα ενδιαμεσο ποσοστό διανομής ώστε να ικανοποιηθούν όσο το δυνατό καλύτερα τα φορολογικά συμφέροντα των μετόχων τους.

Υπάρχει περίπτωση μια ομάδα μετόχων να καταφέρει να επικρατήσει και να καθορίσει μια πολιτική διανομής των κερδών τότε οι υπόλοιποι μέτοχοι που δεν θα συμφωνήσουν μ'αυτή την πολιτική είναι πιθανό να πουλήσουν τις μετοχές τους και να αγοράσουν μετοχές από κάποια άλλη εταιρεία η οποία θα εφαρμόζει την μερισματική πολιτική που επιθυμούν.

Απ'αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η πολιτική διανομής των κερδών που εφαρμόζει μια επιχείρηση προσδιορίζει τον τύπο των μετόχων της και αντίστροφα. Το φαινόμενο αυτό στην μερισματική πολιτική ονόμαζεται "επίδραση πελατείας".

Οι συντελεστές φορολογίας των κερδών των ανωνύμων εταιριών διαφέρει ανάλογα με το αν τα κέρδη παρακρατούνται ή διανέμονται και ανάλογα με το αν οι μετοχές είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο.

Τα μερίσματα υπάγονται στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων πλην όμως η επιχείρηση παρακρατεί το φόρο υπέρ του Δημοσίου.

Για τα μερίσματα από μετοχές που είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο ή από μετοχές ονομαστικές μη εισαγμένες ο μέτοχος έχει το δικαίωμα να ζητήσει την υπαγωγή του παρακρατηθέντος φόρου στην δήλωσή του.

Σ'αυτή την περίπτωση ο φόρος απ'τα μερίσματα που έχει ήδη παρακρατηθεί θα συμψηφισθεί με τους άλλους φόρους που υποχρεούται να πληρώσει ο μέτοχος.

Έτσι μ' αυτόν τον τρόπο μπορούμε να πούμε ότι οι μέτοχοι που κατέχουν τέτοιες μετοχές θα επιθυμούν ένα μεγαλύτερο ποσοστό διανομής καθαρών κερδών μια και ο φόρος που αναλογεί σ' αυτά εκπίπτει απ' τον συνολικό φόρο που υποχρεούνται να καταβάλλουν στο Δημόσιο.

Για τα μερίσματα που προέρχονται από μετοχές ανώνυμες που δεν είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο ο φόρος που αναλογεί σ' αυτά παρακρατείται από την επιχείρηση αλλά ο κάτοχός τους δεν έχει τα δικαιώματα να τον εκπέσει απ' τον συνολικό φόρο που όπως προκύπτει απ' την φορολογική του δήλωση υποχρεούται να καταβάλλει στο Δημόσιο. Η φορολογική του υποχρέωση εξαντλείται απ' την αρχική παρακράτηση που έκανε η επιχείρηση.

Επίσης οι ανώνυμες εταιρίες που έχουν ανώνυμες μετοχές μη εισαγμένες στο χρηματιστήριο ο συντελεστής φορολογίας των καθαρών τους κερδών που δεν διανέμονται είναι χαμηλότερος απ' τον συντελεστή φορολογίας των μερισμάτων. Αυτή η διαφορά που υπάρχει ευθαρύνει την παρακράτηση των κερδών για τον σχηματισμό των αποθεματικών.

Ένας άλλος λόγος που επηρεάζει την μερισματική πολιτική από φορολογική άποψη είναι η δημιουργία των αφορολογητων αποθεματικών.

Το κράτος για να βοηθήσει την βιομηχανική, τουριστική κλπ ανάπτυξη της χώρας με την ίδρυση νέων μεγάλων μονάδων, την επέκταση και για τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού

τους, έδωσε σειρά από φορολογικές απαλλαγές και φορολογικά ευεργετήματα μεταξύ των οποίων πρωταρχική θέση κατέχουν οι διατάξεις για τον σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών.

Το κράτος απάλλαξε από την φορολογία εισοδήματος τα μη διανεμόμενα από την επιχείρηση κέρδη για όσο χρόνο παραμείνουν σ'αυτήν με την μορφή των εν λόγω αποθεματικών.

Επιχειρήσεις οι οποίες κάνουν χρήση των κινήτρων αυτών εφαρμόζουν συντηρητική πολιτική κερδών παρακρατώντας το μέγιστο ποσοστό των καθαρών τους κερδών προς τον σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού με σκοπό να χρηματοδοτήσουν νέες παραγωγικές δραστηριότητες.

8.10. Συνθήκες της Κεφαλαιαγοράς

Οι συνθήκες που επικρατούν ή που πρόκειται να επικρατήσουν στην κεφαλαιαγορά πρέπει να ληφθούν υπόψιν κατά την εφαρμογή της μερισματικής πολιτικής που θα καταρτίσει μια επιχείρησης.

Η συνθήκη της κεφαλαιαγοράς αφορά την προσφορά κεφαλαίων και τους όρους. Από τις συνθήκες αυτές θα εξαρτηθεί κατά πόσο θα είναι ευχερής ή όχι η μελλοντική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με την έκδοση νέων μετοχών.

Πρέπει να ερευνηθεί κατά πόσο στην αγορά μετοχών θα υπάρχει μεγάλη ή μικρή προσφορά επενδυτών που να ενδιαφέρονται να συνεισφέρουν κεφάλαια με την αγορά μετοχών.

Αν υπάρχει μεγάλη προσφορά επενδυτών η επιχείρηση θα διανέμει μεγάλο ποσοστό των καθαρών κερδών στους μετόχους της εφόσον μπορεί να βρεί κεφάλαια για να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητές της.

Παρόμοια έρευνα και ανάλυση θα πρέπει να γίνει σχετικά με τις προοπτικές άνετης προσφοράς Τραπεζικών πιστώσεων. Η έρευνα κι ανάλυση αυτή θα πρέπει να γίνεται κατά την περίπτωση εκείνη που η επιχείρηση επιθυμεί να συνάψει δάνεια. Αν προβλέπεται ότι οι νομισματικές αρχές της χώρας θα ακολουθήσουν περιοριστική πολιτική όσον αφορά τις πιστώσεις που θα διαθέτουν οι Τράπεζες στις επιχειρήσεις ή κάθε επιχείρηση θα πρέπει να επιδιώξει περισσότερο την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων με την μη διανομή κερδών σχηματίζοντας αποθεματικά. Την όλη κατάσταση που επικρατεί στις κεφαλαιαγορές την επηρεάζει η νομισματική πολιτική που ακολουθείται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις της χώρας.

Η νομισματική πολιτική αφορά βασικά την προσφορά του χρήματος στο σύνολο της οικονομίας και τα επιτόκια που θα ισχύουν.

Αν η νομισματική πολιτική δεν είναι ελαστική με την έννοια ότι δεν αφήνει την προσφορά του χρήματος να αυξάνει με υψηλούς ρυθμούς, η εξεύρεση πιστώσεων από την επιχείρηση θα είναι σχετικά δύσκολη και τα επιτόκια υψηλά. Σ' αυτήν την περίπτωση η επιχείρηση θα ακολουθήσει συντηρητική πολιτική των κερδών της διανέμοντας στους μετόχους

το μικρότερο ποσοστό των κερδών και παρακρατώντας το μεγαλύτερο μέρος αυτών ώστε να μπορεί να φέρει εις πέρας το επενδυτικό της έργο ή ακόμη να αντιμετωπίσει τυχόν ζημίες.

8.11. Σταθερότητα των κερδών

Βασική αρχή ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί η μερισματική πολιτική είναι η ύπαρξη κερδών. Τα κέρδη όπως είπαμε είναι ο κύριος σκοπός ύπαρξης των επιχειρήσεων. Επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν σχετικά σταθερά κέρδη η οποία σταθερότητα παρατηρείται από χρήση σε χρήση, έχουν την δυνατότητα αυτές οι επιχειρήσεις να προβλέψουν και τα μελλοντικά τους κέρδη και κατ'έπекταση να καθορίσουν την πολιτική αυτών για ορισμένα χρόνια.

Επομένως επιχειρήσεις των οποίων τα κέρδη παρουσιάζουν μια σχετικά μικρή αύξηση από χρήση σε χρήση ή δεν σημειώνουν μεγάλες διακυμάνσεις έχουν την δυνατότητα να διανέμουν μεγάλα ποσοστά αυτών σε μερίσματα αντί να γίνεται κράτηση για τον σχηματισμό αποθεματικών σε αντίθεση με επιχειρήσεις τα κέρδη των οποίων παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις που αυτά έχει σαν συνέπεια να μην είναι σε θέση να γνωρίζουν αν θα πραγματοποιήσουν τα αναμενόμενα κέρδη τους και αυτό σημαίνει ότι θα παρακρατούν ένα μεγάλο ποσοστό των κερδών για τον σχηματισμό ειδικών αποθεματικών που αυτό σημαίνει χαμηλό ποσοστό διανομής κερδών σε μερίσματα.

Αυτό γίνεται διότι σε χρήσεις που τα κέρδη θα μειωθούν σημαντικά να μπορούν οι εταιρείες αυτές να διατηρή-

σουν το ποσοστό διανομής με τη βοήθεια των ειδικών αποθεματικών που έχουν σχηματιστεί. Σωστά λοιπόν οι εταιρείες αυτές κάνουν μικρά ποσοστά διανομής γιατί ένα χαμηλό μέρισμα μπορεί να διατηρηθεί κάτω από τέτοιες συνθήκες πιο εύκολα.

Αρα επιχειρήσεις με αστάθεια κερδών εφαρμόζουν συντηρητική πολιτική κερδών σε σχέση με αυτές που τα κέρδη τους παρουσιάζουν σταθερότητα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 9

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

9.1 Διανομή σταθερού ποσοστού Καθαρών Κερδών - Σταθερό
μέρισμα ανά μετοχή

Σχετικά με την μερισματική πολιτική τις επιχειρήσεις μπορούμε να τις διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες: α) Αυτές που έχουν καθορίσει ένα επιθυμητό ποσοστό των καθαρών τους κερδών που θα διανέμουν ως μέρισμα μακροπρόθεσμα άσχετα από τις διακυμάνσεις που υφίστανται τα καθαρά τους κέρδη και β) σε εκείνες που επιδιώκουν τη διανομή ενός σταθερού σχετικά ποσού ως μέρισμα ανά μετοχή από έτος σε έτος.

Αν η οικονομική συγκυρία είναι ευνοϊκή και τα κέρδη υψηλά θα δοθεί υψηλό μέρισμα ενώ αντίθετα όταν υπάρχουν ζημιές τότε δεν διανέμεται καθόλου μέρισμα.

Στην δεύτερη κατηγορία επιχειρήσεων τις διακυμάνσεις στα καθαρά κέρδη τις απορροφούν τα αποθεματικά.

Σε περίπτωση που τα κέρδη είναι υψηλά σε σύγκριση με το ποσό που συνήθως διανέμεται τα αποθεματικά θα παρουσιάσουν αύξηση, ενώ όταν τα κέρδη είναι χαμηλά το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών θα διανεμηθεί στους μετόχους και τα αποθεματικά θα παρουσιάσουν μείωση. Σ' αυτή την κατηγορία των επιχειρήσεων κατατάσσονται αυτές που επιδιώκουν σχετική σταθερότητα στα μερίσματά τους. Λογικό είναι βέβαια ότι όταν υπάρχουν ζημιές δεν γίνεται να διανεμηθούν μερίσματα.

Τα παραπάνω μπορούμε να τα εκφράσουμε σε διαγράμματα.

Έστω ότι υπάρχουν δύο επιχειρήσεις Α, Β που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά απευθύνονται στην ίδια αγορά, έχουν παρόμοια αναμενόμενα κέρδη κ.τ.λ. εκτός απ'το ότι ακολουθούν αντίθετες πολιτικές μερίσματος.

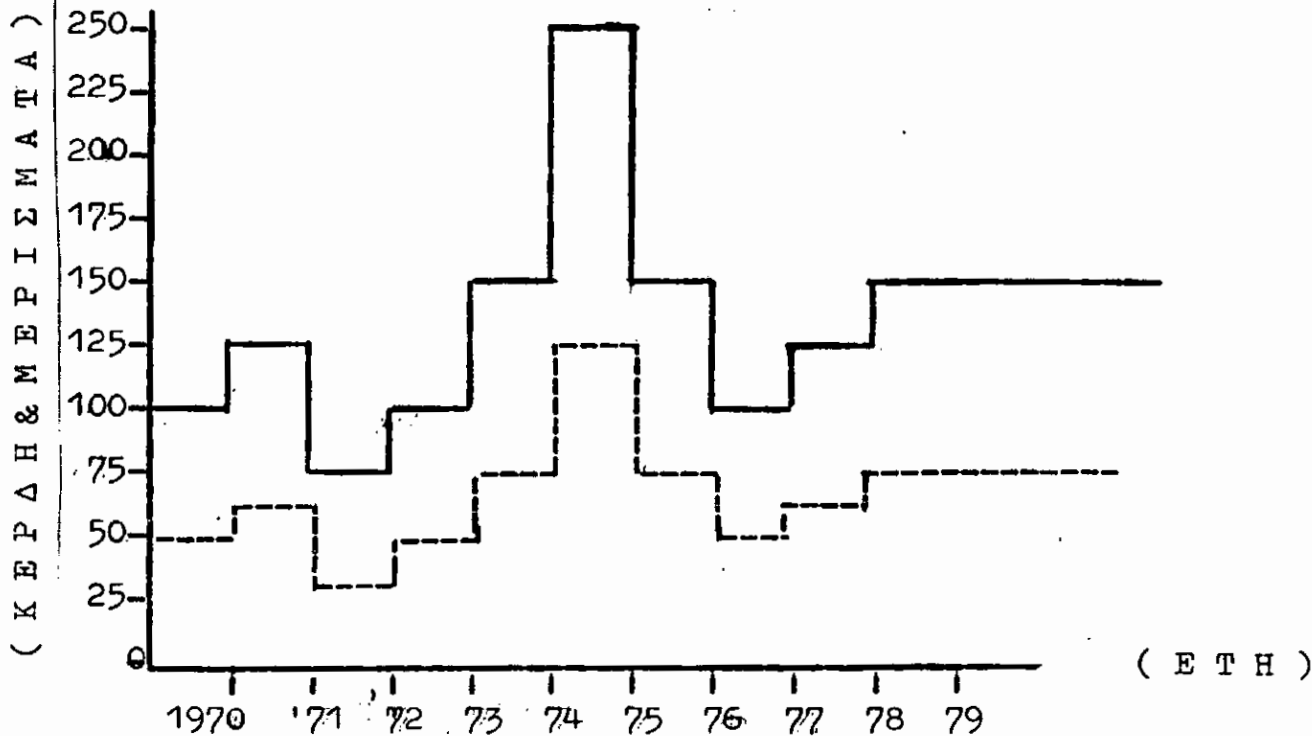
Η Α έχει καθορίσει ένα μακροπρόθεσμο σταθερό ποσοστό διανομής κερδών σε 50% ενώ η Β επιδιώκει τη διανομή στεθερού μερίσματος.

Τα καθαρά κέρδη των δύο αυτών επιχειρήσεων παρουσιάζουν τις ίδιες διακυμάνσεις.

Έτσι λοιπόν για μια σειρά 10 ετών θα έχουμε:

Δ Ι Α Γ Ρ Α Μ Μ Α Ι.

(Ε Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Σ Η Α ')

(————— Καθαρά Κέρδη)

(- - - - - Μερίσματα)

Από το διάγραμμα 1 παρατηρούμε ότι οι διακυμάνσεις των καθαρών κερδών της επιχ. Α ανταναικλώνται πλήρως στα μερίσματα. Επίσης παρατηρούμε ότι η παραπάνω επιχείρηση κάθε χρόνο διανέμει το ήμισυ των καθαρών της κερδών διατηρεί πάντα την αναλογία 50%.

Πολύ λίγες επιχειρήσεις ακολουθούν πολιτική διανομής σταθερού ποσοστού των καθαρών τους κερδών. Επειδή τα κέρδη παρουσιάζουν διακυμάνσεις η εφαρμογή της πολιτικής αυτής σημαίνει ότι και τα μερίσματα θα παρουσιάζουν διακυμάνσεις.

Από την πλευρά των μετόχων έχουμε να παρατηρήσουμε ότι αυτοί αντιμετωπίζουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας σχετικά με τα μερίσματα που θα εισπράξουν στο μέλλον.

Ακόμη η αστάθεια των μερισμάτων είναι πολύ πιθανό να επηρεάσει τους μελλοντικούς επενδυτές οι οποίοι δεν θα προτιμήσουν να αγοράσουν μετοχές από μία εταιρεία η οποία εφαρμόζει αυτή την τακτική. Αυτό το φαινόμενο ίσως να έχει σαν συνέπεια η τιμή της μετοχής να σημειώσει πτώση ή να παραμείνει στα ίδια επίπεδα.

μέλλον στο νέο επίπεδο. Αρα παρατηρούμε ότι η επιχείρηση Β εφαρμόζει μια πολιτική σταθερών μερισμάτων η οποία ακολουθείται από τις περισσότερες επιχειρήσεις, Μακροπρόθεσμα το συνολικό ποσό καθαρών κερδών που διέθεσαν οι δύο εταιρείες είναι το ίδιο, είναι όμως δυνατό η τιμή της μετοχής της Β' επιχείρησης να είναι υψηλότερη εξαιτίας της σταθερότητας του μερίσματος της παρά το γεγονός ότι τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων αυτών είναι τα ίδια.

Γιατί είναι πιθανό να αυξήθηκε η τιμή της μετοχής της επιχείρησης Β;

Ναί, είναι πράγματι δυνατό να αυξήθηκε διότι πιστεύεται ότι οι επενδυτές σε μετοχές ΑΕ είναι διατεθημένοι να πληρώσουν υψηλότερες τιμές για τις μετοχές των Α.Ε. αυτών που παρουσιάζουν σταθερότητα στα μερίσματά τους επειδή απολαμβάνουν κάποια οφελιμότητα απ' την σταθερότητα αυτών.

9.1.1.Οφελιμότητες από τη σταθερότητα των μερισμάτων

Πολλές επιχειρήσεις επιδιώκουν την εφαρμογή των σταθερών μερισμάτων. Η πολιτική αυτή παρουσιάζει πλεονεκτήματα και από τη μεριά των μετόχων και από τη μεριά της επιχείρησης.

Η σταθερότητα στο μέρισμα που έχει παρουσιάσει μια επιχείρηση στο πρόσφατο παρελθόν είναι πολύ πιθανό να δημιουργεί ανάμεσα στους μετόχους ένα αίσθημα βεβαιό-

τητας ότι η τάση που παρουσιάστηκε στο παρελθόν θα συνεχιστεί και στο μέλλον.

Αντίθετα αν στο παρελθόν τα μερίσματα παρουσίαζαν σημαντικές διακυμάνσεις οι μέτοχοι είναι επόμενο να διακατέχονται απο υψηλό βαθμό αβεβαιότητας σχετικά με τα μελλοντικά μερίσματα που θα δοθούν.

Ακόμη γίνεται δεκτό ότι η σταθερότητα του μερίσματος προσελκύει επενδυτές που αυτοί είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν υψηλότερες τιμές για να αποκτήσουν μετοχές μια εταιρείας που εφαρμόζει αυτή την πολιτική. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η σταθερότητα του μερίσματος οδηγεί σε υψηλότερες τιμές μετοχών.

Οι μελλοντικοί επενδυτές πιστεύεται ότι εκτιμούν τη σταθερότητα στο μέρισμα που εφαρμόζει μια Α.Ε. επειδή αυτό δίνει κάποιες πληροφορίες και ακόμη το σταθερό τρέχον ετήσιο εισόδημα που δίνει την ευκαιρία αυτοί να ικανοποιήσουν καταναλωτικές τους ανάγκες.

Πράγματι πολλοί επενδυτές όταν αγοράζουν μετοχές επιθυμούν να έχουν ένα συγκεκριμένο τακτικό εισόδημα από την επένδυσή τους που να τους επιτρέπει να προγραμματίζουν καλύτερα τις δαπάνες τους. Οι επενδυτές αυτοί είναι πιο εύκολο να ικανοποιηθούν όταν υπάρχει σταθερό ετήσιο μέρισμα παρά όταν αυτό παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις από έτος σε έτος.

Έτσι με μια πολιτική σταθερού μερίσματος οι υπεύ-

θυνοί της επιχείρησης είναι δυνατό να μειώσουν τον βαθμό αβεβαιότητας που θα έχουν οι επενδυτές σχετικά με τα μελλοντικά μερίσματα.

Επίσης πολλοί είναι οι μέτοχοι που ζούν απο εισοδήματα που αποκτούν με την μορφή μερισμάτων. Γι' αυτούς η σταθερότητα του μερίσματος παίζει σπουδαίο ρόλο διότι ξέρουν ότι θα έχουν ένα σταθερό εισόδημα από χρόνο σε χρόνο. Όταν η εταιρεία που ανήκουν παρουσιάζει αστάθεια μερίσματος αυτοί βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση και αυτό ίσως να είναι ένας λόγος να πουλήσουν της μετοχές αυτές και να πληρώσουν ένα πριμ για να αποκτήσουν μετοχές με εξασφαλισμένο έστω και μικρό μέρισμα αλλά σταθερό.

Όσον αφορά την διατήρηση του σταθερού μερίσματος η διοίκηση των επιχειρήσεων δεν μπορεί να παραπλανήσει για πολύ καιρό την κεφαλαιαγορά όταν η μακροπρόθεσμη τάση των καθαρών κερδών είναι πτωτική.

Όταν το μέλλον δεν είναι και τόσο καλό από την άποψη της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει μια επιχείρηση αργά ή γρήγορα είναι επόμενο ότι θα υπάρξει μια αντίστοιχη μείωση του μερίσματος. Ίσως αυτό να είναι μια αιτία για μείωση της τιμής της μετοχής. Σ' αυτή τη φάση η διοίκηση θα πρέπει να κάνει μια σταδιακή προσαρμογή του μερίσματος ώστε να ανταποκρίνεται στα μειωμένα κέρδη, θα προκύψει βέβαια μείωση της τιμής των μετοχών αλλά θα είναι μικρότερη η μείωση αυτή αν η προσαρμογή των μερισμάτων γινόταν απότομα στο τέλος μιας χρήσεως.

9.2 Χαμηλό τακτικό μέρισμα συν έκτακτο

Μια άλλη μορφή της μερισματικής πολιτικής είναι η διανομή χαμηλού τακτικού μερίσματος συν ένα έκτακτο μέρισμα . Αυτό σημαίνει ότι κάθε χρόνο δίνεται ένα ποσό μερίσματος αλλά το ύψος του δεν καθορίζεται.

Είναι δυνατή η εφαρμογή της πολιτικής αυτής κυρίως σε επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν μια αστάθεια στα κέρδη τους. Τούτο σημαίνει ότι ένα χαμηλό μέρισμα μπορεί να διατηρηθεί καλύτερα όταν οι συνθήκες είναι άσχημες και τα κέρδη μειωμένα. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η πολιτική αυτή για τέτοιες επιχειρήσεις ίσως να είναι η πιο κατάλληλη.

Όταν μια χρήση κλείσει με υψηλά κέρδη τότε δίνεται από μεριά της επιχείρησης στους μετόχους ένα επιπλέον ποσό μερίσματος το οποίο ονομάζεται έκτακτο. Το έκτακτο αυτό μέρισμα έχει σαν σκοπό να ικανοποιήσει τους μετόχους και κυρίως να τους ενθαρρύνει να παραμείνουν στην εταιρία και να πιστέψουν ότι στο μέλλον τα μερίσματα να αυξηθούν. Ακόμη δίνεται η εντύπωση ότι η εταιρεία συμμετέχει στην αγωνία των μετόχων και ότι όταν δίνεται η ευκαιρία προσπαθεί με τό έκτακτο μέρισμα να αποτρέψει τις αμφιβολίες τους.

Βέβαια αυτό δεν είναι απόλυτο γιατί είναι σχεδόν σίγουρο ότι οι μέτοχοι αυτής της Α.Ε. διακατέχονται από υψηλό βαθμό αβεβαιότητας για τα μελλοντικά μερίσματα που θα τους καταβληθούν.

Σύμφωνα με τα παραπάνω πιστεύεται ότι Α.Ε. που εφαρμόζουν αυτή την πολιτική η τιμή της μετοχής τους παρουσιάζει μείωση, ή τουλάχιστον δεν παρουσιάζει αύξηση.

9.3 Διανομή μερίσματος με την μορφή μετοχών

Μια άλλη μορφή της μερισματικής πολιτικής είναι η διανομή μερίσματος με την μορφή μετοχών. Οι Α.Ε. έχουν την δυνατότητα να προσφέρουν στους μετόχους τους με έγκριση πάντα της γενικής συνέλευσης δωρεάν¹ νέες μετοχές αντί για μέρισμα με αντίστοιχη κεφαλαιοποίηση των μερισμάτων.

Με την μέθοδο αυτή η μη διανομή των καθαρών κερδών αντί να οδηγήσει σε αύξηση των αποθεματικών προκαλεί αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Η διανομή δωρεάν μετοχών αντί για μέρισμα δεν πρέπει να συγχέεται με την διανομή δωρεάν μετοχών που η διανομή αυτή συνδέεται με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου από κεφαλαιοποίηση αποθεματικών. Εδώ τα καθαρά κέρδη μετατρέπονται κατευθείαν σε μετοχικό κεφάλαιο.

Σημείωση:

Ο όρος δωρεάν διανομή μετοχών νομίζουμε ότι είναι παραπλανητικός γιατί δίνει την εντύπωση ότι η Α.Ε. καρίτσει μετοχές. Η διανομή μετοχών από κεφαλαιοποίηση αποθεματικού δεν μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε σαν δωρεάν, ούτε και την διανομή μετοχών από κεφαλαιοποίηση του μερίσματος. Αυτό διότι ο μέτοχος δεν καταβάλλει βέβαια νέα κεφάλαια για να αποκτήσει τις νέες μετοχές αλλά τις έχει πληρώσει έμμεσα. Τα αποθεματικά όπως

είναι γνωστό μειώνουν τα διανεμόμενα κέρδη άρα ο μέτοχος την στιγμή που σχηματίστηκε το αποθεματικό υπέστη αντίστοιχη μείωση στο μέρισμά του.

Επίσης με την κεφαλαιοποίηση των μερισμάτων ο μέτοχος δεν εισπράτει μέρισμα από την Α.Ε. διότι του το κρατάει για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Άρα οι μετοχές αυτές δεν είναι δωρεάν διανεμόμενες, αυτές έχουν πληρωθεί με έμμεσο τρόπο. Επίσης η ύπαρξη μετοχής προϋποθέτει χρηματικό αντίκρουσμα.

Με την διανομή του μερίσματος με τη μορφή μετοχών η καθαρή θέση της εταιρείας δεν αλλάζει γιατί στην ουσία μεταφέρονται κεφάλαια από το λογαριασμό κέρδη προς διανομή στους λογαριασμούς μετοχικό κεφάλαιο και αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Παράδειγμα: Έστω ότι η επιχείρηση "ΑΛΦΑ " Α.Ε. στο τέλος της χρήσεως 1985 είχε την εξής καθαρή θέση:

Μετοχικό Κεφάλαιο	80.000.000
(400.000 μετοχές X 200 δρχ.)	
Λοιπά αποθεματικά	50.000.000
Αδιάθετα κέρδη	<u>32.000.000</u>
Σύνολο	162.000.000

Η παραπάνω Α.Ε. διανέμει τα αδιάθετα κέρδη της στους μετόχους της με τη μορφή μετοχών της ίδιας ονομαστικής αξίας, Η μετατροπή των κερδών σε μετοχές πρέπει να γίνει με βάση την αγοραία αξία της μετοχής δηλ. της τιμής που πωλείται σήμερα έστω ότι η τιμή αυτή είναι

1.600 δρχ. Έτσι τα 32.000.000 κέρδη σε μετοχές είναι 20.000 . Η νέα μορφή της καθαρής θέσης της Α.Ε. "ΑΛΦΑ" μετά την έκδοση των νέων μετοχών θα είναι η εξής :

Μετοχικό Κεφάλαιο	84.000.000
(420.000 μετοχές X 20 δρχ.)	
Αποθεματικό από την έκδοση μετοχών	
υπέρ το άρτιο	28.000.000
Λοιπά Αποθεματικά	<u>50.000.000</u>
Σύνολο	<u>162.000.000</u> =====

Πράγματι όπως παρατηρούμε απ'το παράδειγμα η καθαρή θέση της εταιρείας παρέμεινε η ίδια, απλώς άλλαξε η δομή. Τα κέρδη μεταφέρθηκαν στο κεφάλαιο και σχηματίστηκε και το αποθεματικό απ'την έκδοση των νέων μετοχών υπέρ το άρτιο.

Θεωρητικά πάντα επειδή η καθαρή θέση της επιχείρησης παραμένει η ίδια θα πρέπει και η συνολική αγοραία αξία του μετοχικού κεφαλαίου να μένει ίδια τούτο προϋποθέτει μείωση της αγοραίας αξίας της μετοχής.

Έτσι θα έχουμε:

Στο τέλος της χρήσης 1985 η αγοραία αξία του Μετοχικού Κεφαλαίου ήταν :

$$640.000.000 = (400.000 \text{ μετοχές} \times 1600 \text{ δρχ. αγοραία αξία μετοχής })$$

Μετά την έκδοση των νέων μετοχών θα πρέπει να είναι το ίδιο έτσι:

$$640.000 = (420.000 \text{ μετοχές} \times 1524 \text{ νέα τιμή της μετοχής }) .$$

Τώρα το τι θα συμβεί στην πράξη στη τιμή της μετοχής μετά από την διανομή των νέων μετοχών αυτό εξαρτά-

ται από διάφορους παράγοντες που οι κυριώτεροι είναι η αποδοτικότητα που αναμένεται από τις επενδύσεις που θα χρηματοδοτήσουν τα χρήματα αυτά και από το ύψος του μερίσματος που θα διανέμεται. Πιστεύεται όμως ότι η διανομή μερίσματος με τη μορφή μετοχών ίσως να έχει θετικά αποτελέσματα για την τιμή της μετοχής επειδή μια τέτοια διανομή πολλοί μέτοχοι την αντιμετωπίζουν σαν ένα έκτακτο κέρδος στο κεφάλαιό τους. Ακόμη μπορούν να ρευστοποιήσουν αυτές τις μετοχές χωρίς να θίγεται ο αρχικός αριθμός των μετοχών τους. Επίσης με αυτή την πολιτική αυξάνεται ο αριθμός των μετοχών που κυκλοφορούν και διευκολύνεται η εμπορευσιμότητα αυτών που μπορεί να αυξήσει την τρέχουσα τιμή της μετοχής.

Ακόμη από την πλευρά της επιχείρησης η διανομή κερδών αντί για μέρισμα έχει το πλεονέκτημα ότι αυτή δεν υπόκειται σε καμμία ταμειακή εκροή και έτσι διατηρεί τη ρευστότητά της. Για την εταιρεία η διανομή μερίσματος με τη μορφή μετοχών έχει σαν μειονέκτημα σε σχέση με το μέρισμα σε ρευστά ότι η πράξη αυτή συνοδεύεται με περισσότερα έξοδα που αφορούν την διαδικασία έκδοσης και διάθεσης των μετοχών.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι Ο

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α

Η μερισματική πολιτική αποτελεί ένα σημαντικό θέμα της χρηματοοικονομικής διαχείρισης μιας επιχειρήσεως. Καθορίζει το βαθμό της εσωτερικής χρηματοδοτήσεως. Οι αρμόδιοι γι' αυτό το θέμα καλούνται να αποφασίσουν αν θα ελευθερώσουν τα κέρδη της εταιρείας απ' τον έλεγχό της, δηλαδή αν θα τα διανέμουν στους δικαιούχους ή αν θα τα παρακρατήσει η εταιρεία στο όνομά της.

Οι αποφάσεις που παίρνονται μπορεί να έχουν επιπτώσεις σε διάφορους τομείς όπως είναι : στην κεφαλαιακή δομή της επιχείρησης, στις χρηματικές ροές , στην ρευστότητα της εταιρείας, στις τιμές των μετοχών καθώς επίσης και στην ικανοποίηση των μετόχων.

Οι παράγοντες που αναφέραμε και που επηρεάζουν την μερισματική πολιτική μπορούμε να πούμε ότι είναι σαν ένας οδηγός για τους αρμόδιους που εξετάζουν τη μερισματική πολιτική. Ορισμένοι απ' τους παράγοντες αυτούς έχουν ως αποτέλεσμα να διανέμουν υψηλά ποσοστά των καθαρών κερδών ενώ άλλοι να διανέμουν μικρότερα ποσοστά και τούτο εξαρτάται απ' τους στόχους που έχει καθορίσει η επιχείρηση.

Πάντως είναι δύσκολο να διαμορφωθεί κάποια σχέση με την οποία να προσδιορίζεται το διανεμόμενο ποσοστό των καθαρών κερδών για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Πέρα όμως απ' αυτό οι παραπάνω παράγοντες προσφέρουν ένα τρόπο ελέγ-

κου στις αποφάσεις που παίρνονται σχετικά με τα μερίσματα.

Έχει παρατηρηθεί από ειδικούς του θέματος ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις προσπαθούν κι επιδιώκουν να ακολουθούν μια πολιτική σταθερών μερισμάτων. Ακόμη οι επιχειρήσεις δεν είναι διατεθειμένες να αυξάνουν τα μερίσματά τους σε χρήσεις που υπάρχουν πολλά κέρδη, αλλά ούτε να τα ελαττώνουν όταν τα κέρδη τους παρουσιάζουν πτώση. Επίσης οι επιχειρήσεις έχοντας σαν δεδομένο, όχι απόλυτα, ότι οι επενδυτές προτιμούν τα σταθερά μερίσματα αλλά και οι ίδιοι οι μέτοχοι, μπορούμε να πούμε ότι η πολιτική αυτή ίσως να είναι η πιο κατάλληλη.

Η διανομή μερίσματος με τη μορφή μετοχών δεν μπορούμε να πούμε ότι ασκεί σημαντική επίδραση στην τιμή των μετοχών μιας εταιρείας.

Ο βασικός παράγοντας που λαμβάνει χώρα για την τιμή των μετοχών είναι η ικανότητα που έχει η κάθε επιχείρηση να πραγματοποιεί κέρδη, να τα διατηρεί σ'ένα επίπεδο και να τα αυξάνει, χωρίς να είναι απαραίτητο να εφαρμόζει μια συγκεκριμένη μορφή μερισματικής πολιτικής.

Το ζήτημα είναι ότι τα χρήματα που θα παρακρατήσει η επιχείρηση να τα εκμεταλλευτεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο να επενδυθούν σε σωστούς τομείς και να έχουν μια ικανοποιητική σύμφωνα με τα πρότυπα κάθε εταιρείας απόδοση. Αν οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να βρουν επενδύσεις τότε θα πρέπει να κάνουν διανομή αυτών των κεφαλαίων που έχουν παρακρατήσει στους δικαιούχους και

αυτοί πλέον να τα χρησιμοποιήσουν όπως καλύτερα νομίζουν.
Το να δεσμεύονται χρήματα στην εταιρεία χωρίς να μπορούν
να αποδώσουν κρίνεται ανώφελο και άσκοπο.

П А Р А Р Т Н М А

ΑΡΘΡΟ 4 Ν. 1731/1987

Κλιμάκιο εισοδήματος.	Φορολο- γικός συντελε- στής.(^ο /ο)	Φόρος κλιμακίου.	Εισοδή- ματος.	Σύνολο Φόρου.
104.000	-	-	104.000	-
47.000	10	4.700	151.000	4.700
52.000	12	6.240	203.000	10.940
58.000	14	8.120	261.000	19.060
64.000	16	10.240	325.000	29.300
70.000	18	12.600	395.000	41.900
93.000	20	18.600	488.000	60.500
116.000	23	26.680	604.000	87.180
116.000	26	30.160	720.000	117.340
116.000	29	33.640	836.000	150.980
139.000	33	45.870	975.000	196.850
139.000	37	51.430	1.114.000	248.280
139.000	41	56.990	1.253.000	305.270
174.000	45	78.300	1.427.000	383.570
232.000	49	113.680	1.659.000	497.250
464.000	53	245.920	2.123.000	743.170
930.000	57	530.100	3.053.000	1.273.270
1.620.000	61	988.200	4.673.000	2.261.470
Υπερβάλλον	63			

./.

- Αφορμήν λαβόντες ἐξ ὑποβληθέντος ἡμῖν ἐρωτήματος, ἀναφορικῶς πρὸς, τὸ ἐν περιλήψει θέμα, ἀνακοινοῦμεν τὰ ἑξῆς:

Α) Συμψηφισμός καταβεβλημένου φόρου ἐπὶ μὴ διανεμομένων κερδῶν παρ' ἄλλων ἐτῶν εἰς προγενεστέρως χρήσεις μὲ τὸν ἀναλογούντα φόρον κατὰ τὴν διανομὴν τῶν.

1) Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Ν.Δ. 3843/1958, ἐκ τοῦ ἀναλογούντος φόρου ἐπὶ τῶν διανεμομένων εἰσοδημάτων, ἕτινα ἐφορολογήθησαν ἐπ' ὀνοματι τοῦ νομικοῦ προσώπου, ἐκπίπτειται ὁ ὑπὸ τοῦ νομικοῦ προσώπου καταβληθεὶς διὰ τὰ εἰσοδήματα ταῦτα φόρος. Ἐάν τὸ ποσὸν τοῦ ὑπὸ τοῦ νομικοῦ προσώπου καταβληθέντος φόρου εἶναι μεγαλύτερον τοῦ ποσοῦ τοῦ παρακρατηθέντος καὶ ἀποδιδόμενου φόρου, τὸ ποσὸν τῆς ἐπὶ πλέον διαφορᾶς ἐπιστρέφεται εἰς τὸ νομικόν πρόσωπον, ὡς ἀχρεωστήτως καταβληθέν.

2) Διὰ τῶν διατάξεων τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 91 τοῦ Ν.Δ. 321/1969, ὀρίζεται, ὅτι ὁ χρόνος παραγραφῆς τῶν χρηματικῶν ἀξιώσεων κατὰ τοῦ Δημοσίου δι' ἀχρεωστήτως ἢ παρανόμως καταβληθέντα ποσὰ εἶναι τριῶν ἐτῶν.

3) Ἐξ ἑτέρου, διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 93 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Ν.Δ./τος, ὀρίζεται ὅτι ἡ παραγραφή ἀρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ οικονομικοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐγεννήθη ἡ ἀξίωσις καὶ εἶναι δυνατὴ ἡ δικαστικὴ αὐτῆς ἐπιδίωξις.

4) Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ Ν.Δ. 356/1974, ὀρίζεται ὅτι συμψηφισμός προτείνεται διὰ δηλώσεως ὑποβαλλομένης εἰς τὴν ἀρμοδίαν Οἰκ. Ἐφορίαν καὶ δι' ὀφειλᾶς πρὸς τὸ Δημόσιον ἐκ φόρων καὶ ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος περὶ συμψηφισμοῦ (ἄρθρα 440-452) ἰσχύουν, καθ' ὃ μέρος δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ ὡς ἄνω Ν. Διάταγμα.

Εἰδικώτερον, ἰσχύει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 443 τοῦ Α.Κ., καθ' ἣν πρὸς συμψηφισμὸν προτείνεται καὶ παραγεγραμμένη ἀνταπαίτησις, ἐάν καθ' ὃν χρόνον αἱ ἀπαιτήσεις συνυπῆρξαν, δὲν ἔχει συμπληρωθεὶ ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, προκύπτουσιν τὰ κάτωθι:

α) Προϋπόθεσις τῆς ἀντιτασσομένης πρὸς συμψηφισμὸν ἀνταπαίτησεως εἶναι νὰ ὑφίσταται αὕτη νόμφ καθ' ὃν χρόνον προτείνεται ὁ συμψηφισμός, δηλονότι νὰ εἶναι ἔγκυρος καὶ νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς οὐσιαστικὴν τινα ἔνστασιν.

β) Ἡ ἀποσβεστικὴ ἐνέργεια τοῦ συμψηφισμοῦ ἐπέρχεται ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἀπαίτησις καὶ ἀνταπαίτησις συνηντήθησαν, ὃ δὲ ὀφειλέτης ἰσχυρῶς ἀντιτάσσει πρὸς συμψηφισμὸν ἀνταπαίτησιν παραγεγραμμένην, ἐάν καθ' ὃν χρόνον πού αἱ ἀπαιτήσεις συνυπῆρξαν δὲν εἶχε συμπληρωθῆ ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς αὐτῆς (Γνωμοδότησις Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους ὑπ' ἀριθ. 339/1960 καὶ Γ. Μπαλῆ Ἑνοχικόν Δίκαιον-Γενικόν Μέρος σελ. 440, 446-7).

Κατά συνέπειαν, επί διανομῆς τῶν φορολογηθέντων ἐπ' ὀνόματι τοῦ νομικοῦ προσώπου κερδῶν παρελθουσῶν χρήσεων, ἐκ τοῦ ἀναλογούντος φόρου ἐπὶ τῶν διανεμομένων κερδῶν ἐκπίπτει ὁ καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ νομικοῦ προσώπου φόρος, ἔστω κι' ἂν ἔχει παρέλθῃ ἢ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ νόμου προθεσμία διὰ τὴν παραγραφή τοῦ δικαιώματος τῶν τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὑποβολῆς τῆς δηλώσεως ἀποδόσεως τοῦ φόρου ἐκ κινητῶν ἀξιῶν, καθ' ὅσον ἢ ἀπαίτησις τοῦ νομικοῦ προσώπου κατὰ τοῦ Δημοσίου καὶ ἢ ἀντίστοιχος ὑποχρέωσις τούτου πρὸς τὸ Δημόσιον συνηντήθησαν κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐλήφθη ἀπόφασις περὶ διανομῆς.

δ) Εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ νομικοῦ προσώπου φόρος εἶναι μεγαλύτερος τοῦ ὀφειλουμένου ἐπὶ τῶν διανεμομένων κερδῶν, ἢ ἐπὶ πλεον διαφορά ἐπιστρέφεται εἰς τὸ νομικόν πρόσωπον, ἐκτός καὶ ἂν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ οἴκου. ἔτους ἐντός τοῦ ὁποίου, διὰ τῆς λήξεως ἀποφάσεως ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων περὶ διανομῆς ἢ κεφαλαιοποιήσεως φορολογηθέντων ἀποθεματικῶν, ἐγεννήθη τὸ δικαίωμα τοῦ νομικοῦ προσώπου διὰ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ φόρου, ἔχουν παρέλθῃ τρία ἔτη, ὅποτε τὸ δικαίωμα τοῦτο παρεγράφη συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 91 τοῦ Ν.Δ. 321/1969.

Β) Προσδιορισμός διανεμομένων ποσῶν ὑπαχθέντων εἰς φορολογίαν εἰς προγενεστέρας χρήσεις.

Ἐπί διανομῆς φορολογηθέντων κερδῶν παρελθουσῶν χρήσεων, ὡς διανεμόμενον ποσόν θεωρεῖται τὸ ὑπαχθέν εἰς φορολογίαν ποσόν ἀδιανεμήτων κερδῶν. Οὕτως, ἂν τὸ νομικόν πρόσωπον, κατὰ τινὰ διαχειριστικὴν χρῆσιν, ἐσχημάτισεν ἔκτακτον ἀποθεματικόν, ἐκ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν, ἄνευ ἐκπτώσεως τοῦ καταβληθέντος φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν τούτων, ὡς καὶ τῆς εἰσφορᾶς ὑπὲρ Ο.Γ.Α. ἐπὶ τοῦ φόρου, μεταγενεστερῶς δέ ἤθελε προβῆ εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐν λόγῳ ἀποθεματικοῦ ὡς διανεμόμενον ποσόν θεωρεῖται τὸ οὕτω σχηματισθέν ἔκτακτον ἀποθεματικόν.

Εἰς ἣν ὁμοῦς περίπτωσιν ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ ἐγένετο ἐκ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ καταβληθέντος φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν τούτων καὶ τῆς εἰσφορᾶς ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α. ἐπὶ τοῦ φόρου, πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ διανεμομένου ποσοῦ, τὸ σχηματισθέν ἔκτακτον ἀποθεματικόν προσαιξάνεται διὰ τοῦ καταβληθέντος φόρου καὶ τῆς εἰσφορᾶς ὑπὲρ Ο.Γ.Α. ἐπὶ τοῦ φόρου, ἐπὶ τοῦ οὗτω δὲ προκύπτοντος συνολικοῦ ποσοῦ θὰ ὑπολογίζηται ὁ φόρος διανεμομένων κερδῶν-

E₄

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝ. ΕΦΟΡΟ 002
 ΔΗΜ. ΤΑΜΕΙΟ 003
 ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΣ .....
 ΔΙΑΧ/ΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ .....
 Ημερ/νία κλεισίματος ισολογισμού .....
 Ημερ/νία έγκρισης ισολογισμού .....

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το έντυπο αυτό υποβάλλεται σε δύο αντίτυπα:
 α) από το φυσικό πρόσωπο, για την ατομική επιχείρησή τους και κάθε υποκατάστημα της (δ.φ.ο. 11 κ.φ.ε.)
 β) από το νομικό πρόσωπο, κοινοπραξίες, κοινότητες κτλ., που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας ΚΦΣ. Δεν υποβάλλεται από τα φυσικά πρόσωπα που είναι εταίροι ή μέλη τους.

ΑΡΙΘ. ΔΕΜΑΤΟΣ 004
 ΑΡΙΘ. ΔΕΛΤΙΟΥ 006
 ΑΡΙΘ. ΦΑΚΕΛΟΥ 007

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ Ή ΚΟΙΝΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ
 (ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΤΛ.), ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ Ή ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ (Ατομικής Επιχείρησης ή Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. ή Ι.Μ.Ε. ή Συν/σμού ή Κοιν/ξίας ή Κοινωνίας κτλ.)

Α.Φ.Μ.		ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ					ΦΥΛΟ		ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ-ΕΔΡΑΣ		
		ΕΙΔΟΣ		ΑΡΙΘΜΟΣ			Α Β		015		
011		012	013				014				
.. ΦΥΣΙΚΟ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ		ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΣΥΜΠΛΟΙΟΚΤΗΣΙΑ	ΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΗ ΚΕΡ/ΚΟ	ΛΟΙΠΑ		ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΛΟΙΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΗ ΚΕΡΔ/ΚΩΝ				
016	1	2	3	4	5	6	017				
.. ΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ							Ο ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ:				
Ο.Ε.		Ε.Ε.	Ε.Π.Ε.	Α.Ε.	ΣΥΝ/ΜΟΣ	Ι.Μ.Ε.	Ν.Ε.	Αλλοδαπός		Ανήλικος	Δημόσια ή Δημ/κή Επιχ/ση
018	1	2	3	4	5	6	7	019	1	2	3
021	ΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ										
022	ΟΝΟΜΑ										
024	ΤΙΤΛΟΣ										
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (κεντρικού ή έδρας)											
031	ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ					032	ΤΑΧ.ΚΩΔ.		033. ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ		
034	ΣΥΝΟΙΚΙΑ Ή ΕΠΑΡΧΙΑ					035	ΝΟΜΟΣ		036. ΤΗΛΕΦΩΝΟ		
Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ: ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ					ΤΑΧ.ΚΩΔ.		ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ		Κ.Α.Δ.*		
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (Γράψτε το όπως αυτό αναφέρεται στους πίνακες συντελεστών καθαρού κέρδους)											
ΚΥΡΙΟ											041
ΔΕΥΤΕΡΟ											042
ΛΟΙΠΑ											
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ		ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟΘΗΚΗΣ Κ.Φ.Σ.		Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΑΣΚΕΙΤΑΙ							
ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ		ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧ. ΠΕΡΙΟΔΟΥ		.. ΣΥΝΕΧΩΣ							
051	ΤΟΥ Μ.Π. Ή ΚΟΙΝ/ΞΙΑΣ	052		055	056	1	2	3			

ΠΙΝΑΚΑΣ Β' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ: αντιπρόσωπου 1 νόμιμου εκπρόσωπου 2 αντιλήπτη 3

Α.Φ.Μ.		ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ		ΕΠΩΝΥΜΟ	
		ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ		
072		073	074	075	
076	ΟΝΟΜΑ		077 ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ Ή ΣΥΖΥΓΟΥ		078 ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ
079	ΤΑΧ.ΚΩΔ.	081 ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ		082 ΣΥΝΟΙΚΙΑ Ή ΝΟΜΟΣ	

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ (Συμπληρώνονται μόνον όταν η πιο πάνω επιχ/ση είναι ατομική και ανήκει στη σύζυγο)

Α.Φ.Μ.		ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ		ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΙΚΟΝ. ΕΦΟΡΙΑ		ΚΩΔ.ΕΦΟΡΙΑΣ*	
		ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ			094	
091		092	093				
095	ΕΠΩΝΥΜΟ		096 ΟΝΟΜΑ		ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ (Περιλαμβάνονται οι εκτός της έδρας εγκαταστάσεις π.ε. κα/τα. αποθήκες κτλ.)

Α.Φ.Μ.		ΚΩΔ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ		Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ		ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΙΚΟΝ. ΕΦΟΡΙΑ		ΚΩΔ.ΕΦΟΡΙΑΣ*	
		113	114	1	2			115	
112		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	117 ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ					118 ΤΑΧ.ΚΩΔ.	
116	ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ		117 ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ						118
ΚΥΡΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ									
119 Κ.Α.Δ.*									

*Τα τετράγωνα με τον αστερίσκο συμπληρώνονται από την υπηρεσία.
 **Σημειώνεται (X) στο τετράγωνο της απάντησης, από το φορολογούμενο.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ (Περιλαμβάνονται οι εκτός της έδρας εγκαταστάσεις π.χ. κατά/τα, αποθήκες κτλ.) 111

Α.Φ.Μ.

112	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΚΩΔ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	113	114	1	2	115	115
118	ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ	ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ	117				118	118
	ΚΥΡΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ							119

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ (Περιλαμβάνονται οι εκτός της έδρας εγκαταστάσεις π.χ. κατά/τα, αποθήκες κτλ.) 111

Α.Φ.Μ.

112	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΚΩΔ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	113	114	1	2	115	115
118	ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ	ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ	117				118	118
	ΚΥΡΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ							119

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ (Περιλαμβάνονται οι εκτός της έδρας εγκαταστάσεις π.χ. κατά/τα, αποθήκες κτλ.) 111

Α.Φ.Μ.

112	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΚΩΔ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	113	114	1	2	115	115
118	ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ	ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ	117				118	118
	ΚΥΡΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ							119

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ (Περιλαμβάνονται οι εκτός της έδρας εγκαταστάσεις π.χ. κατά/τα, αποθήκες κτλ.) 111

Α.Φ.Μ.

112	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΚΩΔ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	113	114	1	2	115	115
118	ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ	ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ	117				118	118
	ΚΥΡΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ							119

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε' -ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝ. ΕΦΟΡΙΑ

Όπου υποβάλλονται περισσότερες δηλώσεις θα γράφεται η συνολική αξία όλων των δηλώσεων και το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε	Δηλώσεις	Κ.Α.	Συνολική αξία για την οποία καταβλήθηκε φόρος, χαρτ.κτλ.	Κ.Α.	Σύνολο καταβλ. ποσών φόρου, χαρτ.κτλ.	Δηλώσεις	Κ.Α.	Συνολική αξία για την οποία καταβλήθηκε φόρος, χαρτ.κτλ.	Κ.Α.	Σύνολο καταβλ. ποσών φόρου, χαρτ.κτλ.
		Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών	120		121		Φόρου υπεργολ. 2%	134		135
	Κινητών αξιών	122		123		Φορ.Αρχιτ.Μηχανικών	136		137	
	Τιμολ.πώλησης (άρθρο 20 Κ.Φ.Σ.)	124		125		Αμοιβών τρίτων	138		139	
	Τιμ. παρ. υπηρ. (άρθρο 21 Κ.Φ.Σ.)	126		127		Φ.Π.Α.				
	Τιμ. αγοράς (άρθρο 19 Κ.Φ.Σ.)	128		129					143	
	Αποδ. αγοράς (άρθρο 20 παρ.9 Κ.Φ.Σ.)	130		131						
	Φόρου πολυτελείας	132		133						

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ' -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Αριθμός Κυκλοφορίας	Φορολογησιμοί Ιπτά (για επιβατικά)	Τόνοι ωφέλιμου φορτίου (για φορτηγά)	Θέσεις (για λεωφορεία)

ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ' -ΆΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Αριθμός σπασαλομένων	151
Κεφάλαιο	δολ. 152
Αγορές ακινήτων	δολ. 153
Αγορές ούτ/των και μη/των	δολ. 154
Πωλήσεις παγίων	δολ. 155

II. ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ - ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΟΥΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

1. Βιομηχανικών & Βιοτεχνικών Επιχειρήσεων

Απογραφή έναρξης	401	
Πλέον κόστος παραχθέντων / ετοιμών προϊόντων χρήσης	411	
Μείον απογραφή λήξης		421
Κόστος πωληθέντων ετοιμών προϊόντων		431

2. Εμπορικών Επιχειρήσεων & Εμπορικού κλάδου μικτών επιχ/σεων

Απογραφή έναρξης			471
Πλέον αγορές: Εξωτ.	481		
Εσωτ.	451		
Μείον επιστροφές-εκπτώσεις		459	479
Σύνολο			489
Μείον απογραφή λήξης			481
Κόστος πωληθέντων εμπ/των			489

III. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΕΙΣ V. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ

Προϊόντων	Χοντρικώς	501	
	Λισνικώς	502	
Εμπορευμάτων	Χοντρικώς	503	
	Λισνικώς	504	
Αυτούσων πρώτων υλών		505	
Αυτούσων βοηθητικών υλών		506	
		507	
		508	
		509	
		510	
Σύνολο πωλήσεων		521	
Μείον επιστροφές - εκπτώσεις		531	
Καθαρές πωλήσεις		541	
Μείον κόστος πωληθέντων (προϊόντων, εμπορευμάτων, πρώτων υλών, βοηθητικών υλών κτλ.)		551	
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ		561	
Σ.Μ. Κέρδους επί κόστους	%		
Σ.Μ. Κέρδους επί πώλησης	%		
Πωλησεις εμπ/των για λ/σμή τρίτων:			
Χοντρικώς	563		
Λισνικώς	565	567	

Μικτό κέρδος 1. Βιομηχανικών, βιοτεχνικών, εμπορικών και μικτών επιχειρήσεων.	601	
2. Από παροχή υπηρεσιών.	602	
ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΚΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ	609	
Μείον		
Αμοιβές προσωπικού	611	
Ενοίκια	612	
Εργοδοτικές εισφορές	613	
Αμοιβές ελευθ. επαγ/τιών	614	
Αμοιβές τρίτων	615	
Αποσβέσεις επικφ. απαιτήσεων	616	
Αποσβέσεις παγίων (μη καταλ/μεσ)	617	
Έξοδα πωλήσεων	618	
Δαπάνες διαφημίσεων	619	
Φόροι και Τέλη	620	
Δαπάνες εξαγωγών	621	
Τόκοι & Προμήθειες	622	
	623	
	624	
	625	
	626	629
Καθαρά κέρδη (Σ.Κ.Κ. ....%) ή ζημιές	631	
+ Από ομιλίες: Καθαρά κέρδη ή ζημιές	641	
Σύνολο	651	
+ - διάφορα έσοδα	661	
Σύνολο	671	
+ - έκτακτα έσοδα	681	
Σύνολο καθαρών κερδών ή ζημιών χρήσης	691	
Καθαρά κέρδη που φορολογούνται	693	
Καθαρά κέρδη που απαλλάσσονται	695	

IV. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΑΠΟ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Από	571	
Από	572	
Από	573	
Από προμήθειες	574	
Σύνολο ακαθάριστων εσόδων	581	
Μείον κόστος παροχής υπηρεσιών	583	
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	585	

**Στον ΚΑ 551 γράφεται το σύνολο των ποσών κόστους πωληθέντων (ΚΑ 204, 214, 431, 489 καθώς και το ποσό κάθε άλλου τυχόν κόστους πωληθέντων).

(Υπενθυμίζεται ότι η απόκριση ή η παροχή ανακριβών στοιχείων τιμωρείται από το νόμο).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- "Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο" Υπουργεία: (Εθνικής Οικονομίας - Οικονομικών - Εμπορίου). Β' Έκδοση υπο ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. ΑΘΗΝΑ 1987.
- "Η Λογιστική των Εμπορικών Εταιριών" Γ. Χρυσοκέρη ΑΘΗΝΑ 1965
- "Οι Ανώνυμες Εταιρίες" Μιλτ. Λεοντάρη ΑΘΗΝΑ
- "Ο Ισολογισμός των Α.Ε. και Ε.Π.Ε." Εμμ. Σακέλλη Β' τόμος ΑΘΗΝΑ 1988.
- "Τα Διανεμόμενα Κέρδη και τα Αποθεματικά των Α.Ε." Εμμ. Σακέλλη. ΑΘΗΝΑ
- "Χρηματοδοτική Διοίκηση" Ιωάνν. Τζοάννου. Α' τόμος ΑΘΗΝΑ 1984

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. "ΛΟΓΙΣΤΗΣ" Διανομή κερδών στους εργαζόμενους. Ν. Σγουρυνάκης Τεύχος 403, Σελ. 29, Ιανουάριος 1988.
2. "ΛΟΓΙΣΤΗΣ" Λογιστική αντιμετώπιση από μέτοχο φυσικό ή νομικό πρόσωπο της αύξησης Μ.Κ., της Α.Ε., εισαγμ. στο χρημ./ριο. Μ.Κ. Λεοντάρη, Τεύχος 405, Σελ. 317, Μάρτιος 1988.
3. "ΛΟΓΙΣΤΗΣ" Διανομή καθαρών κερδών. Ν. και Χρ. Τότση. Τεύχος 408, Σελ. 695, Ιούνιος 1988.
4. "ΛΟΓΙΣΤΗΣ" Διάθεση των κερδών στις Α.Ε. Γ. Αναστασιάδη Τεύχος 409, Σελ. 806, Ιούλιος 1988.
5. "ΛΟΓΙΣΤΗΣ" Τα κέρδη που διανέμονται στο προσωπικό βάσει του άρθ. 9 του ν. 1473/1983 δεν αποτελούν μισθό κατά την έννοια του άρθ. 25 του α.ν. 1846/1951. Δημ. Ηλιδικαντου. Τεύχος 410 Σελ. 927, Αύγουστος 1988.

Φ.Ε.Κ.

- άρθ. 26 παρ.β ν.δ. 3323/1955
- άρθ. 60 & 96 παρ.1 ν. 1041/'80
- άρθ. 12, 13, 14 ν. 1262/1982
- άρθ. 16 ν. 1731/1987

Εγκύκλιοι

165/ Ε 8958/1729/8.8.1973	Υπ. Οικ.
23760/2540/ 15.11.1974	Υπ. Οικ.
1058/288/31.1.1978. Πολ. Β'	Υπ. Οικ.
7875/Πολ.142/29.6.1981	Υπ. Οικ.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

ΠΡΟΛΟΓΟΣ..... Σελ. 2

Μ Ε Ρ Ο Σ Ι
ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ..... Σελ. 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ Α.Ε.

2.1 Έννοια των κερδών..... Σελ. 7
2.2 Διάκριση των κερδών - Καθαρά κέρδη.... Σελ. 8
2.3 Προορισμός των καθαρών κερδών και
Διάκριση αυτών..... Σελ. 9
2.4 Ποιά κέρδη διανέμονται..... Σελ. 10
2.5 Απαγόρευση διανομής των καθαρών κερδών Σελ. 11
2.6 Ανώτατο όριο διανομής κερδών..... Σελ. 12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ Α.Ε.

3.1 Γενικά..... Σελ. 14
3.2 Τάξη και προτεραιότητα στη διάθεση των
κερδών..... Σελ. 15
3.3 Κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων.... Σελ. 16
3.4 Κάλυψη ζημιών με αποθεματικά..... Σελ. 22
3.5 Τακτικό Αποθεματικό..... Σελ. 26
3.5.1 Υποχρεωτική κράτηση τακτικού αποθεμα-
τικού..... Σελ. 26
3.5.2 Επί ποιών κερδών υπολογίζεται η κράτηση
για το τακτικό αποθεματικό..... Σελ. 27
3.5.3 Ποσοστό κράτησης τακτικού αποθεματικού Σελ. 28
3.5.4 Ελάχιστο όριο κράτησης τακτικού αποθε-
ματικού..... Σελ. 28
3.5.5 Προορισμός του τακτικού αποθεματικού.. Σελ. 29
3.5.6 Φορολογία του τακτικού αποθεματικού... Σελ. 30
3.5.7 Χρησιμοποίηση αποθεματικών για τον σχημα-
τισμό του τακτικού αποθεματικού..... Σελ. 35

3.11. 2	Σκοπός των αποθεματικών.....	Σελ.	87
3.11. 3	Αποθεματικά καταστατικού ή καταστατικά αποθεματικά.	Σελ.	88
3.11. 4	Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά.....	Σελ.	89
3.11. 5	Αφορολόγητα αποθεματικά.....	Σελ.	92
3.11. 6	Αποθεματικά για ίδιες μετοχές.....	Σελ.	94
3.11. 7	Τα αποθεματικά από φορολογική άποψη - Φορο- λογία εισοδήματος.....	Σελ.	95
3.11. 8	Προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος της Α.Ε.	Σελ.	99
3.11. 9	Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος.....	Σελ.	101
3.11.10	Χρόνος που η Α.Ε. υποβάλλει τη δήλωση του φόρου εισοδήματος στην Εφορία - Χρόνος που καταβάλλεται ο φόρος στο Δημόσιο.	Σελ.	102
3.11.11	Αφορολόγητα αποθεματικά - Αποθεματικά ει- δικών διατάξεων νόμων.	Σελ.	103
3.11.12	Νόμος υπ' αριθμ. 1262/1982.	Σελ.	105
3.12	Χορήγηση κερδών σε κερδοφόρες ομολογίες..	Σελ.	109
3.13	Διανομή κερδών στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων.	Σελ.	110
3.14	Υπόλοιπο των κερδών σε νέο.	Σελ.	116

Μ Ε Ρ Ο Σ   Ι Ι

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

4.1	Ο λογαριασμός " Αποτελέσματα προς Διάθε- ση"	Σελ.	118
4.1. 1	Λειτουργία του λογαριασμού 88.00.....	Σελ.	119
4.1. 2	Ειδικότερα για τη λειτουργία του λογαριασμού " ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ".....	Σελ.	122
4.2	Πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων.....	Σελ.	129

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

5.1	Γενικά.....	Σελ.	132
5.2	Κάλυψη ζημιών με κέοδη επομένων χρήσεων..	Σελ.	132

8.4	Δανειοληπτική ικανότητα.....	Σελ. 183
8.5	Πληθωρισμός.....	Σελ. 186
8.6	Αντιπληθωριστική πολιτική της Κυβέρνησης.	Σελ. 186
8.7	Έλεγχος της επιχείρησης από τους ήδη υπάρχοντες μετόχους.	Σελ. 187
8.8	Πιστωτές - Πιστωτικοί Οργανισμοί.	Σελ. 189
8.9	Φορολογικοί λόγοι - Φορολογική κατάσταση των μετόχων.	Σελ. 189
8.10	Συνθήκες της Κεφαλαιαγοράς.	Σελ. 193
8.11	Σταθερότητα των κερδών.	Σελ. 195

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

9.1	Διανομή σταθερού ποσοστού καθαρών κερδών - Σταθερό μέρισμα ανά μετοχή.	Σελ. 197
9.1. 1	Οφελιμότητες από τη σταθερότητα των μερι- σμάτων.	Σελ. 201
9.2	Χαμηλό τακτικό μέρισμα συν έκτακτο.	Σελ. 203
9.3	Διανομή μερίσματος με τη μορφή μετοχών. .	Σελ. 204

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	Σελ. 208
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	Σελ. 212
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	Σελ. 220
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	Σελ. 221

